

GEZONDHEID IN BEELD

Fiske analyses

Deelrapport 2

Juli 2003

Bouman E&E Development

Fleur Langeweg
Dr. Martine Bouman

ISBN: 90-806729-8-X

Inleiding

Voor u ligt het resultaat van de analyses van 14 verhaallijnen aan de hand van de modellen van Fiske. De lijnen zijn afkomstig van vier Nederlandse series; twee soapseries: Goede Tijden, Slechte Tijden en Onderweg naar Morgen en twee dramaserieën: Najib & Julia en Costa!. In totaal zijn er 100 afleveringen bekeken en na het toepassen van specifieke selectiecriteria zijn er 14 lijnen omtrent gezonde seksualiteit geschikt bevonden om op te nemen in het onderzoeksproject Gezondheid in Beeld.

Na een korte uitleg over het model van Fiske, afkomstig uit deelrapport 1 van Gezondheid in Beeld: de literatuurstudie, wordt in dit rapport een overzicht gegeven van de geanalyseerde verhaallijnen. Hierin kunt u zien uit welke serie de lijn afkomstig is, waar de lijn over gaat, hoe lang deze duurt en uit hoeveel scènes de lijn bestaat.

Het model van Fiske

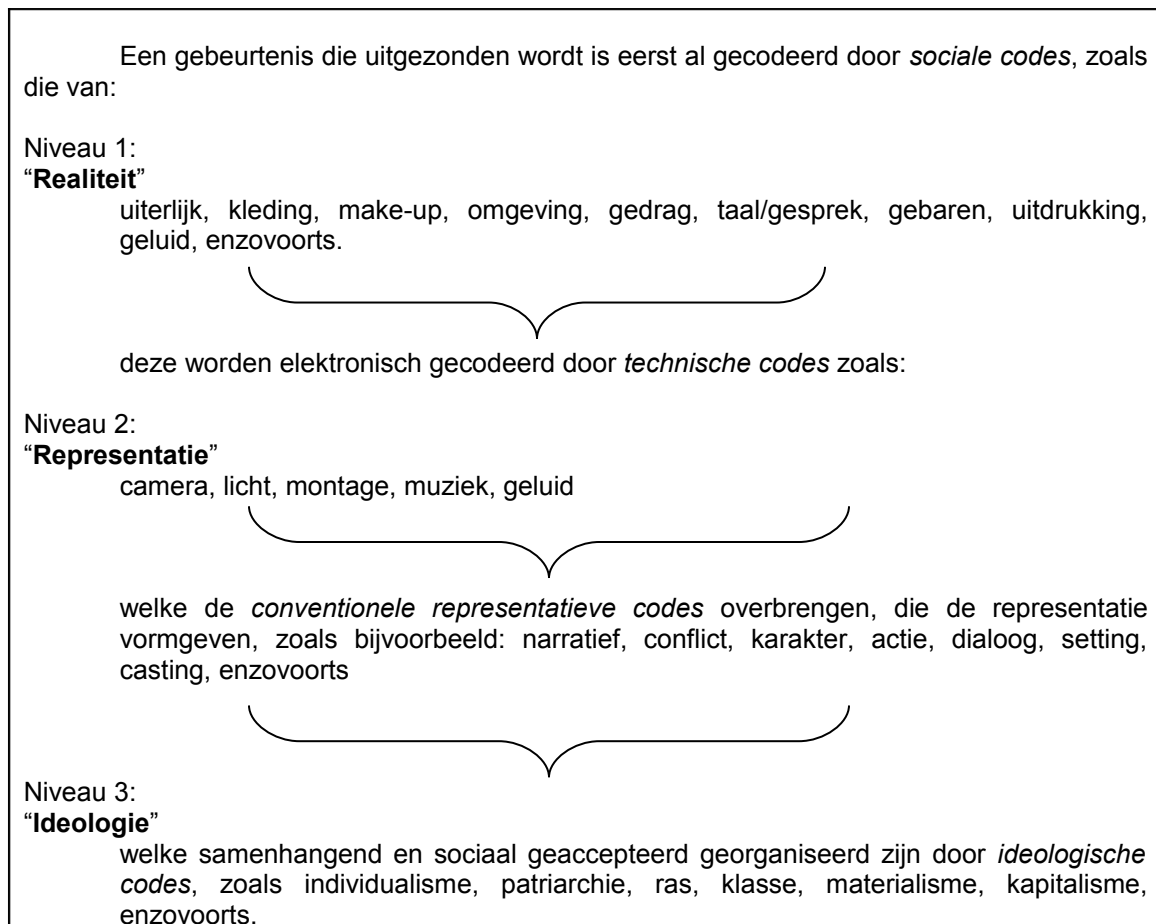
De televisiekijker is volgens Fiske (1987) in de eerste plaats een sociaal subject. De sociale subjectiviteit van de kijker heeft invloed op de constructie van betekenis. Fiske maakt daarom een onderscheid tussen de geconstrueerde kijker van een televisieprogramma en de daadwerkelijke kijker. Een gevolg van deze aanname is dat een televisieprogramma niet een eenduidige betekenis kan hebben. Fiske betoogt dat teksten uit een gestructureerde polysemie bestaan: teksten bieden een gerangschikte veelvoud aan mogelijke betekenissen, die echter pas vorm krijgen door de onderhandeling tussen de sociaal gesitueerde kijker en de tekst.

Fiske heeft een analysemodel ontwikkeld, dat is gericht op de wijze waarop betekenis op televisie wordt geproduceerd. Televisie maakt hierbij gebruik van zogenaamde 'codes'. Een code is een "rule-governed system of signs, whose rules and conventions are shared amongst members of a culture, and which is used to generate and circulate meanings in and for that culture" (Fiske, 1987:4). Codes zijn daardoor verbonden met producenten, teksten, publiek en intertekstualiteit. De codes werken in een hiërarchische structuur, waarin zich drie niveaus bevinden.

Het model van Fiske werkt als volgt.

Een uitgezonden gebeurtenis is allereerst gecodeerd door *sociale codes*, te zien op niveau 1 van de "realiteit" in elementen als: uiterlijk, kleding, make-up, omgeving, gedrag, taalgebruik, gebaren, uitdrukking, geluid, enz. Deze worden vervolgens elektronisch gecodeerd door *technische codes* te zien op niveau 2 van de "representatie", zoals camera, licht, montage, muziek en geluid. Deze brengen op hun beurt weer de *conventionele representatieve codes* over, die de representatie vormgeven, zoals bijvoorbeeld: narratief, conflict, karakter, actie, dialoog, setting, casting, enz. Deze codes zijn samenhangend en sociaal

georganiseerd op niveau 3 van de “ideologie”, door *ideologische codes*, zoals individualisme, patriarchie, ras, klasse, materialisme, kapitalisme, enz. (Fiske, 1987:5). Volgens Fiske bestaat het televisiekijken en het begrijpen van wat men ziet uit een constante op- en neergaande beweging tussen de verschillende niveaus uit het model. Begrip wordt alleen geproduceerd wanneer realiteit, representaties en ideologie samensmelten tot een schijnbare natuurlijke eenheid. Hieronder is het model van Fiske schematisch weergegeven.

Naar Fiske (1987:5)

Het model schenkt ook aandacht aan de verschillende elementen en niveaus van televisie die een rol spelen bij de representatie van seksualiteit. Hierbij is aandacht voor de verschillende aspecten van televisie, van camerastanden en dialoog tot ideologieën. Met name bij het medium televisie is het van belang verder te kijken dan naar de dialoog alleen. Veel wordt namelijk gerepresenteerd door middel van visuele elementen; beelden, uitdrukkingen en symbolen.

Het thema seksualiteit kan op verschillende manieren naar voren komen, zoals geconstateerd is bij de definitie van seksualiteit. Dit kan gebeuren in de dialoog, in non-verbaal gedrag en in een geïmpliceerde situatie. Of daarbij gebruik gemaakt wordt van bijvoorbeeld transitionele rolmodellen, moet blijken uit de

overkoepelende ideologie van een scène of verhaallijn. Deze diverse en uiteenlopende aspecten vallen allen binnen het beproefde model van Fiske. Het model van Fiske biedt bovendien niet alleen het instrumentarium om de beelden als zodanig beschrijven, maar ook om de betekenis die in de verschillende lagen wordt geproduceerd te interpreteren.

Fiske, J. (1987). *Television Culture* (London: Routledge).

Beschrijving geselecteerde verhaallijnen 'Gezondheid in Beeld'

	Omschrijving lijn	Duur in minuten	Serie
Verhaallijn 1	Jaloezie in een lesbische relatie	13	Costa!
Verhaallijn 2	De eerste keer	10	Costa!
Verhaallijn 3	Vreemdgaan in een lesbische relatie en de voltrekking van een lesbisch huwelijk	14	Costa!
Verhaallijn 4	Transseksualiteit	17	Costa!
Verhaallijn 5	De eerste keer; hoe lang moet je wachten, wat is speciaal? Is vreemdgaan toegestaan in een relatie?	4	Costa!
Verhaallijn 6	Erectieproblemen	20	Costa!
Verhaallijn 7	Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie	8	Costa!
Verhaallijn 8	Homoseksualiteit	3	Costa!
Verhaallijn 9	Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijk gehandicapten	7	Goede Tijden, Slechte Tijden
Verhaallijn 10	Het niet openlijk uit komen voor je lesbische relatie en voor de eerste keer met elkaar naar bed. Hoe doen vrouwen het eigenlijk?	23	Goede Tijden, Slechte Tijden
Verhaallijn 11	Zoenen met een jongen in een lesbische relatie	17	Goede Tijden, Slechte Tijden
Verhaallijn 12	De eerste keer, anti-conceptie en zwangerschapstests	22	Onderweg naar Morgen
Verhaallijn 13	Lesbische relatie; oudere vrouw met jonger meisje	23	Onderweg naar Morgen
Verhaallijn 14	Een verboden liefde, veroorzaakt door cultuur verschillen; kies je voor de liefde of voor je familie?	16	Najib en Julia

A. Formulier Fiske

Noteer:

- a. Naam serie:
- b. Dramalijn:
- c. Lengte dramalijn:
- d. Naam en relatie betrokkenen:
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit:
- f. (Potentieel) leermoment:

- A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals:** (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).
- A-2 Geef aan waar de scène zich afspeelt (de setting), beschrijf het decor en de sfeer die daaruit spreekt.
Geef een omschrijving van het uiterlijk van de betrokken personages in deze scène: soort en kleur kleding, haar, make-up, opvallende kenmerken, enz.**
Geef andere opvallende elementen uit de scène aan: bijzonder camera gebruik, afwijkend kleurgebruik, bijzonder gebruik van muziek of geluid e.d.
- A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.**
- A-4 Geef aan of in de scènes (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?**
- A-5 In hoeverre trekt deze verhaallijn de aandacht van de kijker? Is de verhaallijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Zal deze verhaallijn met weinig, normaal, veel of heel veel aandacht bekeken worden?**

- A-6** Wie zijn de hoofdpersonages in deze verhaallijn? Geef een omschrijving van het gedrag van deze hoofdpersonages en hun belangrijkste karakteristieken: welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz., welke personage heeft de touwtjes in handen, wie neemt het initiatief, enz.
- A-7** Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.
- A-8** Is er ook sprake in de verhaallijn van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?
- A-9** Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.
- A-10** Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?
- A- 11** Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

1. Costa - Jaloezie in een lesbische relatie

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Frida en Angela, jaloezie
- c. Lengte verhaallijn: 13 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Frida en Angela hebben een relatie op afstand; Frida propt in Spanje, Angela werkt in een dierenkliniek in Portugal. Doordat Vicky Frida's telefoon opneemt, ontstaat er onenigheid tussen de geliefden. Ze maken elkaar jaloers.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: jaloezie, lesbische relatie, biseksualiteit
- f. (Potentieel) leermoment: Gesprekken over biseksualiteit en lesbisch zijn. Het gesprek tussen Frida en Bart over relaties.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Frida (midden twintig) en Angela (eind twintig) hebben al twee jaar een relatie. Frida is propper voor de Costa! Ze woont in het propperseizoen met haar collega's in een appartement in Salou. Angela is dierenarts en heeft al eerder relaties met vrouwen gehad. Frida is biseksueel, Angela is lesbisch. In het propperappartement heeft Frida het over haar **biseksualiteit** en over **wat er wel en niet kan in haar relatie**. Vicky vindt het prachtig en wil ook bi worden. Later gaat Frida's telefoon terwijl ze er niet is. Vicky neemt op, het is Angela. Vicky begint tegen haar aan te reutelen over wat Frida zei over hun relatie. Dit valt verkeerd en zo ontstaan er verschillende misverstanden, waardoor zowel Angela als Frida **jaloers** wordt. Na wijze raad van haar broer Bart, gaat Frida erop uit om het uit te praten met Angela. Wanneer ze naar de zonsondergang kijken, vragen Angela en Frida elkaar ten huwelijk.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Propperappartement: Frida zit aan de ontbijttafel in haar agenda te tekenen. Het is een groot hart met daarin Frida en Angela, 2 jaar. Vicky (jaar of 15) ziet het als Frida even aan de telefoon is en vraagt aan Björn (21) en Bart (19), die ook aan tafel zitten, hoe het zit tussen Frida en

Angela. Er volgt een gesprek over bisexualiteit als Frida uitgebeeld is. Ze heeft golvend, rood geverfd halflang haar in een staart. Ze draagt een rood vestje met daaronder een strakke top; sexy. Bart heeft blond haar dat hip 'in de war' gestyled is. Hij draagt een wit hemd en heeft een tatoeage op zijn bovenarm. Björn heeft een kaalgeschoren kop, is donker (Surinaams), heeft een tatoeage op zijn arm, gouden oorbel en ketting. Hij heeft een blote bast. Vicky komt net onder de douche vandaan; natte haren, geel shirtje, flodderbroek en een handdoek. Het appartement is roze/rood en gezellig rommelig. Later, als Vicky is aangekleed en een ijsje eet waar ze vreselijk mee knoeit, gaat Frida's telefoon. Ze is er niet en Vicky neemt op. Het is Angela. Ze praat met haar en herhaalt veel van de dingen die Frida 's morgens tegen haar zei over bisexualiteit. Dit valt niet goed bij Angela, die aan het werk is in de dierenkliniek. Ze draagt haar lange gekrulde haren opgestoken en draagt een doktersjas. Op de achtergrond zijn dieren te zien in kooien, maar ook los, en horen we dierengeluiden.

De boulevard: Frida belt op de zonovergoten boulevard met palmbomen naar Angela. Ze heeft een hoofddoek met panterprint, grote oorringen, een sexy paarsig shirt en een combatbroek. Het gesprek gaat niet soepel. Frida vraagt of Angela komt, maar ze is verschrikkelijk druk.

De Costa!: In een niet al te drukke Costa! Staat Frida alleen op het podium te dansen. Ze ziet er weer erg sexy uit. Ze verleidt (beroepsmatig!) een jongen en belt weer met Angela. Die zegt dat ze een eetafspraak heeft om Frida jaloers te maken. Eigenlijk heeft ze gewoon een pizza besteld. Frida is in de war en uit wraak zoent ze met de jongen die ze een beetje aan het verleiden was. Op de achtergrond zijn dansende jongeren (het is inmiddels drukker) te zien, veel lichten en muziek.

De boulevard: Frida is aan het proppen en haar broer Bart gaat met haar praten. Hij zag dat de jongen die ze in de Costa! had gezoend was blijven slapen. Ze verzekert hem dat ze niet met hem naar bed is geweest, ze hebben alleen gezoend. Bart begrijpt er niets van; "Als je van elkaar houdt, dan doe je het toch niet met een ander?" Hij zegt dat Frida het moet uitpraten met Angela, persoonlijk en niet per telefoon. Frida gaat er op haar motor vandoor om Angela op te zoeken. Als we haar op de weg zien, komt vanaf de andere kant Angela op de motor aanrijden. Ze zien elkaar niet.

Propperappartement: Angela (in een spannend zwart ensemble met motorjack) staat op de stoep van het appartement en Vicky doet open. Frida is er niet, die was onderweg naar Angela. Frida komt net binnen. Ze maken het goed en zoenen.

Het strand: Bij zonsondergang praten Frida en Angela over hun relatie. Ze vragen elkaar tegelijkertijd ten huwelijk en stemmen er mee in met een hartstochtelijke zoen. Op de achtergrond is romantische muziek te horen.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Frida en Angela hebben het nooit over de biseksualiteit van Frida gehad; kan ze het binnen hun relatie ook met mannen doen? Frida zegt aan de ontbijttafel van wel. Vicky vindt het allemaal erg interessant en bemoeit zich ermee. Ze vertelt Angela in het telefoongesprek wat Frida gezegd heeft, waardoor Angela erg jaloers wordt. Ze probeert Frida ook jaloers te maken, waardoor Frida met een jongen zoent. Bart bemoeit zich ermee en zegt dat ze het uit moeten praten. Dat doen ze en alles komt goed; ze gaan zelfs trouwen.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Aan de ontbijttafel zegt Frida: "Jaloezie is een hele egoïstische emotie." Dit geeft duidelijk aan hoe zij daarover denkt. Net als haar opmerking: "We houden van elkaar, dus laten we elkaar vrij."

Op de boulevard spreekt Bart zijn zus streng toe: "Als je van elkaar houdt, doe je het niet met een ander!"

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn is niet saai of spannend, wel opvallend. Het gaat niet vaak over een lesbische relatie tussen jongeren en over biseksualiteit wordt nog minder gesproken in Nederlandse soap/dramaserieën. Het onbekende maakt het voor jongeren interessant, niet zozeer de herkenbaarheid. De jaloezie die er tussen Frida en Angela speelt is waarschijnlijk wel herkenbaar; daar heeft iedereen wel eens mee te maken evenals dat het ook door misverstanden veroorzaakt kan worden. De lijn zal met veel aandacht bekeken worden, omdat het zowel bekende als onbekende onderwerpen behandelt.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Frida: Is een sexy meid die er stoer uitziet, maar dit eigenlijk niet heel erg is. Haar vriendin is veel stoerder, Frida is toch wat meisjesachtiger en romantischer; ze gebruikt vaak termen als lief, schat enz. Haar vriendin doet dit nauwelijks. Verder pakt ze de dingen niet zo handig aan en wil ze het pas uit gaan praten met Angela als Bart haar zegt dat ze dat moet doen; ze is naïef en heeft dingen niet zo door. Ze begrijpt niet dat Angela wel eens een beetje verdrietig of onzeker zou kunnen zijn.

Angela: Harde, stoere vrouw, die nogal lichtgeraakt is en erg snel jaloers. Dit blijkt wel uit haar reactie op het telefoongesprek met Vicky. Ook zij ziet pas laat in, maar wel op eigen kracht, dat ze met Frida moet praten. Ze is een typisch geval van ruwe bolster, blanke pit.

Vicky: Is een bemoeizuchtige puber, die alles wat haar oudere 'vrienden' doen machtig interessant vindt.

Bart: Is een echte romanticus en een wijze maar wel jongere broer. Hij is een lieve jongen die in de ware liefde gelooft net als in het idee dat je daar wel wat voor moet doen. Dit blijkt uit het gesprek dat hij met zijn zus heeft.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Frida en *Angela* kunnen dienen als negatieve rolmodellen voor de manier waarop zij omgaan met hun jaloezie. *Bart* kan met zijn ideeën over een relatie dienen als een positief rolmodel; als je echt voor iemand gaat en van iemand houdt, moet je voor die relatie vechten. Bovendien is hij van mening dat je ruzies persoonlijk uit moet praten en niet over de telefoon. Frida is ook een positief rolmodel met haar opvatting over bisexualiteit: "Ik val op mensen. Ik val op iemand om wie het is, of het nou een vrouw is of een man maakt niet uit."

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Doordat Vicky zich overal mee bemoeit, wordt de jaloezie van Angela aangewakkerd. Zonder de invloed van Vicky was dat (nu) niet gebeurd.

Frida wordt ook beïnvloed door Bart, hij hamert erop dat ze het moet uitpraten, je het niet met een ander doet als je van iemand houdt en dat ze naar Angela toe moet gaan in plaats van haar te bellen om het uit te praten. Frida neemt de raad van haar broer aan.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In het begin bestookt Vicky Frida met tal van vragen over bisexualiteit en later vertelt zij dit weer aan Angela. Angela reageert kortaf; ze wil Frida spreken en niet naar Vicky, die ze niet kent, luisteren. Het telefoongesprek dat Angela daarna met Frida heeft, verloopt niet soepel. Frida wil gewoon dat Angela haar gezellig op komt zoeken en begrijpt niet waarom Angela zo snibbig doet. Angela heeft de leiding in dit gesprek, maar geeft Frida niet de kans iets te zeggen. Ze hangt ook snel op. Het telefoongesprek daarna is eigenlijk net zo en weer is Angela degene die de verbinding voortijdig verbreekt en dominant is. In het gesprek tussen Bart en zijn zus is Bart dominant, maar op een lieve manier; hij wil zijn zus echt helpen. Door vragen te stellen wil hij Frida zichzelf horen zeggen hoeveel ze om Angela geeft en dat ze eigenlijk verkeerd bezig is. Als Frida en Angela elkaar dan eindelijk 'live' spreken, willen ze allebei zo snel mogelijk duidelijk maken dat het een misverstand was en dat ze van elkaar houden. Ook later op het strand praten ze tegelijk; als ze elkaar ten huwelijk vragen gaat dit synchroon!

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Kun je, omdat jaloezie een hele egoïstische emotie is, er niet aan toe geven, of is het onvermijdelijk? Frida denkt dat je het kunt negeren, maar wordt het toch. Hierdoor moet ze wel besluiten dat iedereen wel eens jaloers kan worden. "Jaloezie is een deel van de liefde."

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Jaloezie is een veelvoorkomende emotie
- Bisexualiteit is normaal
- Spreek duidelijk af wat je van elkaar verwacht in een relatie en wat wel en niet kan

- Als je iets uit moet praten, doe het dan persoonlijk en niet over de telefoon
- Praat misverstanden uit

2. Costa - De eerste keer

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Bart en Berdien
- c. Lengte verhaallijn: 10 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Bart is een propper, Berdien een vakantieganger in Salou. Berdien wil door Bart ontmaagd worden. Bart wordt omtrent deze vraag geadviseerd door zijn huisgenoten, die ook propper zijn voor de Costa!
- e. De soort uiting van gezonde seksualiteit: wederzijdse ontmaagding, tips omtrent dit onderwerp
- f. (Potentieel) leermoment: De tips die Bart krijgt, het moment waarop Bart en Berdien op het punt staan met elkaar naar bed te gaan. Bij beide momenten zit ook een potentieel leermoment; er kan gesproken worden over veilig vrijen

A-1 **Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals:** (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Bart (18 jaar) is propper voor de Costa! Dit is een discotheek in de Spaanse badplaats Salou. Hij woont daar samen met zijn collega's in een appartement. Hij ontmoet de vakantiegangster Berdien (17). Zij helpt hem met zijn telefoon. Als tegenprestatie wil ze dat Bart haar ontmaagd. Bart is zelf ook nog maagd, maar dat zegt hij haar niet; hij zal haar wel even **ontmaagden**. Hij vraagt advies van zijn huisgenoten. Volgens Bart moet het speciaal zijn en met iemand waar je verliefd op bent. Hij krijgt hierover advies van de andere proppers. Berdien maakt zich hier minder druk over, zij wil gewoon ontmaagd worden, terwijl Bart zich bezig houdt met gevoelens en welke muziek er bij moet. Wanneer ze in bed belanden en het er bijna van komt, breekt er een klein brandje uit en gaat het uiteindelijk niet door. Bart is blij, hij was toch niet verliefd en dat vindt hij wel een voorwaarde. Berdien zoekt haar heil bij een andere jongen.

A-2 **In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).**

PocoLoco: In de drukke strandtent zit Bart te spelen met zijn telefoon. Hij is blond, draagt een wit hemd, een korte zwarte broek en een schelpenarmband. Berdien spreekt hem aan. Ze heeft haar blonde haren

in een staart, grote oorbellen, een roze hemdje en broek. Ze heeft een kuiltje in haar kin en haar viool bij zich. Ze vraagt Bart als tegenprestatie voor haar hulp met zijn telefoon om haar te ontmoagden. Bart kijkt verbaasd.

De boulevard: Bart praat met Tommy (Vlaming, blonde krullen, wit hemd en lange donkere broek) en Björn (Surinamer, blote bast, lange broek met daaraan zijn T-shirt bungelend, petje op, gouden ketting en oorbel). Hij kan toch niet zomaar met een meisje naar bed? Je moet toch eerst verliefd zijn? Later heeft hij het er ook nog met Björn alleen over, inmiddels schemert het buiten en heeft Björn zijn shirt aan.

Propperappartement: In het gezellige roodkleurige appartement maken de proppers zich op voor een avond in de Costa! Bart poetst zijn tanden, geflankeerd door Agnetha en Frida die make-up opdoen. Bart draagt een strak, paars gestreept overhemd met korte mouwen. Frida een sexy rood gaashemd met daaronder een bh die haar borsten goed doet uitkomen. Ze heeft een hoofddoek en grote oorringen. Agnetha draagt een paardenstaart en een diep uitgesneden roze hemdje. Er wordt gefilmd 'vanachter de spiegel,' degenen die voor de spiegel staan zijn voor de kijker dus goed te zien. Op de achtergrond staan Björn en Tommy. De proppers geven Bart advies over de eerste keer. Vicky komt binnen en geeft ook raad, alleen denkt zij dat het over koffie zetten gaat. In deze scène had iets met het onderwerp veilig vrijen gedaan kunnen worden.

De Costa!: Nadat Bart Berdien geholpen heeft met een jongen die er met haar viooltas vandoor ging, drinken ze wat in de Costa! Bart draagt een witte polo, zij een licht hemdje met spaghettibandjes. Ze vindt dat mensen veel te moeilijk doen over seks. Ze wil het gewoon doen, maar dan wel met een ervaren jongen die weet waar hij mee bezig is. Zo'n jongen duidt ze aan met een concertviolist. Bart zegt dat hij misschien wel een hardcoredrummer is, waarmee hij bedoelt dat hij niet zo is als zij denkt. Ze zoenen. Hij denkt dat hij toch een beetje verliefd begint te worden, hetgeen inhoudt dat hij met haar naar bed kan.

Slaapkamer Bart: De twee gaan naar de slaapkamer om seks te hebben. Bart heeft een flesje wijn en steekt een kaars aan. Hij laat Berdien de muziek uitzoeken, er zit echter een kras in de cd waardoor deze steeds overslaat. Berdien zegt dat de muziek niet van belang is. Door een klein brandje dat ontstaat doordat Bart Berdien's hemdje in de kaars gooit, is er uiteindelijk geen seks. De kamer is rood, de luiken zijn dicht. Op de muur hangen een paar borden die waarschuwen voor overstekende kangoeroes en een aantal posters. In deze scène had iets met het onderwerp veilig vrijen gedaan kunnen worden.

De Costa!: Berdien spreekt Bart aan terwijl zij een jongen aan haar arm heeft; ze heeft liever een concertviolinist dan een hardcoredrummer. Deze termen werden gebruikt in een gesprek dat Berdien en Bart eerder hadden aan de bar. Bart is blij dat ze een jongen heeft die echt verliefd op haar is. Björn zegt dat hij Bart nooit zal begrijpen.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Dat Bart en Berdien met elkaar naar bed gaan, komt doordat Berdien dat aan Bart gevraagd heeft als tegenprestatie voor de hulp die zij hem gaf met zijn telefoon. Berdien wil graag ontmaagd worden, ze weet niet dat Bart ook nog maagd is. Hierdoor is Bart erg zenuwachtig en verloopt de slaapkamerscène verre van soepel.

Bart maakt zich overal druk om, opdat het allemaal perfect zal verlopen. Door de zenuwen krijgt hij haar kleren niet uit en ook die van hemzelf niet. Door het gestuntel valt er een kaars waardoor er een brandje ontstaat. Door alle hectiek is de seks van de baan.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

In de scène komen de normen en waarden die Bart heeft met betrekking tot de eerste keer naar boven. Het moet romantisch zijn met de juiste verlichting, muziek en wijn. Dit wordt beaamd door Agnetha en Frida. Ook vindt Bart dat je verliefd moet zijn. Tommy, Björn en zelfs Berdien vinden die verliefdheid niet nodig. Berdien vindt wel dat het een leuk, ervaren iemand moet zijn en dat mensen niet zo moeilijk moeten doen, zoals bijvoorbeeld vriendinnen van haar; eerst wachten ze op de ware, dan komt die niet en gaan ze met de eerste de beste sukkel naar bed. Berdien wil geen sukkel, en de ware is ook niet nodig. Dat Berdien Bart wil, komt omdat ze het een leuke jongen vindt, maar bovenal omdat ze denkt dat hij ervaren is. Hij is immers een propper! Dit zegt wat haar idee over proppers is.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De verhaallijn zal tot jongeren spreken die ook bezig zijn met de eerste keer. Het is natuurlijk spannend en daardoor interessant om te zien hoe het bij anderen gaat. Zodoende zal de lijn met veel aandacht bekeken worden, het is immers herkenbaar en relevant voor jongeren die net met

seksualiteit experimenteren. Mensen die al ontmaagd zijn zullen veel in de verhaallijn herkennen, vooral de zenuwen en het gestuntel die ook een rol kunnen spelen bij de eerste keer met een nieuwe bedpartner. Opvallend is dat Bart degene is die niet zomaar met iemand naar bed wil; je moet eerst verliefd zijn. Berdien wil gewoon ontmaagd worden door een leuke jongen met ervaring, verliefdheid is niet nodig.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn. Welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus enz.?

Berdien: Dit meisje wil graag ontmaagd worden. Uit het feit dat muziek en dergelijke voor haar niet belangrijk zijn hierbij, valt op te maken dat ze geen romantisch meisje is. Dit zou je wel verwachten aangezien ze van klassieke muziek houdt en 'echte' meisjes kleding draagt; roze en met veel ruches en dergelijke. Ze geeft aan zenuwachtig te zijn, maar dit is niet te merken. Ze popelt om te beginnen en zij neemt duidelijk het initiatief. Bart is duidelijk degene die onzeker en nerveus is. Berdien neemt steeds het heft in handen; begint met zoenen, zegt dat de muziek niet uitmaakt en trekt zelf haar kleren uit als het Bart niet lukt.

Bart: Is een echte lieve jongen en een romanticus. Hij is van mening dat je verliefd moet zijn als je met iemand naar bed gaat en je moet er alles aan doen het voor het meisje bijzonder te maken. Niet bepaald een houding die je van een propper zult verwachten. Berdien denkt dat Bart door zijn werk ook ervaren zal zijn.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Bart kan gezien worden als een positief rolmodel wat betreft zijn opvattingen over de eerste keer; dat het romantisch moet zijn en met iemand waar je verliefd op bent. Ook *Agnetha* en *Frida* zouden om deze reden als positief rolmodel kunnen dienen; zij maken Bart duidelijk dat het belangrijk is dat het meisje zich op haar gemak voelt, in een vertrouwde omgeving waar ze niet gestoord zullen worden. Dat er tijdens de slaapkamerscène en de scène in het appartement met alle proppers niet over veilig vrijen gepraat wordt of er op een andere manier duidelijk wordt of er überhaupt aan gedacht wordt, is een slechte zaak. Ook bij de eerste keer moet er aan bescherming gedacht worden; zwangerschap is immers ook een risico. Wat dat betreft zijn *Bart* en *Berdien* negatieve rolmodellen, net als de anderen die er niets over zeggen als zij Bart 'wijze' raad geven.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Bart vraagt zijn vrienden om advies. De mannen en vrouwen verschillen nogal van mening. De mannen proberen Bart te winnen voor hun visie, maar Bart houdt meer vast aan zijn eigen idee en dat van de vrouwen dat het romantisch moet zijn en verliefdheid een grote rol zou moeten spelen.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In de Costa! hebben Berdien en Bart het over de liefde bedrijven en of je verliefd moet zijn op degene waarmee je dat doet. Ze praten evenveel en tonen evenveel initiatief, maar Berdien net iets meer als ze Bart zoent. Bart insinueert dat hij misschien niet zo ervaren is als Berdien denkt. Berdien veegt dat idee van tafel met de uitspraak: "Maar je bent een propper!" Hiermee wordt duidelijk wat haar beeld van Bart en proppers in het algemeen is.

Op de slaapkamer vraagt Berdien of Bart zenuwachtig is. Hij zegt van niet en dat het heus niet zijn eerste keer is. Hij zegt dit echter niet overtuigend! Er volgt een korte discussie over welke muziek gepast is. Als ze zoenen slaat de muziek steeds over, maar Berdien zegt dat het niet belangrijk is. Ze zoenen verder en spreken niet meer totdat het brandje uitbreekt. Berdien wijst Bart er paniekerig op dat er brand is. Bart dooft het en zegt niets. Als Berdien de volgende dag met een nieuwe verovering naar Bart gaat en zegt dat het niet aan hem lag maar dat zij meer had aan een concertviolinist dan een hardcore drummer, is Bart eigenlijk blij; De jongen die nu met haar naar bed gaat is tenminste echt verliefd op haar.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Als je met iemand naar bed gaat, moet je dan verliefd op diegene zijn? Bart vindt van wel, Berdien van niet.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Als jij vindt dat je verliefd moet zijn op iemand voordat je ermee naar bed gaat, moet je het niet doen als je niet verliefd bent. Als je niet vindt dat die verliefdheid nodig is, kan het wel; je moet doen wat voor jou goed voelt en jezelf trouw blijven.
- Wat voor jou belangrijk is hoeft dat niet te zijn voor een ander. Als je daar over praat, weet je waar je aan toe bent.

3. Costa - Vreemdgaan in een lesbische relatie en de voltrekking van een lesbisch huwelijk

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Frida en Angela, de bruiloft
- c. Lengte verhaallijn: 14 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Frida (propper van Costa!) heeft haar eerste lesbische relatie met de meer ervaren Angela (dierenarts). Ze zijn hevig verliefd en gaan trouwen.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: lesbische relatie, het zoenen met een ander en alle twijfel en problemen die dat met zich meebrengt.
- f. (Potentieel) leermoment: de gesprekken die naar aanleiding van de kus met Eva gehouden worden; hoe weet je dat iemand de ware is?

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Frida (propper van Costa!) en Angela (dierenarts) zijn bezig met de laatste voorbereidingen voor hun huwelijk. Björn en Tommy vragen Frida hoe ze nou zo zeker weet dat Angela de ware is. Ze heeft immers geen vergelijkingsmateriaal; Angela is haar eerste vrouwelijke geliefde, waardoor ze haar biseksualiteit ontdekte. Even later ontmoet Frida tijdens het proppen Eva. Er speelt iets tussen hen. Later stapt Eva bij Frida onder de douche en probeert haar te kussen. Eerst gaat Frida er niet op in en wendt haar hoofd af, later zoenen ze toch. Frida is erg in de war en praat erover met haar broer Bart. Hij geeft haar advies. Eva stuurt een briefje naar Frida waarin zij aangeeft dat ze wil dat zij haar eerste is. Ze wil afspreken in een hotelkamer. Angela loopt Eva tegen het lijf en de twee blijken elkaar te kennen; Eva is een ex van Angela. Angela krijgt in de gaten wat er aan de hand is; door een wig te drijven tussen haar en Frida probeert Eva haar terug te krijgen. Op de hotelkamer komt Angela langs voordat Frida er is. Ze komt Eva vertellen dat het geen zin heeft om te proberen Frida en haar uit elkaar te drijven en om hiermee te proberen Angela terug te krijgen; Angela wil Eva niet, ze wil Frida. Als Frida binnenkomt om te vertellen dat ze voor Angela kiest slaat ze Eva neer. Frida en Angela maken het goed en de bruiloft gaat door. In een tot een sprookje omgetoverde Costa! geven zij elkaar het jawoord. Het **vreemdgaan** (in dit geval zoenen met een ander) en het daarmee samenhangende weten wanneer iemand 'de ware' is, vormt het hoofdthema van deze lijn.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Bij de bussen: We zien de vroege twintigers Tommy, (sportief, blonde krullen en een zonnebril in het haar) Björn (donker, geschoren hoofd en een tatoeage) en Frida (hip hoofddoekje in tijgerprint, grote oorringen, volle boezem, strak fel gekleurd shirtje en stoere broek) op een bankje voor de bussen met elkaar praten. Het is mooi weer, ze zijn zomers en stoer gekleed en lekker gebruikt. Frida eet een lolly. Tommy en Björn zijn benieuwd hoe Frida zo zeker weet dat Angela de ware is, helemaal omdat ze geen enkele ervaring heeft met andere vrouwen. Na dit gesprek lijkt Frida een beetje in twijfel te zijn. Ze gaat naar de bus om te proppen en loopt daar Eva tegen het lijf. Er lijkt iets tussen hen over te springen. Eva is stoer gekleed en straalt ook stoerheid uit. Ze is midden twintig.

Op het terras van Costa!: 's Avonds drinken Tommy, Agnetha (begin 20 en minder stoer dan de rest; zij is wat 'meisjesachtiger'), Angela (stoer, eind twintig) en Frida samen wat op het terras. Frida lijkt met haar gedachten ergens anders. Op de achtergrond hoor je muziek uit de disco en zijn er dansende jongeren te zien in de Costa! Agnetha en Tommy worden gevraagd als getuigen voor het huwelijk van Angela en Frida. Ze krijgen de ringen, die zij tot de plechtigheid moeten bewaren.

In de propperkeuken: Onder het genot van een bakje yoghurt met vruchten praat Frida met haar broertje Bart (ongeveer 18 jaar, rustiger dan de andere mannelijke proppers, is blond en heeft een kleine tatoeage) over de ware liefde. De keuken is roze/rood, warm en gezellig rommelig. Bart noemt zijn zus op een gegeven moment boos een lesbo. Hij verlaat de keuken. Frida is boos dat Bart haar lesbo noemt en vertrekt ook.

De stranddouche van de PocoLoco: Frida doucht het zand van haar af onder een douche met klapdeurtjes en groene tegeltjes. Ze draagt een bikini. Eva, eveneens in badkleding, stapt bij haar onder de douche en begint Frida te zoenen. Eerst gaat Frida er niet op in. Daarna kust zij Eva terug. Tijdens het zoenen druppelt het water van de douche over hun gezichten en lichamen, hetgeen iets sensueels heeft. Ook is er een lekker romantisch muziekje bij deze scène.

In de slaapkamer: Frida en Angela liggen op bed in hun pyjama. Het is een romantische meisjeskamer, veel roodtinten met warme verlichting. Ze zijn aan het zoenen en knuffelen. Frida vertelt Angela over de kus met Eva. Er volgt een discussie welke eindigt met de woorden van Angela: "Jij moet goed bedenken wat je nu eigenlijk wilt!" Vervolgens doet Angela het licht uit en gaat slapen.

Op het strand: Frida zit op het strand, een beetje op de rotsen. Het is mooi weer en aan het zonlicht te zien is het tegen het einde van de dag. Vicky (jaar of 15, kort groen shirtje en een rokje) brengt Frida een brief van Eva. Eva wil dat Frida haar eerste is en dat zij 's avonds naar een hotelkamer komt. Vicky geeft haar ongezouten mening over het geheel: "Is het normaal dat je het in een lesbische relatie doet met meerdere vrouwen?!". Frida is woedend op Vicky dat ze zich er mee bemoeit en geeft haar een lel. Eva heeft het geruzie tussen Frida en Vicky van een afstandje gade geslagen.

Huiskamer van het propperhuis: Angela vertelt Agnetha over de twijfels van Frida. De huiskamer is, net als de rest van het huis, lekker jong en rommelig met foto's op de roze muren. Agnetha probeert Angela gerust te stellen door te zeggen dat Frida altijd over alles twijfelt en dat het heus weer goed komt.

PocoLoco: In de strandtent PocoLoco drinken Frida en Bart een biertje. Op de achtergrond is de muziek van de strandtent te horen. Bart geeft wijze raad aan Frida. Hij vindt zichzelf vreselijk volwassen klinken en schrikt hier nogal van. Frida is juist blij met zijn wijze woorden en geeft hem een zusterlijke kus.

Op straat: Vicky en Angela halen de trouwjurken op. Op straat lopen zij Eva tegen het lijf. Het blijkt dat Eva een ex is van Angela. Eva heeft dus gelogen tegen Frida ("Ik wil dat jij mijn eerste bent."). Angela begrijpt wat er aan de hand is; Eva probeert een wig te drijven tussen haar en Frida in een poging Angela weer voor haar te winnen.

De hotelkamer: Eva steekt vele kaarsen aan op de hotelkamer. Het ziet er zeer romantisch uit. Een woedende Angela komt binnen, terwijl Eva Frida verwachtte. Angela vertelt Eva eens goed de waarheid. Dan komt Frida binnen, zij slaat Eva tegen de vlakte en zegt dat zij voor Angela kiest. De geliefden leggen het weer bij en de bruiloft gaat door.

De Costa!: De Costa! is omgetoverd tot een waar sprookjestoneel. Ook de kostuums van alle genodigden geven iets magisch aan het geheel; iedereen is verkleed in een beetje middeleeuwse prinsen- en prinsessenkostuums. De bruiden dragen romantische witte jurken en prachtige 'diamanten' kettingen. De priester begint in het, zogenaamd Spaansachtige, Engels te preken. De preek gaat over in het bekende lied 'love is all'. Frida en Angela pakken hierop zelf de ringen en kussen elkaar. Onder luid applaus en de tonen van 'love is all' zijn de twee getrouwd.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Door het gesprek dat Frida heeft met Tommy en Björn begint zij na te denken over het feit dat zij buiten Angela geen andere vrouwen heeft gehad. Juist op dat moment van, wellicht geringe, twijfel ontmoet zij Eva, welke haar overdondert met een kus. De twijfel zorgt er waarschijnlijk voor dat zij Eva uiteindelijk terugkust. Frida is erg in de war en praat hierover met Bart. Ook Vicky geeft haar mening aan Frida, hoewel dat ongevraagd was. Daarnaast is het ook nog zo dat Eva tot doel lijkt te hebben Frida en Angela uit elkaar te drijven om zo haar ex Angela weer terug te krijgen. Uiteindelijk kiest Frida voor Angela en overleeft hun relatie de crisis. Het huwelijk gaat door.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Wanneer Vicky haar mening geeft, haalt zij normen en waarden aan. “Is het normaal dat je het in een lesbische relatie met een andere vrouw doet?” en “Eva is een zondige vrouw.” Verder zegt Bart dat je in je hart weet wie je echt wil, en dat je je niet altijd moet laten lijden door je gedachten/verstand. Wanneer Frida Eva neerslaat op de hotelkamer, is Angela verbaasd en vraagt zij of zij altijd haar problemen zo oplost. Frida zegt daarop, op een sarcastische toon: “Er moet er toch één het mannetje zijn?!” Dit zegt of iets over haar idee over een lesbische relatie, of over het algemene idee dat hierover geldt.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn is spannend omdat je niet weet of de bruiloft nou door gaat of niet en of Frida naar de afspraak met Eva zal gaan om met haar naar bed te gaan. Dat je gevoelens voor een ander dan je partner krijgt kan gebeuren net als dat je met die ander zoent (herkenbaar). Dat dit gebeurt vlak voor een huwelijk is weer opvallender. Daarnaast gaat het om een lesbische relatie, hetgeen ook minder doorsnee is dan een heteroseksuele relatie. De lijn zal door de spanning (seks met Eva? Gaat het huwelijk door?) met veel aandacht bekeken worden, hoewel het trouwen op zich wellicht niet al te veel tot de verbeelding van jongeren zal spreken.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze lijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Frida: Een stoere, maar ook een gevoelige propper van begin twintig die een relatie heeft met Angela. Zij laat zich beïnvloeden door Tommy en Björn en overdonderen door Eva. Wanneer ze gekust wordt door Eva maakt dit haar onzeker over haar relatie. Ze lijkt aldoor afwezig, niet met haar hoofd bij haar naderende bruiloft. Wanneer ze er achter is dat zij echt met Angela verder wil, wordt ze een stuk zelfverzekerder en slaat ze zelfs Eva neer. Hieruit valt op maken dat als Frida ergens helemaal achter staat, ze er ook voor de volle 100% voor gaat. Dat punt bereikt ze echter niet zo snel, omdat ze zo'n twijfelaar is.

Angela: Een stoere zelfbewuste vrouw van midden/eind twintig die dierenarts is. Ze is feller en meer recht door zee dan haar geliefde Frida. Als zij hoort dat Frida met een ander heeft gezoend, wordt ze wel boos, maar blijft rustig. Kalm zegt ze Frida dat zij maar eens goed moet nadenken over wat ze wil. Als ze erachter is wie degene is die Frida gezoend heeft, stapt ze op Eva af en zegt haar goed de waarheid. Hierbij is zij zelfverzekerd, dominant en gaat ze recht op haar doel af. Ze gaat helemaal voor Frida en is in haar gezelschap veel zachter. Wat ook tekenend is, is dat wanneer zij na het gebeuren in de hotelkamer aan het zoenen is met Frida, Eva nog even vraagt de deur dicht te doen; ze is ook sarcastisch.

Eva: Een stoere zelfverzekerde en –bewuste vrouw van midden/eind twintig. Zodra ze Frida heeft gezien zet ze haar zinnen op haar; ze is erg vasthoudend (omdat ze Angela terug wil). Dat zij zomaar bij Frida onder de douche gaat staan en haar begint te kussen getuigt van lef en daadkracht, maar het is ook zeer brutaal. Wanneer Angela haar opgezocht heeft in de hotelkamer probeert zij haar er nog van te overtuigen dat Frida niet goed is voor Angela. Pas als Frida zelf zegt dat ze voor Angela kiest en haar neerslaat, druipt ze af.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Frida kan dienen als een transitioneel rolmodel; zij laat zich eerst verleiden door het onbekende, maar beseft later dat zij de echte liefde al gevonden heeft bij Angela. Deze verandering wordt beloond doordat het weer goed komt met Angela en dat de bruiloft doorgaat. *Eva* is een negatief rolmodel; zij probeert te stoken tussen Frida en Angela om Angela weer terug te krijgen. Haar plannetje mislukt en zij vertrekt weer alleen uit Salou. *Angela*

kan dienen als een positief rolmodel; in plaats van dat zij Frida meteen dumpst nadat ze hoort dat Eva haar gezoend heeft, geeft ze Frida bedenktijd. Zo kan Frida er zelf achterkomen wat ze voelt en dit wordt uiteindelijk beloond door het feit dat Frida voor Angela kiest.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Frida wordt beïnvloed door Tommy en Björn die haar vragen hoe ze nou zo zeker kan zijn van Angela als ze nooit een andere vrouw heeft gehad. Dit maakt haar gevoeliger voor de avances van Eva. Bart probeert Frida goede raad te geven omtrent de situatie, ook dit is een vorm van sociale beïnvloeding. Vicky probeert sociale druk op Frida uit te oefenen met opmerkingen als: "Is het normaal dat je het in een lesbische relatie met andere vrouwen doet?" Angela probeert Eva te beïnvloeden door te zeggen dat het haar nooit zal lukken een wig te drijven tussen haar en Angela en zo Angela terug te winnen; Angela wil haar namelijk helemaal niet. Als reactie hierop en op het feit dat Frida net binnenkomt probeert Eva Angela weer te beïnvloeden door te zeggen dat Frida niet deugt, anders was ze nooit naar de hotelkamer gekomen.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

Het gesprek tussen Eva en Frida bij de bussen is verleidelijk, hetgeen uitgaat van Eva. Wanneer zij elkaar weer zien onder de douche, is Frida onzeker en terughoudend en probeert Eva haar te overreden. Eva is de actieve gesprekspartner in deze gesprekken.

Als Frida Angela inlicht over wat er gebeurd is, gaat dit mijmerend. Frida is onzeker en dit valt te merken in dit gesprek; ze praat terughoudend en zegt een aantal maal dat ze 'het niet weet.' Angela wil meteen weten hoe het zit en neemt de leiding in deze discussie. Zij is ook degene die hem weer afsluit door het licht uit te doen en te gaan slapen.

Op de hotelkamer vertelt Angela aan Eva dat het geen zin heeft Frida te verleiden. Zij is hier absoluut dominant en laat Eva niet eens aan het woord. Eva is ook duidelijk overdonderd door wat Angela zegt en kan daardoor nauwelijks iets uitbrengen. Hierna komt Frida binnen en richt zich tot Angela. Voor het eerst neemt zij nu het heft in handen. Ze biedt haar excuses aan en vraagt (hier komt de onzekerheid weer terug) of ze nog met haar wil trouwen. Dat wil Angela!

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het dilemma voor Frida is of ze zeker kan zijn van Angela, en dus met haar kan trouwen, zonder enige ervaring met andere vrouwen te hebben. Wanneer ze gezoend heeft met Eva is ze in twijfel; moet ze nu gaan voor de vlinders die Eva haar bezorgd of voor Angela, waarbij die vlinders gevlogen zijn.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Dat je de ware hebt gevonden weet je niet, dat voel je.
- Een nieuwe liefde is altijd spannend en geeft je vlinders in je buik. Na verloop van tijd verdwijnen die vlinders weer, maar dat hoeft niet te zeggen dat de liefde minder is of dat het 'de ware' niet is.
- Stoken in een goede relatie heeft geen zin.
- Praten met vrienden/familie over je verwarde gevoelens kan zeer behulpzaam zijn.

4. Costa - Transseksualiteit

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Tommy en Agnetha moeten zich bewijzen als propper door veel mensen te versieren. Tommy versiert een transseksueel.
- c. Lengte verhaallijn: 17 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Tommy en Agnetha, beide proppers en eigenlijk verliefd op elkaar. De andere proppers verschijnen ook ten tonele, alsmede Lisa de transseksuele verovering van Tommy.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: Het heimelijk verliefd zijn op elkaar maar dit niet willen toegeven. Transseksualiteit.
- f. (Potentieel) leermoment: Moment waarop Björn tegen Tommy zegt dat transseksualiteit niet uitmaakt. Het moment dat Tommy en Lisa bijna met elkaar naar bed gaan (potentieel; gesprek over veilig vrijen o.i.d. zou hier plaats kunnen vinden), maar het niet doen omdat Tommy niet alleen aan haar denkt. Hij vindt dat ze dat wel verdient, zeker bij haar eerste keer (als vrouw).

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Tommy en Agnetha zijn proppers van de Costa!, een discotheek in het Spaanse Salou. Het is hun baan om jongens en meisjes die op vakantie zijn in Salou te lokken voor de Costa! Hierbij is een veel gebruikte strategie het versieren van de betreffende jongens en meisjes. De laatste tijd lukt dit bij Tommy en Agnetha echter niet zo goed. Dat komt doordat zij eigenlijk verliefd zijn op elkaar, maar dat willen zij (nog) niet toegeven. Dat komt door de Gouden Regel die heerst onder de proppers: Proppen en een relatie gaan niet samen. Ondertussen geven zij de proppers van de Costa! een slechte naam, doordat ze niemand versieren. Dit wordt hen ook ingewreven door de proppers van de concurrerende discotheek Empire. Het is duidelijk dat er iets moet gebeuren: Tommy en Agnetha moeten de naam van de Costa! proppers redden. Dit kan alleen maar door weer flink te gaan versieren, en dat doen ze dan ook. Tommy versiert Lisa. Zij blijkt een **transseksueel** te zijn die nog één operatie te gaan heeft. Dit laatste weet Tommy echter niet en Agnetha wil hem waarschuwen. Ze kan hem echter niet vinden. De volgende dag blijkt dat Tommy en Lisa het niet gedaan hebben; Tommy dacht steeds aan Agnetha. Hij vindt dat Lisa iemand verdient die alleen aan haar denkt,

zeker bij haar ontmaagding (als vrouw). Tommy en Agnetha bespreken dit op het strand en eindelijk zoenen ze elkaar.

A-2 In welke settings speelt de dramalijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

De slaapkamer van Tommy: We zien Tommy (Vlaming van begin/midden twintig) met een jonger meisje (17) op zijn kamer. De kamer is roodkleurig. Hij ligt in bed met een ontbloot bovenlichaam. Het meisje draagt enkel haar ondergoed en is aan het twirlen met haar baton. Ze probeert Tommy te verleiden. Hij houdt de boot echter af. Hij denkt aan Agnetha.

De slaapkamer van Agnetha: Agnetha ligt in een roze pyjama op bed in haar roze slaapkamer. De kamer is erg meisjesachtig en zoet. Naast haar ligt een jongen met een ontbloot bovenlijf. Hij zingt een lied van Bon Jovi voor Agnetha (zeer vals) en probeert haar te verleiden. Agnetha heeft hier echter geen zin in; ze zegt dat ze moe is en wil slapen.

De propperkeuken: Yuri, Björn, Agnetha en Tommy zitten aan de ontbijttafel in de gezellige en vrolijke (roze) keuken. De Costa! proppers wonen met elkaar in een appartement. De proppers zijn nog in pyjama. Ze drinken jus d'orange en Björn heeft een banaan. Ze bespreken de veroveringen van Tommy en Agnetha. Zij wekken de indruk dat er veel meer gebeurd is dan in werkelijkheid het geval was. Hier komen Björn en Yuri achter als de 'veroveringen' naar huis gaan en langs de ontbijttafel lopen; zij 'bedanken' Tommy en Agnetha voor de waardeloze nacht. Bovendien komt Vicky binnen met Costa!-flyers waarop geschreven staat dat Tommy een impotente lul en Agnetha een frigide trut is. Vicky vraagt zich af wat impotent is en Björn legt het uit aan de hand van zijn banaan; "Hij moet zo staan, maar ben je impotent staat 'ie zo!"

PocoLoco: Björn, Yuri, Tommy en Agnetha zitten aan een tafeltje in de strandtent PocoLoco. Allen zijn in de twintig, lekker bruin en zomers gekleed. Agnetha draagt grote oorbellen en een roze hoofddoek, Tommy een mouwloos overhemd (open) en een kralenketting, verder heeft hij een flinke bos blonde krullen. Björn is Surinaams (hetgeen ook aan zijn accent te horen is), heeft een kaalgeschoren kop, tatoeages een oorbel en draagt een basketbalshirt zonder mouwen. Yuri heeft heel kort haar en een sikje. Verder draagt hij een mouwloos shirt en een ketting. Er wordt gesproken over de verleidingsprestaties van Tommy en Agnetha. De proppers van Empire komen ook binnen. Ze zijn door een grap met kleurstof in hun jacuzzi helemaal blauw gekleurd. Ze confronteren Tommy en Agnetha met hun slechte bedprestaties. Hun blauwe lijven zijn zo weer schoon

gewassen; het probleem van Tommy is veel erger. Tommy en Agnetha voelen zich beledigd en gaan meteen naar het strand om te 'scoren.'

De Costa!: In de drukke discotheek staan Tommy en Agnetha aan de bar. Door de muziek heen praten zij over een kus die zij een tijd geleden bijna hadden uitgewisseld. Tommy wordt echter afgeleid door een meisje. Agnetha wenst hem succes met scoren en gaat ervandoor. Ze gaat naar de bar en versiert daar een jongen. Tommy versiert ook iemand; Lisa, een Aziatische schone in een zwart hemdje met spaghetti-bandjes. Tommy draagt hetzelfde als overdag; Agnetha heeft haar roze outfit verruild voor een zwart uitgaansensemble.

De propperkeuken: Tommy zit aan de ontbijttafel evenals Agnetha met haar verovering. Hij is blijkbaar blijven slapen. Ze zitten steeds aan elkaar en hij voert haar een kers. Tommy is ontzettend jaloers en probeert stoer te doen door een potje jam te openen die Agnetha en haar lover niet open krijgen. Het lukt hem, maar hij heeft veel pijn aan zijn hand. Ze zijn alledrie in hun slaapoutfit gekleed; Tommy heeft een bloot bovenlijf. Agnetha vraagt of Lisa is blijven slapen. Tommy vertelt dat zij niet is meegekomen omdat ze moe was. Agnetha kijkt er een beetje bij van "ja, ja dat zal wel."

Het strand: We zien Ice, de rondborstige bardame van de Costa!, in roze bikini op het strand een douche nemen. De camera volgt haar van beneden naar boven voordat zij geheel in beeld gebracht wordt. Agnetha, haren in een vlecht, grote oorringen, gekleed in witte bikini top en witte lange rok, stapt op haar af om inlichtingen te vragen over one night stands. Ze vraagt zich af of Ice ook wel eens spijt heeft gehad na zo'n nacht, ook al was het een leuke jongen. Ice heeft dat een keer gehad; toen ze verliefd was op een andere jongen! Ice gaat er vandoor op haar mountainbike en Agnetha blijft beteuterd kijkend achter.

De PocoLoco: Tommy grijpt voor de ingang van de strandtent Lisa beet en geeft haar een heftige zoen. Hij is gekleed in een groen/geel singlet, draagt een muts en een ketting met een kruis. Lisa heeft een geel hemdje aan. Lisa vindt dat het allemaal wat snel gaat en moet Tommy iets vertellen.

Het strand: Het blijkt dat Lisa een transseksueel is. Geschokt vertelt Tommy dit aan Björn (grijs T-shirt met afgescheurde mouwen) terwijl ze op het zonovergoten strand van Salou lopen. Björn verzekert Tommy dat dit helemaal niet erg is. Ze hebben wel vaker met transseksuelen gezoend, maar die hadden het niet gezegd. Björn zegt dat Tommy zich niet druk moet maken: "Was ze leuk, had ze een lekker lichaam? Nou dan!!" Tommy ziet er ook nog een voordeel in: "Ze weet wat jongens lekker vinden."

De Costa!: De disco is omgetoverd tot een horrorparadijs, vanwege een thema-avond. De gasten en de proppers zijn ook allemaal verkleed. Allemaal behalve Tommy. Tommy praat met de lover van Agnetha. De jongen praat alleen maar over haar en Tommy kan het niet aanhoren, hij gaat naar Lisa. De jongen vertelt Agnetha dat Lisa een transseksueel is, maar nog steeds bij de heren plast omdat ze nog een operatie moet ondergaan. Agnetha maakt zich zorgen om Tommy, ze is bang dat hij niet weet dat Lisa nog niet 'af' is.

Kamer van Lisa: Tommy en Lisa liggen in bed te zoenen, het gaat er heftig aan toe. Lisa vertelt dat het haar eerste keer is als vrouw. Tommy stelt haar gerust: "Ik ben een meester in de eerste keer!" Lisa zegt dat ze hem nog iets moet vertellen, maar Tommy wil gewoon doorgaan. Wanneer hij bijna haar slipje uittrekt, stopt hij. Hij kan het niet omdat hij aan Agnetha moet denken. Hij zegt tegen Lisa: "Jij verdient voor je eerste keer iemand die alleen aan jou denkt. Bij mij is dat niet zo. Ik denk aan iemand anders."

Propperkeuken: Wederom bij het ontbijt, maar dit keer aangekleed, worden met dezelfde mensen (Tommy, Agnetha, Yuri en Björn) de ontwikkelingen omtrent de veroveringen van Tommy en Agnetha besproken. Ze zeggen dat hun bedpartners meer dan tevreden waren en dat hiermee hun naam gered is. Agnetha weet dat Tommy liegt, maar zegt er niets van. Ze kijkt wel heel bedenkelijk. Tommy vindt zichzelf geweldig en ook Björn is trots op hem hij geeft hem een 'high five.'

Het strand: Tommy en Agnetha wandelen over het strand, het is niet zo druk. Agnetha draagt haar witte rok met daarop een frivole, romantische top met zwart/wit print en blote schouders. Haar haar is los en ze draagt een touwtje als ketting om haar hals. Onder de top draagt ze haar bikini. Tommy draagt een rood shirt en een groene broek. Verder draagt hij kettingen. Agnetha begint nog eens over Lisa. Ze probeert de waarheid te ontlokken, maar dat wil eerst niet goed lukken. Dan vertelt ze maar dat ze het leuk heeft gehad met haar verovering. Hierop zegt Tommy dat hij "Agnetha graag heeft." Agnetha is geïrriteerd dat hij weer iets Vlaams zegt dat voor haar onduidelijk is. Ze loopt weg. Dan roept Tommy haar na dat hij het niet met Lisa heeft gedaan. Het komt eindelijk uit dat Tommy aan Agnetha dacht. Hij vraagt hoe lang ze nog om elkaar heen blijven draaien, waarop Agnetha zegt dat ze niet draait. Dan zoenen ze en draait de camera om hen heen. Op de achtergrond zijn violen te horen.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Tommy en Agnetha draaien om elkaar heen. Dit komt ook door de regel die door hun proppende omgeving gehanteerd wordt; dat proppen en

relaties niet samengaan. Toch vinden ze elkaar leuk en moeten ze steeds aan elkaar denken. Hierdoor kunnen ze niet goed proppen, hetgeen grotendeels uit het versieren van jongens en meisjes bestaat. Ze bezorgen de proppers van Costa! op deze manier een slechte naam. Om dit goed te maken gaan ze, noodgedwongen, toch weer op de versiertoe. Zodoende komt Tommy in aanraking met Lisa. Hij wil met Lisa naar bed maar kan het toch niet doordat hij steeds aan Agnetha denkt. Eigenlijk had het sowieso niet gekund omdat Lisa een transseksueel is die nog steeds een penis heeft. Dit laatste weet Tommy echter niet. Naar zijn vrienden toe doet hij het voorkomen of hij wel met haar naar bed is geweest en dat ze het geweldig vond. Agnetha weet echter dat Tommy liegt, omdat zij het verhaal van Lisa kent. Zij spreekt hem hierop aan en zo komt ze erachter dat Tommy haar echt leuk vindt. Ze draaien niet langer om elkaar heen en zoenen.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Nadat Lisa Tommy heeft verteld over haar transseksualiteit, is hij erg geschrokken. Hij wendt zich met zijn verhaal tot Björn. Björn zegt dat het helemaal niet erg is, ze is immers toch leuk en heeft een lekker lichaam??!! Het komt volgens hem wel vaker voor dat je iets met een transseksueel doet, alleen vertellen de dames niet altijd dat ze dat zijn, waardoor je het niet weet.

Wanneer Tommy op het punt staat het slipje van Lisa uit te trekken om met haar naar bed te gaan, bedenkt hij zich. Hij is met zijn gedachten bij Agnetha en dat verdient Lisa niet. Sinds Lisa vrouw is, heeft zij nog geen seks gehad. Tommy vindt dat je zeker bij de eerste keer iemand moet hebben die alleen maar aan jou denkt, dat maakt het bijzonder. Aangezien hij aan een ander denkt, vindt hij zichzelf niet de juiste jongen voor haar.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Het om elkaar heen draaien van Tommy en Agnetha door de Gouden Regel is in die zin herkenbaar dat iedereen wel eens verliefd is geweest of wordt op iemand die door de omgeving wordt afgeraden, of waarvan men zelf weet dat het niet 'verstandig' is. Hierbij kan gedacht worden aan collega's van het werk, huisgenoten of de beste vriend of vriendin. Het is niet echt spannend. Het om elkaar heen draaien van Tommy en Agnetha duurt erg lang, waardoor het eerder saai wordt. Toch ben je benieuwd of ze nog bij elkaar gaan komen. Het spannende element van deze dramalijn zit 'm in de transseksualiteit van Lisa. Dit is ook een opvallende lijn, die niet vaak vertoond wordt. De spanning ontstaat doordat Tommy met haar

naar bed wil en niet weet dat ze nog niet helemaal 'af' is. Door het om elkaar heen draaien van Tommy en Agnetha zal deze lijn waarschijnlijk toch niet met veel aandacht bekeken worden. Eerder met een normale hoeveelheid.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Tommy: Deze grappige jongen is een uitslover, een macho en een player. Kortom een propper in hart en nieren; hij is verzot op vrouwelijk schoon en stapt daar dan ook geregeld zelfverzekerd op af om hen te versieren. Ook als er niets gebeurd is, houdt hij de schijn graag op. Ondanks dit karakter is hij ook lief. Zo gaat hij niet met Lisa naar bed omdat hij niet aan haar denkt maar aan een ander. Hij vindt dat Lisa beter verdient. Voor zijn gevoelens voor Agnetha durft hij niet uit te komen. In haar buurt wordt hij meer verlegen. Tommy is een typisch geval van 'ruwe bolster, blanke pit'. Wanneer Agnetha met of over andere jongens praat, wordt Tommy jaloers. Als Agnetha met een verovering aan de ontbijttafel zit en zij een potje jam niet open kunnen krijgen, moet en zal het Tommy wel lukken: hij slooft zich uit, krijgt het potje inderdaad open en heeft daarna veel pijn aan zijn hand, hetgeen hij uiteraard niet laat merken. Uiteindelijk is Tommy wel degene die aan Agnetha vraagt: "Hoelang gaan wij nog om elkaar heen draaien?", wat de aanleiding vormt van hun kus. Hiernaast is hij ook te omschrijven als iemand die niet kortzichtig aan zijn mening vasthoudt, maar juist als iemand die zijn mening kan bijstellen op basis van goede argumenten. Wanneer hij met Björn over de transseksualiteit van Lisa praat is hij eerst geschrokken, maar later ziet hij zelfs een voordeel van transseksualiteit: "Ze weet wat mannen lekker vinden."

Agnetha: Ook deze dame houdt wel van versieren. Hoewel zij met Tommy in haar hoofd zit en geen behoefte heeft aan andere mannen, versiert ze toch een ander als Tommy zegt dat hij vrouwen gaat scoren; ze wil niet toegeven dat ze op Tommy valt en dit ook niet laten merken. Dit komt voort uit onzekerheid en is een typische 'wat jij kan, kan ik beter reactie'. Ook doet zij het in het begin voorkomen alsof ze een wilde nacht met een jongen gehad heeft, terwijl er in werkelijkheid niets gebeurd is; ze wil de schijn ophouden. Ondanks haar harde houding maakt zij zich wel zorgen om Tommy als zij het geheim over Lisa hoort. Weet Tommy dat wel? Ze wil niet dat Tommy voor een nare verrassing komt te staan en gaat hem waarschuwen. Dit getuigt van zorgzaamheid en haar gevoelens voor Tommy.

Lisa: Uit het verhaal blijkt dat Lisa nog maar kort als vrouw door het leven gaat. Tommy zal haar eerste minnaar worden sinds zij vrouw is. Ze is

meteen eerlijk als Tommy haar gekust heeft. Ze vindt dat het allemaal nogal snel gaat en moet Tommy iets vertellen; ze was vroeger een man. Ook als ze in bed ligt met Tommy moet zij hem nog iets vertellen; de geslachtsveranderende operatie moet zij nog ondergaan. Ze komt er echter niet aan toe dit te vertellen, omdat Tommy haar tot stilte maant en wil genieten van het moment. Dat Lisa niet gelijk bij haar eerste openbaring verteld heeft dat ze nog geopereerd moet worden, geeft aan dat ze niet van plan is meteen met hem het bed in te duiken. Lisa is een 'net' meisje. Eerlijk en betrouwbaar zijn ook goede omschrijvingen van haar karakter. Zo zegt ze als ze met Tommy in bed ligt dat dit de eerste keer voor haar als vrouw is.

Björn: Björn is degene waartoe Tommy zich wendt als hij van Lisa heeft gehoord dat zij transseksueel is. Björn stelt Tommy gerust en zegt dat het helemaal niet uitmaakt, ze is immers toch leuk en heeft een lekker lijf. Björn is wat dit betreft niet zo snel geschokt; hij is ruimdenkend en 'down to earth'. Verder is Björn een grote grappenmaker. Zo legt hij Vicky op een grappige manier uit, met behulp van een banaan, wat impotent is. Hij moet ook als hardste lachen om wat er in het begin over Tommy en Agnetha gezegd wordt (impotente lul; frigide trut). Maar Björn kan de goede vriend met wijze raad zijn.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Tommy kan dienen als transitioneel rolmodel voor zijn omgang met Lisa. Zo is hij eerst geschrokken van het feit dat zij transseksueel is en weet hij niet wat hij daar mee aanmoet; "Het is een vent!" Na zijn gesprek met Björn vindt hij haar transseksualiteit echter geen probleem meer. Tommy kan ook dienen als positief rolmodel; hij gaat uiteindelijk niet met Lisa naar bed omdat hij vindt dat ze iemand verdient die alleen met zijn hoofd bij haar zit en niet bij iemand anders (hij denkt immers aan Agnetha). Ook *Björn* kan met zijn opvattingen over transseksualiteit dienen als een positief rolmodel. *Lisa* kan dienen als positief rolmodel, omdat zij aangeeft dat het haar te snel gaat. Ook is zij eerlijk over haar transseksualiteit.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Tommy en Agnetha draaien in principe om elkaar heen omdat zij volgens de propperregel geen relatie zouden mogen hebben; zij worden dus door

hun omgeving beïnvloed. Zij ervaren dit als lastig. Er ontstaat hierdoor immers een dilemma; kies ik voor het proppen of voor mijn gevoelens voor een propper? Ook worden zij beïnvloed wanneer anderen van hen denken dat zij geen mannen en vrouwen meer kunnen scoren; zij slaan gelijk aan het versieren, hetgeen veroorzaakt wordt door de sociale druk. Zij willen niet dat anderen van hen denken dat ze dat niet meer kunnen. Dat kan namelijk niet met hun baan. Tenslotte wordt Tommy's mening over transseksualiteit beïnvloed door de woorden van Björn.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

Tommy en Agnetha praten met elkaar over een kus die zij enige tijd daarvoor bijna hadden uitgewisseld. Tommy snijdt het onderwerp aan en Agnetha doet eerst nogal ontwijkend. Als ze er dan toch op in begint te gaan, kijkt Tommy naar een mooie vrouw die voorbij loopt. Agnetha wordt daardoor boos en zegt: "Succes met vrouwen scoren!" Ze gaat er vandoor.

Daarna heeft Tommy een verleidelijk gesprek met Lisa, hij versiert haar. De volgende dag bij het ontbijt vraagt Agnetha in het gezelschap van haar verovering aan Tommy of Lisa is blijven slapen. Ze doet dit op een uitdagende manier. Tommy geeft schoorvoetend toe dat dat niet het geval is, ze was moe. Agnetha kijkt hem voldaan aan en lijkt hem niet te geloven. Later vraagt Agnetha raadt aan Ice; Is het normaal dat als je een one night stand met een leuke jongen gehad hebt, je toch spijt krijgt? Ice zegt dat zij dat ook een keer gehad heeft, toen ze verliefd was op een ander. Ice gaat weg en Agnetha blijft duidelijk piekerend achter.

Bij de PocoLoco neemt Tommy het heft in handen door Lisa zomaar heftig te zoenen. Ze is enigszins overdonderd en zegt ook dat het haar te snel gaat. Ze grijpt gelijk de gelegenheid aan om Tommy in te lichten over haar transseksualiteit. Zij heeft in deze dialoog de leiding. Na deze openbaring gaat de verwarde Tommy te rade bij Björn. Björn adviseert Tommy en Tommy hoort hem aan. Er is sprake van een overleg als Björn hem vraagt of ze leuk is en een lekker lichaam heeft.

Wanneer Tommy en Lisa samen in bed liggen te zoenen en het er naar uit ziet dat er meer gaat gebeuren zegt Lisa dat het haar eerste keer als vrouw is. Ze probeert de leiding te nemen en hem nog iets te vertellen. Dit lukt echter niet omdat Tommy haar de mond snoert. Hij is hier dominant (*potentieel leermoment veilig vrijen*).

De dialoog tussen Agnetha en Tommy aan het einde van de verhaallijn wordt begonnen door Agnetha. Zij vraagt naar wat er nu precies tussen hem en Lisa gebeurd is. Tommy doet het nog steeds voorkomen alsof hij met Lisa naar bed geweest is. Daarna probeert hij Agnetha duidelijk te

maken dat hij haar leuk vindt (“Je weet toch dat ik je graag heb Agnetha?” Agnetha begrijpt hem niet en loopt boos verder. Tommy wordt wanhopig en schreeuwt haar achterna dat hij geen seks gehad heeft met Lisa. Er wordt wat over Lisa gepraat en uiteindelijk vraagt Tommy (neemt de leiding) hoe lang ze nog om elkaar heen blijven draaien. Agnetha zegt hierop op een verleidelijke toon dat zij niet draait en ze gaan zoenen.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het ‘hoofddilemma’ is of Tommy en Agnetha voor hun gevoelens moeten kiezen en uitkomen of dat ze zich aan de Gouden Regel moeten houden. Tommy en Agnetha neigen naar het eerste, hun omgeving voor het laatste. Een volgend dilemma is hoe Tommy op de transseksualiteit van Lisa moet reageren; kan hij met haar door of niet? Hij denkt eerst van niet, Björn zegt dat het geen probleem is. Een derde dilemma doet zich voor in de slaapkamer van Lisa. Kan Tommy met Lisa naar bed gaan terwijl hij met zijn gedachten bij Agnetha is? Dit is een persoonlijk dilemma voor Tommy.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de ‘moraal’ van het verhaal’.

- Je moet kiezen voor je gevoel, voor de liefde en niet voor wat de omgeving wil dat je doet.
- Een transseksueel is niet eng, je kunt er gewoon een (seksuele) relatie mee hebben.
- Je moet niet met iemand naar bed gaan als je daar niet achter staat, bijvoorbeeld doordat je aan iemand anders denkt.
- Als je vindt dat ‘het allemaal te snel gaat’ moet je dat zeggen. Je moet niets tegen je zin in doen.

5. Costa - De eerste keer en vreemdgaan

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- g. Naam serie: Costa!
- h. Verhaallijn: Tommy en Agnetha praten over vreemdgaan in een relatie
- i. Lengte verhaallijn: 4 minuten
- j. Naam en relatie betrokkenen: Tommy en Agnetha zijn geheime geliefden
- k. Soort uiting van gezonde seksualiteit: Voor het eerst met elkaar naar bed gaan, discussie over of vreemdgaan in een relatie goed is of niet
- l. (Potentieel) leermoment: De eerste keer dat Tommy en Agnetha met elkaar naar bed willen gaan kan er in het gesprek het thema veilig vrijen opgenomen worden of een condoom worden getoond (potentieel). Door de gesprekken over vreemdgaan en relaties worden verschillende ideeën over dit onderwerp belicht.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Tommy en Agnetha hebben sinds kort aan elkaar toegegeven dat ze elkaar leuk vinden. Ook hebben ze gezoend. Tommy (Vlaams) en Agnetha (Nederlands) zijn proppers en wonen met de andere proppers van de Costa! in een appartement in de Spaanse badplaats Salou. Hun huisgenoten zijn niet op de hoogte van hun gerotzooi. Dat komt door de 'Gouden Regel' die stelt dat proppen en een relatie niet samengaan. Ze zien elkaar dus stiekem.

We zien Tommy op bed liggen. Agnetha **wil met hem naar bed**. Ze zijn aan het zoenen en Tommy heeft zijn slip al uit als ze gestoord worden door babygehuil. Dat is het neefje van Björn. Naar aanleiding van de problemen tussen de broer van Björn (Kevin) en diens vrouw (Diana) praten Tommy en Agnetha over **vreemdgaan en relaties**. Willen ze wel voor een relatie gaan, en mag je dan vreemdgaan of niet?

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

De slaapkamer van Tommy: Het is ochtend en door de luiken van Tommy's slaapkamer schijnt het zonlicht. Dit zorgt in combinatie met de rode tinten van de kamer voor een warme gloed. Tommy ligt in bed, boven op zijn rode dekbed. Hij is in zijn nachtkleding gekleed: enkel een

tijgerslip. Ook draagt hij een kralenketting en heeft hij stoppels. Agnetha heeft haar roze pyjamajurkje aan. Zij wordt gefilmd zoals Tommy haar ziet; vanuit een lagere (dus liggende) positie. Tommy zie je alsof je door Agnetha's ogen kijkt; van bovenaf. Hierdoor is het net alsof je er zelf bij bent. Agnetha kleedt zich uit en gaat met Tommy zoenen. Hij trekt zijn slip uit. Op de achtergrond horen we een romantisch en sexy muziekje. Als het echt spannend begint te worden horen we luid babygehuil.

Op het strand: Tommy en Agnetha dragen badkleding en zitten op een strandstoel op het drukke strand van Salou. Het is mooi en warm weer. Agnetha's haar zit achterover in een grote knot-staart en ze draagt haar grote oorknoppen. Tommy heeft twee kettingen om zijn nek en zijn shirt uit de zijkant van zijn zwembroek hangen (hij heeft dus een bloot bovenlijf); het is echt warm!

Op de boulevard: Aan het einde van de dag zitten Tommy en Agnetha op een bankje op de boulevard. Agnetha's haar is los, ze draagt een roze top en een wit kort rokje. Tommy heeft een gehaakte muts op zijn hoofd, zijn kettingen om en draagt een overhemd met lange mouwen (opgestroopt) met twee grote afbeeldingen van Zeus of Poseidon erop. Verder draagt hij een spijkerbroek en leest hij een krant. Deze krant wordt gebruikt om stiekem achter te zoenen. Op de achtergrond klinkt romantische muziek.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Tommy en Agnetha hebben eindelijk toegegeven dat ze elkaar leuk vinden en hebben gezoend. Het is nog wel stiekem allemaal, ze willen het nog niet aan de andere proppers vertellen. Hun verhouding is immers tegen de regels. Nu willen ze graag voor het eerst met elkaar naar bed, maar ze worden gestoord door het huilende neefje van Björn. Als hun vrienden van hun relatie zouden weten zouden ze kunnen zeggen dat ze niet gestoord willen worden en hadden ze dus met elkaar naar bed kunnen gaan. Nu ging het feest niet door.

Tommy en Agnetha praten over vreemdgaan. Is dat nou goed of slecht? De aanleiding hiervoor is de slechte relatie tussen de broer (Kevin) van hun huisgenoot Björn en diens vrouw (Diana). Tommy zegt dat hij geen relatie zou willen hebben zonder vreemdgaan, terwijl Agnetha juist van mening is dat een relatie door vreemd te gaan stuk loopt. Agnetha denkt dus dat Tommy geen relatie wil. Hierdoor gaat het bijna mis tussen de twee, maar Tommy heeft nagedacht. Hij kan de gedachte dat Agnetha met een ander zoent niet verdragen; dan zou hij boos worden. Daardoor weet hij dat hij geen keus heeft; hij heeft al een relatie, mét Agnetha.

A-4 Geef aan of in de scènes (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Als Agnetha aan Tommy duidelijk maakt dat zij met hem naar bed wil is Tommy eigenlijk verbaasd. Wil zij niet wachten? Zo'n eerste keer moet toch speciaal zijn? Agnetha geeft aan dat de eerste keer seks met Tommy op zich al speciaal is. Daar zijn verder geen toeters en bellen voor nodig, het gaat om hen.

Volgens Tommy is een relatie met een persoon saai en gaat het vervelen. Door vreemdgaan kun je de boel weer nieuw leven inblazen; afwisseling is van belang, vindt hij. Agnetha houdt er op dit gebied een andere norm op na; vreemdgaan doe je niet. Als er problemen zijn binnen een relatie los je die niet op door vreemdgaan. Door vreemd te gaan gaat de relatie stuk.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Herkenbaar is het feit dat Tommy en Agnetha gestoord worden als zij voor het eerst met elkaar willen vrijen. Dit is een spannende scène, ook door de wijze waarop hij gefilmd is (het is of je er zelf bij bent). Hierdoor zal dit met veel aandacht bekeken worden. De discussie tussen Tommy en Agnetha over het vreemdgaan zal met minder aandacht bekeken worden omdat bij jongeren de sleur minder een issue zal zijn binnen een relatie. Jongeren hebben vaak minder lange en minder serieuze relaties. Het is wel opvallend dat er zo open over vreemdgaan gesproken wordt voordat er überhaupt een officiële relatie is.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Tommy: In de slaapkamer is Tommy verbaasd over het feit dat Agnetha al met hem naar bed wil. Dit is frappant, normaal is Tommy een macho en een versierder en kan het hem niet snel genoeg gaan. Als hij echt om iemand geeft is hij blijkbaar veel gevoeliger. Desondanks houdt hij er vreemde (= andere dan Agnetha) normen op na met betrekking tot vreemdgaan; hij vindt dat noodzakelijk om een relatie leuk te houden en is daar zeer stellig in. Hij pikt niet op dat Agnetha hier van schrikt, totdat ze kwaad wegloopt. Nadat hij erover nagedacht heeft, ziet hij in dat hij een relatie wil, en eigenlijk al heeft, met Agnetha en dat hij het niet zou kunnen verdragen als ze alleen al met een ander zou zoenen. Hier is hij weer gevoeliger.

Als Tommy en Agnetha willen gaan zoenen, is hij degene die eraan denkt dat niemand het mag zien en de krant ervoor houdt. Tommy is wat minder impulsief in het tonen van zijn affectie.

Agnetha: Agnetha lijkt in de slaapkamerscène vooruitstrevend door al met Tommy naar bed te willen en niet te hoeven wachten. Als ze later zegt dat ze al zo lang op elkaar hebben moeten wachten en dat het speciaal zal zijn doordat Tommy speciaal is, wordt dit echter weer in een veel romantischer perspectief geplaatst. Ook uit het feit dat zij vreemdgaan afwijst valt op te maken dat Agnetha een ouderwetse en onvervalste romanticus is; als je problemen hebt in je relatie moet je daar voor vechten, vreemdgaan is geen oplossing. Ze zegt wat ze denkt, ook als blijkt dat Tommy anders denkt over vreemdgaan. Ze wordt er wel boos van en laat dat merken. Ze geeft Tommy echter niet de kans om zich te verdedigen. Ze loopt weg. Dat is al eerder gebeurd. Agnetha gaat conflicten uit de weg.

Als ze aan het einde bijna gaan zoenen wil Agnetha dat gewoon doen. Tommy denkt er echter aan dat hun vrienden het niet mogen zien. Agnetha laat zich meer leiden door haar gevoel.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Tommy en Agnetha zouden beide als positieve rolmodellen kunnen dienen doordat ze veel praten. Het begint al in de slaapkamer waar Tommy vraagt of Agnetha echt al met hem naar bed wil. Ook de gesprekken over vreemdgaan geven een goed voorbeeld van het belang van praten in een (prille) relatie. Doordat ze dit gesprek gehad hebben, komen ze erachter dat ze eigenlijk al een relatie hebben (beloning).

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Het feit dat Tommy en Agnetha stiekem doen komt voort uit de regels van het proppen. Omdat er een regel is die stelt dat proppen en een relatie niet samengaan, kunnen ze het niet aan hun vrienden vertellen. Ze zijn bang dat zij het afkeuren (sociale druk).

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend,

verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In de slaapkamer kijkt Agnetha Tommy verleidelijk aan en maakt hiermee kenbaar met hem naar bed te willen. Tommy reageert verbaasd, hetgeen aan zijn stem te horen is. Op verleidelijke toon legt zij hem uit dat ze al lang genoeg gewacht hebben en dat het met hem zeer speciaal zal zijn.

Op het strand ontstaat een discussie tussen Tommy en Agnetha over vreemdgaan. Tommy zegt dat vreemdgaan goed is voor een relatie, anders gaat het op den duur vervelen. Hij zegt dit uit volle overtuiging en illustreert het aan de hand van een voorliefde voor een broodje kaas. Als je altijd kaas eet, is het immers ook wel eens lekker om een broodje worst te eten. Agnetha begrijpt er niets van. Hoe kan hij nu zoiets zeggen. Rustig probeert zij hem uit te leggen ("Zodat zelfs een domme Belg als jij het begrijpt") dat het zo niet werkt. Ze wil dit doen door een vergelijking met een patatje oorlog te maken, maar dat lukt niet. Uiteindelijk wordt het een vergelijking met een legering van zilver en goud. Na haar uitleg vraagt zij hem of hij wel een relatie wil. Hij zegt: "Niet als ik heel m'n leven kaas moet eten!" Agnetha wordt woedend en vindt hem onvolwassen. Ze gaat er vandoor.

Op de boulevard vraagt Agnetha aan Tommy of hij geen relatie wil. Zij neemt het initiatief. Tommy zegt haar dat hij al een relatie heeft, met haar. Agnetha kijkt vertederd en verliefd en ze zoenen achter de krant van Tommy.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Is vreemdgaan goed voor je relatie? Tommy vindt van wel: "Als je graag kaas op je brood lust, is het ook wel eens lekker om een boterham met worst te eten." Hij bedoelt hiermee dat relaties zonder vreemdgaan gaan vervelen. Agnetha is het hier niet mee eens: "Een relatie is als een hele kwetsbare legering van zilver en goud. Als één van die stoffen in aanraking komt met een andere stof, dan valt die hele verbinding als los zand uit elkaar."

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- De eerste keer met elkaar naar bed gaan wordt niet automatisch speciaal door lang te wachten voor het te doen of door sfeerbepalers als kaarsen en muziek. Het gaat erom dat je de persoon speciaal vindt.

- Door te praten over onderwerpen als vreemdgaan ga je als partners misverstanden uit de weg en weet je beter waar je aan toe bent. Praten is belangrijk voor het laten slagen van een relatie.

6. Costa - Erectieproblemen

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: De erectieproblemen van Tommy
- c. Lengte verhaallijn: 20 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Tommy en Agnetha, geheime geliefden. Björn, huisgenoot en vriend van Tommy en Agnetha, tevens propper. Lycha maakt een documentaire over proppers in Salou. Björn en Tommy helpen haar. Ice is de bardame van de Costa! Agnetha vraagt haar om advies.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: erectieprobleem
- f. (Potentieel) leermoment: Wanneer Tommy en Agnetha in het begin de slaapkamer induiken kan er iets gedaan worden omtrent veilig vrijen (potentieel leermoment); een dialoog, condoom tonen o.i.d. Als Tommy tegen Agnetha zegt dat het iedereen wel eens overkomt en ze zich geen zorgen hoeft te maken. Gesprek Lycha en Tommy. Agnetha die een condoom pakt en op zoek gaat naar Tommy om hem te verleiden. Als Tommy op het toilet staat en het meisje hem probeert te verleiden (iets over veilig vrijen). Tommy nadat hij 'de liefde heeft bedreven' met Agnetha; "Liefde bedrijven is 1000 x beter dan seks."

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

De proppers Tommy en Agnetha wonen met de ander proppers van de Costa! in een appartement in Salou. Ze hebben een geheime relatie. Als ze met elkaar naar bed willen gaan doet zich een probleem voor; Tommy **krijgt geen erectie**. Agnetha denkt dat het aan haar ligt, dat Tommy haar niet meer aantrekkelijk vindt. Ze probeert dit op te lossen door allerlei **hulpmiddelen** als een love potion en Spaanse vlieg. Ook trekt ze een spannend sm-pakje aan; alles om Tommy op te winden. Tommy denkt juist dat er een lichamenlijk probleem is en gaat met een 'erector' aan de slag. Zowel Tommy als Agnetha praten met hun vrienden over het probleem. Dit doen zij echter nogal verdekt omdat ze zich schamen. Agnetha schaamt zich doordat ze denkt dat ze Tommy niet meer op kan winden en Tommy schaamt zich doordat hij denkt dat hij door dit probleem zijn mannelijkheid verloren heeft. Bovendien kunnen ze niet aan hun vrienden vertellen dat zij een relatie hebben. Ondertussen werkt Björn mee aan een documentaire over proppers in Salou, die wordt gemaakt door Lycha. Zij vraagt ook de medewerking van Tommy, die graag instemt om zijn gevoel van eigenwaarde op te krikken. Wanneer hij voor de docu

met een meisje praat krijgt hij uitgerekend wel een erectie. Hij is ten einde raad. Lycha geeft Tommy advies; hij maakt zich te druk en daardoor lukt het niet. Uiteindelijk gaat hij dan toch met Agnetha naar bed. Hij vond het fantastisch; seks met iemand waar je om geeft is veel beter. Hij noemt het dan ook liefde bedrijven en geen seks meer.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Het propperappartement: In het vrolijke appartement van de proppers wordt lekker ontbeten. Tommy (blonde krullen, midden twintig, blauw met geel singlet en korte broek) maakt stiekem een insinuatie met een stokbrood (als ware het een stijve penis) naar Agnetha (slank, losse blonde haren, begin twintig, bikinitop en gestreepte rok) toe. Als Vicky gehaast binnenkomt en meldt dat de bussen er al zijn, gaat iedereen er snel vandoor; er moet gepropt worden! Agnetha houdt Tommy tegen en geeft aan dat ze wel zin heeft in een 'stokbroodje,' waarmee ze doelt op seks. Eenmaal in bed ontdekken ze dat Tommy geen erectie krijgt. Agnetha denkt dat Tommy haar niet aantrekkelijk vindt en bekijkt zichzelf eens kritisch in de spiegel. Ze 'pusht' haar borsten omhoog, zodat ze voller lijken. Tommy gaat eens praten met zijn piemel en vraagt hem waarom hij Tommy nu in de steek laat.

De PocoLoco: Agnetha zit aan tafel met Ice. De rondborstige Ice draagt haar gebloemde halterbikini en haar haren zijn nat. Agnetha vraagt, door gebruik te maken van een zogenaamde 'vriendin die problemen heeft met haar vriend op seksueel gebied', Ice om advies omtrent erectieproblemen. Ice zegt haar dat je zo'n jongen moet dumpen, daar heb je niets aan.

De Costa!: 's Avonds staat Tommy aan de bar in de drukke Costa! Hij heeft een blauw mouwloos overhemd aan, dat hij open draagt. Ook heeft hij zijn kettingen om. Agnetha stapt op hem af. Zij heeft haar haren strak naar achteren in een paardenstaart, haar grote oorknoppen in en ze draagt een strak singlet met blauwtinten. Ze heeft Spaanse vlieg voor Tommy. Tommy kijkt beledigd en Agnetha op haar beurt verbaasd dat Tommy zo reageert. Tommy loopt weg en gaat ergens alleen zitten. Dan komen Björn en Lycha eraan die bezig zijn met de documentaire. Lycha loopt met een handy-cam met daarop een sticker van 'Ly-TV'; haar zender. Zij is een knap Aziatisch meisje met lange donkere haren (los) en een bril met donker montuur. Björn staat zich uit te sloven voor de camera. Hij draagt een grijs T-shirt met 'afgescheurde' mouwen. Hij is druk en praat met een lekker Surinaams accent. Zijn haar is nog altijd afgeschoren. Tommy wil met Björn praten over zijn probleem. Hij wil niet gefilmd worden. Ze gaan

naar de 'tuin' van de Costa! Daar is het wat rustiger en kunnen ze beter praten. Op de achtergrond zien we de dansende gasten van de Costa! Lycha neemt het gesprek van de twee op met haar camera. Tommy is bang dat zij (en de eventuele kijkers) denken dat hij geen echte vent is en hij gaat zich voor de camera uitsloven: "Mochten jullie ooit naar Salou komen, watch out voor Tommy, de echte dekhengst!"

Het propperappartement: Tommy en Agnetha zijn elk op hun eigen roodachtige slaapkamer bezig met het probleem. Tommy probeert een erector. Hij leest ook de bijsluiter van de Spaanse vlieg. Er zijn een hoop bijwerkingen en Tommy gooit het zuchtend en met een hopeloze blik weg. Agnetha, die inmiddels een pleister op haar voorhoofd heeft door een epileerongelukje, doet een love potion op. Ze vindt het stinken, maar gebruikt het toch; ze heeft er het volste vertrouwen in. Ze pakt een condoom uit haar condoomschaal. Hierin liggen allemaal roze en blauw verpakte exemplaren. Ze gaat op zoek naar Tommy.

Het strand: Op een verlaten strand zit Tommy ernstig voor zich uit te kijken. Hij wil met Agnetha praten, maar zij verrast hem door hem te blinddoeken. De twee slaan wild aan het zoenen, totdat Agnetha ineens lastig gevallen wordt door een horde muggen. Haar love potion heeft op vooral op hen een enorme aantrekkingskracht. Ze rent naar huis, waar zij constateert dat haar gezicht onder de grote en onaantrekkelijke bulten zit. Tommy begreep niet waarom Agnetha wegrende en bleef ontredderd achter op het strand.

Op de boulevard: Tommy loopt treurig kijkend over de boulevard. Lycha (badkleding, losse haren met daarin haar bril) spreekt hem aan en vraagt hem mee te werken aan haar docu. Hij moet dan een meisje versieren, terwijl zij het filmt. Tommy ziet hierin een kans om te bewijzen dat hij een superversierder (en dus heel mannelijk!) is en vraagt het meisje op een gladder manier die avond naar de Costa! te komen. Hij is helemaal trots dat ze instemt en kijkt alsof hij weer wat vertrouwen heeft teruggekregen.

Damestoilet van de Costa!: Voor de docu doet Tommy net als of hij een meisje versiert en neemt haar mee naar het toilet terwijl Lycha filmt. Het moest van haar de suggestie wekken dat hij met het meisje seks heeft op het toilet. In de gang (groen verlicht) naar de toiletten (eveneens groene verlichting) staan veel mensen te zoenen. Het is blijkbaar een populaire 'rotzooi' plaats. Het meisje wil echt seks met Tommy. Hij wil dit niet, maar het meisje denkt dat hij liegt. Waarom heeft hij anders een erectie? Nadat zij hem hierop gewezen heeft kijkt hij verbaasd naar beneden en constateert dat zij gelijk heeft. Hij kijkt verrukt! Uiteraard doet hij, tot groot ongenoegen van het meisje, nog steeds niets. Ze gaat ervandoor. Lycha zoekt Tommy op het toilet op en hij vertelt haar over zijn probleem. Hij zegt wel dat Lycha de camera uit moet zetten, ze doet dat echter niet.

Tommy zit er teneergeslagen bij. Hij is verdrietig dat hij bij Agnetha, waarmee hij zo graag wil vrijen, maar geen erectie kan krijgen en bij een wildvreemde waar hij niets mee wil wel. Lycha denkt dat het daar door komt. Hij voelt zich een stuk beter en kijkt opgelucht. Hij gaat ervandoor, op weg naar Agnetha.

Agnetha's slaapkamer: Agnetha ligt verdrietig op bed. Naast haar pleister en muggenbulten draagt ze nu ook nog een verband om haar voet omdat ze gevallen is met de hoge sm-laarzen. Ze durft Tommy, die aan haar deur klopt, niet onder ogen te komen. Hij wil juist erg graag naar binnen, omdat hij zijn zelfvertrouwen weer terug heeft (hij weet waardoor het niet lukte) en hij haar dat wil vertellen. Agnetha, die onder haar warme vest haar sm-outfit nog aanheeft, wil echter niemand zien; ze voelt zich lelijk. Als hij dan toch binnenkomt en naast haar gaat liggen voelt ze ineens iets tegen haar aan prikken. Hij doet het weer! Ze vrijen en Tommy zegt daarna met tranen in zijn ogen dat dit nieuw is voor hem; hij heeft de liefde bedreven, en dat is 1000x beter dan seks. Hij is weer helemaal gelukkig net als Agnetha. Op de achtergrond is een romantisch muziekje te horen. Tommy is ook weer de oude macho; hij staat op om een camera te halen om hun liefdesspel vast te leggen.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Tommy en Agnetha willen graag met elkaar vrijen. Tommy krijgt echter geen erectie waardoor zij beiden aan zichzelf gaan twifelen. Ze proberen allebei van alles om het probleem op te lossen, maar niets helpt. Uitgerekend bij een wildvreemd meisje waar Tommy niets mee wil krijgt hij wel een erectie. Lycha zegt dat ze denkt dat het met Agnetha niet lukte omdat hij om haar geeft. Dan heeft hij veel meer te verliezen en dat brengt spanning met zich mee. Hij moet zich ontspannen en niet zulke zorgen maken, dan komt het vast goed. Hij volgt haar advies op en het lukt inderdaad om de liefde te bedrijven met Agnetha.

A-4 Geef aan of in de scènes (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Als Tommy in het begin geen erectie krijgt zegt hij dat Agnetha zich geen zorgen hoeft te maken; Dat overkomt iedereen wel eens en is dus gewoon (hij zegt het alleen niet zo overtuigd). Wanneer Agnetha raad vraagt aan Ice, zegt die dat er twee redenen zijn voor zo'n probleem; of er is een lichamelijke oorzaak, waardoor een erectie niet mogelijk is of de jongen vindt het meisje niet meer

aantrekkelijk. Beide zijn lastig op te lossen dus kun je de jongen maar beter dumpen.

Het valt op dat er nogal moeilijk gedaan wordt over het onderwerp door Tommy, Agnetha en ook door Ice. Schaamte speelt een grote rol. Blijkbaar heerst er toch nog een taboe omtrent het onderwerp. Agnetha denkt dat zij haar vriend niet kan opwinden en dus niet aantrekkelijk is, waardoor zij faalt in haar vrouwzijn en Tommy denkt dat hij geen echte vent is als hij geen erectie kan krijgen. Ice durft niet toe te geven dat zij wel eens een soortgelijke situatie heeft meegemaakt en heeft het, net als Agnetha, over een 'vriendin' Dit zijn klaarblijkelijk vertalingen vanuit de heersende normen.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Zoals Tommy in het begin zelf al zegt, is dit een probleem waar velen wel eens mee te maken krijgen. Het is dus waarschijnlijk wel herkenbaar, vooral voor de oudere (meer ervaren) jongeren. Hun aandacht zal dan ook wel getrokken worden. Voor de jongere jongeren, die waarschijnlijk minder seksuele ervaring hebben en daardoor ook minder ervaring met het probleem, is het wellicht een spannende lijn en niet zozeer herkenbaar. Dit kan er echter ook voor zorgen dat zij met minder aandacht zullen kijken. Verder is het een grappige lijn door alle hulpmiddelen die Tommy en Agnetha uitproberen. Hierdoor wordt het wat luchtiger. Alles bij elkaar maakt dat jongeren in het algemeen met een normale mate van aandacht zullen kijken naar deze lijn.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Agnetha: Door het hele gebeuren is Agnetha ontzettend onzeker geworden; Kan zij Tommy wel opwinden? Ze is erg vasthoudend in haar pogingen Tommy toch te verleiden, maar geeft na vele tegenslagen uiteindelijk de moed op. Ze praat met Ice om haar visie op het probleem te horen. Hier wordt ze alleen maar onzekerder van.

Tommy: Normaal gesproken is Tommy een grote, zelfverzekerde macho en een versierder. Nu hij geen erectie krijgt, is die zelfverzekerde verdwenen. Is hij nog wel een echte vent? Hij wil in ieder geval wel dat zijn omgeving dat denkt en laat te pas en te onpas opmerkingen vallen die zijn beruchte imago bevestigen. Hij is te trots om toe te geven dat hij een

probleem heeft. Als hij dan uiteindelijk met Lycha over het probleem praat en er achter komt wat de oorzaak van het probleem is, is hij erg opgelucht en gaat hij zonder haar te bedanken meteen naar Agnetha. Nadat zij seks gehad hebben, is hij helemaal ontroerd. Het is toch een gevoelige jongen als het een meisje betreft waar hij echt om geeft. Hij heeft zelfs tranen in zijn ogen!

Björn: Björn is een echte grappenmaker die niet echt doorheeft dat Tommy een probleem heeft als deze bij hem om advies komt. Uit het verhaal dat Björn aan Tommy vertelt over een meisje waarmee hij niet naar bed is geweest, maar waarvan iedereen had verwacht dat hij dat wel zou doen, blijkt dat Björn een gevoelige en lieve jongen is.

Ice: Dit is een sexy dame die klaarblijkelijk nogal op seks is ingesteld. Zij zegt namelijk dat een jongen met een dergelijk probleem meteen gedumpt moet worden. Je wilt toch niet nooit meer seks? Wat haar betreft is dumpen de beste oplossing, beter dan te achterhalen waar het probleem door veroorzaakt wordt.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Tommy kan dienen als transitioneel rolmodel. Eerst wil hij niet over zijn probleem praten uit schaamte. Wanneer hij dit toch doet (met Lycha), weet hij waardoor het probleem zou kunnen komen en wordt hij beloond door het feit dat het nu wel lukt om met Agnetha naar bed te gaan. *Agnetha* denkt dat het probleem veroorzaakt wordt doordat Tommy haar niet aantrekkelijk vindt. Op allerlei manieren probeert zij zichzelf 'onweerstaanbaar' te maken, in plaats van op zoek te gaan naar een andere oorzaak door er met Tommy over te praten. Dit negatieve rolmodel wordt gestraft door alle tegenslag die haar mooi-maak pogingen met zich mee brengt; ze wordt gestoken, verwond en ze bezeert haar enkel. *Ice* vormt een negatief rolmodel door haar stereotype ideeën omtrent erectieproblemen. Haar wijze raad is ook niet zo wijs. Ze wordt hiervoor niet gestraft of beloond.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Agnetha vraagt om raad bij Ice. Zij vertelt haar dat een erectieprobleem veroorzaakt kan worden doordat de jongen het meisje niet (meer)

aantrekkelijk vindt. Agnetha laat zich hierdoor beïnvloeden en wordt daardoor erg onzeker van zichzelf. De raad die Tommy krijgt van Lycha heeft juist een positieve uitwerking; Tommy krijgt zijn zelfvertrouwen terug en hiermee zijn erectie.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In het begin is er een verleidelijk gesprekje tussen Tommy en Agnetha waarin Agnetha aangeeft dat ze met Tommy naar bed wil. Het volgende gesprek is tussen Agnetha en Ice. Hier vraagt Agnetha haar collega om raad. De vraag komt er niet makkelijk uit. Ze doet het voorkomen alsof ze het over de vriend van een vriendin heeft, maar dit wordt niet overtuigend gebracht.

Het gesprek tussen Tommy en Björn gaat ook al niet soepel doordat Tommy niet direct durft te vragen of Björn wel eens zo'n ervaring heeft gehad. Daaruit zou immers blijken dat Tommy zelf wat mankeert. Björn vertelt een heel verhaal waar Tommy eigenlijk niets aan heeft.

Het beste gesprek is dat tussen Tommy en Lycha. Nu vertelt hij eindelijk wat er aan de hand is en is hij niet meer beschaamd. Lycha geeft hem advies.

Aan het einde vertelt Tommy aan Agnetha dat hij het fantastisch vond. Ontroerd zegt hij dat hij geen seks heeft gehad met Agnetha, wat Agnetha niet helemaal begrijpt; "Wat was het dan?" Tommy bedoelt dat hij voor het eerst de liefde heeft bedreven en dat hij dat preferereert boven seks.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Wordt een erectieprobleem veroorzaakt doordat de jongen in kwestie zich niet voelt aangetrokken door zijn bedpartner of door een lichamelijke stoornis? Agnetha denkt het eerste, Tommy vreest voor het tweede.

A- 11 Geef zoveel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Erectieproblemen kan iedereen krijgen, daar hoef je je niet voor te schamen
- Een erectieprobleem zegt niets over je mannelijkheid/vrouwelijkheid

- Wanneer je over zo'n probleem erg druk maakt, kan dat juist een negatief effect hebben
- Lichaam en geest zijn sterk met elkaar verbonden
- Als je er onzeker over bent, kan het helpen er met iemand over te praten
- Als je er met iemand over praat is het verstandig dit met een expert te doen, die weet er toch het meeste van

7. Costa - Aangeven en respecteren van grenzen binnen een relatie

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Tommy en Agnetha verdenken elkaar van vreemdgaan, nadat zij hier duidelijke afspraken over gemaakt hebben.
- c. Lengte verhaallijn: 8 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Tommy en Agnetha, geheime geliefden. Björn en Yuri zijn huisgenoten van Tommy en Agnetha. Zij 'lenen' ongevraagd de condooms van Tommy en Agnetha.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: aangeven en respecteren van grenzen, condoomgebruik.
- f. (Potentieel) leermoment: gesprekken tussen Tommy en Agnetha over hun relatie en wat daarbinnen wel en niet kan. Het gebruik van condooms door de proppers.

- A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals:** (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

De proppers Tommy en Agnetha wonen in een appartement in Salou, samen met hun collega proppers van de Costa!. Wat hun huisgenoten niet weten, is dat zij al een tijdje een relatie hebben. Ze durven hier niet voor uit te komen omdat er onder de proppers een Gouden Regel geldt; proppen en een relatie gaan niet samen. Zelf ondervinden ze door deze combi ook enige problemen. Daarom maken zij **duidelijke afspraken over wat wel en niet kan binnen hun relatie**. Doordat hun huisgenoten ongevraagd condooms 'lenen' van de twee, verdenken zij elkaar van vreemdgaan. Uiteindelijk neemt Tommy een belangrijke beslissing; hij vertelt de rest dat hij verliefd is op Agnetha, zodat ze niet meer stiekem hoeven te doen.

- A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).**

Het propperappartement: In het vrolijke roze/rood kleurige propperappartement zien we Björn die in zijn pyjamabroek op zoek is naar condooms. Hij draagt een gouden ketting, een oorbel en heeft een

tatoeage. Verder is deze Surinamer zijn bol kaalgeschoren. Hij heeft een meisje in zijn bed liggen, maar zijn condooms zijn op. Daarom pakt hij er maar één van Tommy. Wanneer Björn terug wil lopen naar zijn slaapkamer, wordt hij afgeleid door Agnetha die net onder de douche vandaan komt. Zij is gehuld in een handdoek en heeft natte haren die zij achterover gooit. Ze neemt plaats op het balkon en begint te lezen in haar boek (De Paardenfluisteraar). Björn is niet meer met zijn hoofd bij het meisje dat in zijn bed ligt. Dat meisje komt dan ook met een handdoek om Björn uit de kamer halen. Maar hij wil niet meer.

De Costa!: In de volle discotheek staan Tommy en Agnetha beide met een ander te praten. Ze houden elkaar in de gaten. De Vlaamse Tommy heeft een stoppelbaardje en blonde krullen. Hij draagt twee kettingen en een mouwloos overhemd, dat hij open over zijn blote bast draagt. Agnetha heeft haar lange blonde haren los en draagt een lichtroze bloesje. Om haar hals hangt een grote glimmende ketting. Ze gaan met elkaar praten en op de achtergrond zijn dansende jongeren en discolampen te zien. Ook is de muziek waarop gedanst wordt te horen.

Tommy's slaapkamer: Tommy en Agnetha liggen naakt in bed. Agnetha is helemaal bezweet; ze hebben net seks gehad. De slaapkamer is rood. Het is avond en het nachtlampje is aan. Op Tommy's nachtkastje staat een halfvol flesje bier en een blauw, hartvormig doosje waar zijn condooms in bewaard worden. Het doosje is leeg. Hierdoor ontstaat een discussie.

Propperappartement: Het is ochtend en in haar roze slaapkamer ligt Agnetha in haar roze pyjama op bed te lezen in De Paardenfluisteraar. De luiken zijn open en het zonlicht schijnt fel naar binnen. Op haar bed liggen groene kussens. Aan de muren hangen posters en foto's. Het is een echte meidenkamer. Op haar nachtkastje bewaart zij een trommeltje met condooms. Yuri (kort donker haar, een sikje, draagt een rood mouwloos overhemd en een donkere, wijde lange broek) pakt er een paar uit, als Agnetha de badkamer in loopt (ze heeft het dus niet in de gaten). Tommy komt binnen. Hij heeft een strak rood singlet aan en draagt een ketting. Verder heeft hij een korte broek en slippers aan. Hij ziet dat Agnetha's condoomtrommeltje bijna leeg is en gaat naar zijn eigen kamer om condooms open te maken. Hij vult er een paar met magere yoghurt (Nederlands pak!!!!) om hiermee de indruk te wekken dat hij ook niet stilgezeten heeft.

Op het strand: Alle proppers zijn gekleed in badkleding, dragen zonnebrillen en bevinden zich op het zonovergoten strand van Salou. Tommy komt eraan met een belangrijke mededeling. Hij draagt alleen een donkere lange broek met een gele broekriem, een ketting en een zonnebril. Agnetha draagt een blauwe bikini en dito zonnebril. Haar haren zitten in een grote vlecht en ze heeft grote oorbellen in. Op de

achtergrond zijn allemaal dansende mensen te zien. Ook is er muziek te horen. Er is namelijk een danswedstrijd aan de gang, waarbij er 24 uur achter elkaar gedanst moet worden. Björn en Ice doen hieraan mee.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Tommy en Agnetha hebben een relatie en zijn proppers. Onder proppers geldt een Gouden Regel; proppen en een relatie gaan niet samen. Reden hiervoor is dat er bij het proppen anderen versierd moeten worden en dat is lastig te combineren met een relatie. Tommy en Agnetha hopen door duidelijke afspraken te maken over hoe ver hierin gegaan mag worden irritaties te voorkomen. Doordat collega's ongevraagd hun condooms lenen, verdenken Tommy en Agnetha elkaar ervan zich niet aan de afspraken te houden. Om een einde aan de verwarring te maken besluit Tommy zijn liefde voor Agnetha bekend te maken en is hij bereid het proppen voor haar op te geven.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Bij het maken van afspraken komt naar voren wat de normen van Tommy en Agnetha zijn met betrekking tot wat wel en niet kan binnen een relatie. Uit het feit dat alle proppers uit het appartement elkaars condooms lenen valt op te maken dat zij het normaal vinden om veilig te vrijen. Ook in de eerste scène komt dit naar voren, wanneer Björn tegen zijn bedgenoot zegt dat 'het' er niet van gaat komen omdat hij geen condoom kan vinden.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn is grappig door het misverstand dat door het ongevraagde lenen van condooms ontstaat. De lijn is in die zin herkenbaar dat jongeren ook te maken kunnen krijgen met vragen rondom wat wel en niet kan als ze een relatie hebben. Het betreft hier echter wel proppers die voor hun werk anderen moeten versieren. In de gewone wereld is dit anders en daarom is deze lijn niet echt herkenbaar voor gewone jongeren. Dan gebeurt het ook niet dat er in het begin van een relatie wordt afgesproken hoe ver je bij anderen mag gaan. Doordat de lijn grappig is, maar niet al te herkenbaar, zal er met een normale mate van aandacht gekeken worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichtten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Tommy: deze grappige, zelfverzekerde, Vlaamse macho vindt dat hij de vrouwelijke badgasten best mag zoenen en dat hij in uitzonderlijke gevallen ook met hen naar bed mag. Aan de andere kant vindt hij dat de mannelijke badgasten niet aan zijn vriendin's borsten mogen komen. Die zijn van hem! Nadat hij door Agnetha (onterecht) beschuldigd is van seks met een ander, is hij zeer geschokt als hij ziet dat het condoomtrommeltje van zijn vriendin aardig leeg is. Hij laat zich niet op zijn kop zitten en wil de schijn ophouden dat hij er ook op losgevreeën heeft met anderen. Hij doet dit door zijn condooms te vullen met yoghurt. Hij is degene die inziet dat het proppen inderdaad lastig te combineren is met zijn relatie met Agnetha, helemaal omdat hun vrienden er niet van op de hoogte zijn. Hij besluit dan ook te stoppen met proppen en zijn vrienden te vertellen over zijn liefde voor Agnetha. Het feit dat hij dit niet eerst met Agnetha heeft overlegd getuigt van dominantie.

Agnetha: Zij is een romantisch meisje dat er andere ideeën op na houdt dan haar vriendje. Zij vindt dat seks met een ander absoluut uit den boze is en is hier ook zeer stellig in als zij dit Tommy verbiedt. In het gesprek waarin dit gebeurt, is zij dominant. Agnetha is ook een beetje opvliegerig. Wanneer zij in bed ligt met Tommy en erachter komt dat zijn condooms op zijn, verdenkt ze hem direct van vreemdgaan. Ze duldt geen tegenspraak en gaat gelijk naar haar eigen slaapkamer. Als Tommy aan iedereen vertelt dat hij verliefd is op Agnetha en daarom wil stoppen met proppen, smelt ze helemaal. Ze vindt dat ontzettend lief van hem en vliegt hem in de armen.

Björn is een grapjas die blijkbaar heimelijke gevoelens voor Agnetha koestert. Hij komt over als een verstandige jongen die niet zonder condoom zal vrijen.

Yuri: Dit is een romantische en verstandige jongen. Ook hij vrijt veilig, getuige zijn 'condoomleen-actie.'

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Tommy, Agnetha, Björn en *Yuri* kunnen als positieve rolmodellen dienen met betrekking tot condoomgebruik. Dit gedrag wordt niet bestraft of beloond. *Tommy* en *Agnetha* kunnen ook als positieve rolmodellen dienen omdat zij duidelijke afspraken maken over wat wel en niet kan binnen hun relatie.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

De invloed van de sociale omgeving bestaat uit het werk van Tommy en Agnetha; voor hun werk moeten zij andere jongens en meisjes versieren. Hierdoor moeten er duidelijke afspraken komen over wat er wel en niet mag.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In de Costa! hebben Tommy en Agnetha een gesprek over de grenzen van hun relatie. Agnetha heeft hier de leiding en drukt de voorstellen van Tommy de kop in. Later in bed praten de twee over hoe geweldig ze wel niet zijn doordat ze het proppen en hun relatie zo goed kunnen combineren. Beiden praten hier trots over. Als Agnetha ineens ontdekt dat de condooms op zijn en hierom Tommy beschuldigt van vreemdgaan, luistert ze niet naar wat Tommy te zeggen heeft en vertrekt ze boos naar haar eigen slaapkamer.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het dilemma van deze lijn is of je, in dit geval voor je werk, anderen mag versieren terwijl je een relatie hebt en hoever je hierin kunt gaan. Mag je seks hebben met een ander of niet? Tommy vindt van wel, Agnetha is hier pertinent tegen.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Als je vrijt, doe het veilig
- Zorg dat je zelf altijd condooms voorradig hebt
- Als je een relatie hebt, moet je elkaar kunnen vertrouwen
- Maak duidelijke afspraken om misverstanden binnen je relatie te voorkomen

8. Costa - Homoseksualiteit

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Costa!
- b. Verhaallijn: Homoseksualiteit
- c. Lengte verhaallijn: 3 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Benno, een homoseksuele jongen die met vakantie is in Salou met zijn vrienden. Deze vrienden weten nog niets van zijn homoseksualiteit. Agnetha helpt hem door te doen alsof ze wat hebben. Ze drinkt wat met hem in de Costa!.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: uitkomen voor homoseksualiteit
- f. (Potentieel) leermoment: Moment waarop Benno zijn vrienden inlicht en het gesprek dat hij daarvoor met Agnetha heeft. Hierin zegt hij er nog niet aan toe te zijn het te vertellen. Deze momenten kunnen uitgebreid worden, met meer motivaties en uitgebreide reacties op het nieuws.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Benno is samen met twee vrienden met vakantie in Salou. Zijn vrienden zijn van plan vrouwen te versieren. Ze weten niets van Benno's **homoseksualiteit** en gaan er dus vanuit dat hij ook vrouwen wil scoren. Als Benno aan de bar in de Costa! in gesprek raakt met de propper Agnetha, moedigen ze hem dan ook luid aan. Agnetha heeft door dat Benno homo is. Hij vertelt haar dat hij er nog niet aan toe is om het hen te vertellen. Agnetha begrijpt dat het voor Benno ten opzichte van zijn vrienden stoer is dat zij met hem praat. Ze bestelt een drankje voor hem en ze praten wat. Benno besluit het zijn vrienden te vertellen en hij doet dat ook. Ze vinden het lullig voor hem, hij is juist opgelucht.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

De Costa! : Aan de bar van de drukke discotheek loopt Agnetha tegen Benno op. Zijn drankje valt over haar roze blouse. Haar blonde haren zijn los en ze draagt een grote glimmende ketting. Benno heeft donker haar dat me gel een beetje rechtop gestyled is. Verder draagt hij een mosgroen shirt. Op de achtergrond zijn discolichten en dansende jongeren te zien. Ook is er muziek te horen. Later vertelt Benno zijn vrienden op dezelfde

plek de waarheid. Nu draagt hij een lichtblauw T-shirt met een v-hals. Zijn vrienden hebben net als Benno gel in hun haren. Ze drinken een biertje. De ene vriend draagt een blauwe polo en de ander een gelig overhemd. Ze zijn mager en een beetje sullig.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Benno is er nog niet aan toe zijn vrienden te vertellen over zijn homoseksualiteit. Dat Agnetha met hem aan de praat raakt, komt hem dan ook goed van pas. Uiteindelijk is hij er dan toch aan toe het aan zijn vrienden te vertellen. Zij vinden het lullig voor hem, hij is juist opgelucht.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Als Benno zijn vrienden over zijn homoseksualiteit vertelt, reageert er een met de uitspraak: "Lullig voor je man!" Hiermee bedoelt hij dat hij het erg vindt voor zijn vriend dat hij niet op vrouwen valt. Hieruit blijkt zijn idee over homoseksualiteit; iets wat zonde is.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Voor jongeren die hun homoseksualiteit nog niet bekend hebben gemaakt is het voorval in de Costa! een herkenbare situatie. Voor hen is ook de reactie van de vrienden van Benno van belang. Zij zullen zich immers afvragen hoe hun vrienden zullen reageren als zij het zouden vertellen. Daarom zou het wenselijk zijn de reacties op het nieuws van Benno wat meer uit te diepen. Het is geen spannende lijn, hetgeen ook komt doordat er niet dieper wordt ingegaan op de problematiek van het thema. Toch gaat het in series niet heel vaak over een jongen die uit de kast komt, wat de lijn opvallend maakt en waardoor er toch met een normale mate van aandacht gekeken zal worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze dramalijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Benno: is een jongen van een jaar of 19. Hij komt uit Osdorp en is met zijn vrienden met vakantie in Salou. Hij is homoseksueel maar is er nog niet aan toe om dit aan zijn vrienden te vertellen. Wanneer hij met Agnetha aan de praat raakt aan de bar, is hij een beetje nerveus. Als Agnetha hem aanspreekt op zijn homoseksualiteit, kijkt hij eerst geschrokken, maar voelt hij zich snel op zijn gemak bij haar; zij is immers de enige die van zijn 'geheim' op de hoogte is en daardoor kan hij bij haar zichzelf zijn. Dit maakt hem een stuk zelfverzekerder en uiteindelijk vertelt hij het aan zijn vrienden. Hij is opgelucht dat hij er voor uit is gekomen.

Agnetha: is een proppermeisje dat Benno gerust probeert te stellen en hem op zijn gemak wil laten voelen. Zij reageert positief op zijn homoseksualiteit. Ze maakt ook een beetje een geintje van zijn homoseksualiteit als zij een drankje voor hem wil bestellen: " Een cosmopolitan zeker?" Ze doet dit om het ijs te breken.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Benno kan als positief rolmodel dienen voor jongeren die met hetzelfde probleem worstelen als hij. Het besluit om het uiteindelijk toch aan zijn vrienden te vertellen resulteert in een enorme opluchting voor Benno. Dat is zijn beloning. Ook *Agnetha* vormt een positief rolmodel door haar reactie op Benno's homoseksualiteit. Ze respecteert dat hij er nog niet aan toe is om het zijn vrienden te vertellen en maakt er verder geen probleem van. De vrienden van *Benno* kunnen tenslotte ook als positief rolmodel dienen, doordat zij Benno niet afwijzen nadat hij het verteld heeft. Dit kan echter wel wat uitgebreider in beeld gebracht worden, door een grotere dialoog.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

De vrienden van Benno zijn nog niet op de hoogte van Benno's homoseksualiteit. Zij moedigen hem aan Agnetha te versieren. Onder invloed van zijn vrienden doet hij wat hij eigenlijk niet wil. Gelukkig heeft Agnetha in de gaten dat hij homo is en gaat ze hier discreet mee om. Zij helpt hem de schijn op te houden door met hem te praten. Zonder zijn vrienden zou hij nooit proberen Agnetha te versieren. Benno is er nog niet aan toe om het zijn vrienden te vertellen. Nadat hij met Agnetha gepraat heeft, is hij zelfverzekerder geworden en heeft hij

ervaren hoe prettig het is als je niet hoeft te liegen. Hierdoor besluit hij het zijn vrienden te gaan vertellen.

- A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.**

Onder druk van zijn vrienden probeert Benno Agnetha te versieren. Dit gaat een beetje klungelig. Bovendien heeft Agnetha in de gaten dat hij op jongens valt en niet op meisjes. Zij vertelt hem dit ook en hierna is Benno eigenlijk meer zichzelf en minder klungelig. Agnetha maakt nog een geintje met hem als zij een drankje voor hem wil bestellen en doet verder heel gewoon tegen hem. Ze stelt hem op zijn gemak. Wanneer Benno zijn vrienden uiteindelijk van zijn homoseksualiteit op de hoogte stelt, heeft hij de leiding in dit gesprek. Met zekerheid kan hij zijn vrienden zeggen dat het niet 'lullig voor hem is', maar dat hij juist opgelucht is dat hij het nu eindelijk heeft verteld.

- A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?**

Benno is in twijfel met zichzelf of hij er aan toe is om zijn vrienden over zijn homoseksualiteit te vertellen.

- A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.**

- Doe je niet anders voor dan je bent
- Je voelt je een stuk beter als je eerlijk bent over je geaardheid

9. GTST - Seksuele voorlichting en seksualiteit van verstandelijke gehandicapten

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: GTST
- b. Verhaallijn: Robin en Annemiek
- c. Lengte verhaallijn: 7 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: De verstandelijk gehandicapten Robin en Annemiek zijn verliefd en wonen bij meneer Harmsen in huis. Benjamin is de neef van meneer Harmsen en de broer van Robin.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: seksuele voorlichting
- f. (Potentieel) leermoment: de voorlichting die meneer Harmsen geeft aan Robin en Annemiek en de fragmenten waarin Benjamin meneer Harmsen ervan probeert te overtuigen dat Robin en Annemiek ook seksuele behoeften hebben.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Meneer Harmsen verleent onderdak aan de verstandelijk gehandicapten Robin en Annemiek die verliefd zijn op elkaar. Hij betrapt hen zoenend en friemelend aan elkaars kleren in de Scala en probeert hen daar uit te leggen dat je dat niet in het openbaar hoort te doen. Meneer Harmsen ziet hierin een onschuldige en aandoenlijke verliefdheid, maar wordt er door Benjamin op gewezen dat ze wel eens meer kunnen uitspoken dan zoenen. Het zijn immers ook mensen met seksuele behoeften, ook al zijn ze gehandicapt. Hij stelt voor dat meneer Harmsen eens met hen gaat praten. Meneer Harmsen probeert **seksuele voorlichting** te geven om te beschermen tegen ongewenste zwangerschap. Hij doet dit door te praten over de bloemetjes en de bijtjes, het is geen duidelijk verhaal. Robin en Annemiek vatten het verkeerd op en Benjamin raadt aan het over te laten aan de deskundigen van het tehuis waar Annemiek vandaan komt. Hij zegt dat ze niet bij meneer Harmsen kunnen blijven. Meneer Harmsen zegt dat Annemiek in het tehuis slecht werd behandeld. Ze kreeg tegen haar wil in injecties, ze kan dus echt niet terug. Het blijkt de prikpil te zijn geweest. Meneer Harmsen ziet zijn fout, na aandringen van Benjamin, in.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings en omschrijf de uiterlijke kenmerken van de betrokken personages en opvallende

technische elementen in de settings (geluid, kleur- en cameragebruik).

De Scala: Meneer Harmsen, gekleed in een bruine lamswollen trui met daaronder een overhemd en een nette broek, is een beetje geïrriteerd op zoek naar Annemiek; hij heeft geen zin in spelletjes. Hij treft Robin en Annemiek half ontkleed in het kantoor aan. Ze stoeien met elkaar. Meneer Harmsen is geschokt Robin en Annemiek zijn zich van geen kwaad bewust. De kleding die zij en Robin dragen zijn eigentijds; zij draagt een rode broek en een rood kort navelshirtje, hij een spijkerbroek en een breed T-shirt. Robin is een beetje gezet. Verder loopt Annemiek op krukken. Even later zitten ze met z'n drieën aan een tafeltje in de Scala en probeert meneer Harmsen hen uit te leggen dat 'het niet hoort' om in het openbaar te tonen dat je elkaar lief vindt door het geven van kusjes. Ze kijken een beetje beteuterd, zeggen dat ze het begrijpen, maar gaan als meneer Harmsen wat ranja gaat halen weer aan elkaar zitten en zoenen.

Het ziekenhuis: Meneer Harmsen is op bezoek bij Daantje in haar ziekenhuiskamer (gele muren, zonnebloemen op het nachtkastje, verder zoals een ziekenhuis;steriel). Daantje ziet er slecht uit en ligt in bed. Benjamin is er ook en ziet er hip uit; spijkerbroek en een strak shirt. Hij is gebruid en gespierd. Meneer Harmsen vertelt dat hij Robin en Annemiek zag stoeien, hij vindt ze zo schattig samen en zegt dit met een vertederde blik. Benjamin zegt hierop: "Was dat stoeien of was dat vrijen?" Meneer Harmsen roept verontwaardigd: "Benjamin! Dat zijn nog kinderen!" Daantje en Benjamin wijzen hem erop dat er wel eens meer zou kunnen spelen tussen hen. Eerst wijst hij deze gedachte af en is erdoor geschokt, wat duidelijk aan zijn blik te zien is.

Huize Harmsen: In de oubollige maar knusse keuken (jaren '50, mét geraniums) probeert meneer Harmsen het verhaal van de bloemetjes en de bijtjes aan Robin en Annemiek uit te leggen. Hij neemt als voorbeeld dat Annemiek een bloem is en Robin een bij. De bij zorgt voor nieuwe bloemen, maar soms moeten er geen nieuwe bloemen komen; dan mogen de bijen niet op de bloemen gaan zitten. Ze zeggen dat ze hem begrijpen, maar als hij later de keuken inkomt zijn ze bezig alle bloemen van de geraniums te knippen, zodat de bijen niet op de bloemen kunnen gaan zitten. Robin en Annemiek hebben het toch niet goed begrepen. Ze verlaten de keuken en Benjamin komt binnen (hip als altijd). Hij schokt zijn oom, welke is gekleed in een ouderwetse spencer, opnieuw door te vertellen dat Annemiek de prikpil kreeg in het tehuis. Volgens meneer Harmsen denken zij helemaal niet aan seks, het zijn immers nog kinderen. Van dat idee moet hij nu af gaan stappen. Benjamin raadt aan dat de kinderen naar het tehuis gaan.

Er wordt geen gebruik gemaakt van speciale cameratechnieken of geluidseffecten.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

In de Scala is er tussen Robin en Annemiek sprake van een speelse verkenning van elkaars lichamen. Dit vormt samen met de ideeën van Benjamin en Daantje de aanleiding voor meneer Harmsen om Robin en Annemiek seksueel voor te gaan lichten. De wijze waarop hij dit doet (bloemetjes en bijtjes) zorgt echter niet voor duidelijkheid en resulteert zelfs in de vernieling van alle geraniums van meneer Harmsen door de twee. Het gewenste effect werd zeker niet bereikt!

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Meneer Harmsen geeft aan dat 'het niet hoort' om in het openbaar te laten merken dat je elkaar lief vindt door elkaar te kussen en betasten en dergelijke.

A-5 Is de verhaallijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar? Zal deze verhaallijn met weinig, normaal of veel aandacht bekeken worden?

De verhaallijn is niet saai, maar spannend misschien ook niet. In ieder geval is het wel een opvallende lijn, daar het over verstandelijk gehandicapten gaat. Dit komt weinig voor. Hierdoor zal er wellicht met een normale mate van aandacht naar gekeken worden, aangezien de meeste kijkers zich hier niet mee kunnen identificeren. Het stuntelige voorlichten van meneer Harmsen en zijn idee dat Robin en Annemiek nog kinderen zijn en dus niet bezig zijn met seksualiteit zijn herkenbaar. Waarschijnlijk meer herkenbaar dan de liefde tussen de gehandicapten en de problematiek die het voorlichten van gehandicapten met zich meebrengt.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.,

Meneer Harmsen: een vriendelijke, oudere en ook ouderwetse meneer, die het beste voorheeft met anderen. Hij is echter ook naïef en dat in

combinatie met zijn ouderwetse ideeën en koppigheid zorgt ervoor dat zijn goed bedoelde hulp verkeerd uitpakt.

Robin: een vriendelijke, goedaardige verstandelijk gehandicapte jongen van 16 die verliefd is op Annemiek. Hij laat dit ook duidelijk merken en kan het commentaar van meneer Harmsen niet begrijpen, al wil hij dat wel.

Annemiek: een jong en schattig meisje dat verliefd is op Robin en ook verstandelijk gehandicapt. Verdere karaktereigenschappen zijn op basis van de dramalijn niet op te maken.

Benjamin: de zelfverzekerde, met beide benen op de grond neef van meneer Harmsen. Hij is nuchter en ziet in dat er meer speelt tussen Annemiek en Robin en dat het boven de pet gaat van zijn oom. Hij zegt dat Annemiek beter terug kan naar het tehuis, omdat de mensen daar beter voor haar kunnen zorgen. Zij zijn daar immers in gespecialiseerd.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Meneer Harmsen kan voor volwassenen als negatief rolmodel fungeren met betrekking tot de problematiek omtrent het al dan niet geven van seksuele voorlichting. Voor de onbegrijpelijke wijze waarop hij dit doet, wordt hij als het ware gestraft door de afgeknipte geraniums.

Benjamin vormt een positief rolmodel. Hij ziet in dat Robin en Annemiek ook 'seksuele wezens' zijn, die bepaalde behoeften hebben. Daarnaast is hij ook degene die meneer Harmsen wil laten inzien dat zij beter afzijn bij mensen die ervaring hebben met verstandelijk gehandicapten; ze kunnen beter naar het tehuis.

A-8 Is er ook sprake in de verhaallijn van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Meneer Harmsen wordt tot de voorlichting aangezet door Benjamin en Daantje (sociale druk). Eerst wil hij niet geloven dat Robin en Annemiek een seksuele relatie zouden kunnen hebben, maar hij gaat uiteindelijk toch overstag. Met zijn voorlichting probeert meneer Harmsen op zijn beurt Robin en Annemiek te beïnvloeden.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend,

verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

De gesprekken tussen meneer Harmsen en Benjamin hebben een belerende en terechtwijzende toon vanuit Benjamin naar zijn oom. Benjamin heeft hier duidelijk de leiding, meneer Harmsen reageert slechts met uitspraken van ongelooft.

In de gesprekken tussen de jonge geliefden en meneer Harmsen, heeft meneer Harmsen de leiding. Dit komt niet zozeer door zijn sterke redenaarskwaliteiten, maar door het feit dat Robin en Annemiek hem niet begrijpen en om hem te plezieren overal ja op zeggen. Hij probeert wel op een belerende toon uitleg te geven.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma, en zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het dilemma bestaat uit het wel of niet voorlichten van Robin en Annemiek. Hebben verstandelijk gehandicapten ook behoeften en moeten zij dus ook voorgelicht worden?

Meneer Harmsen denkt dat zij enkel een schattige relatie hebben waarin hooguit gekust wordt en samen ge-mens-erger-je-niet. Bovendien zijn het nog kinderen. Benjamin stelt echter dat het ook twee mensen van vlees en bloed zijn die gewoon seksuele behoeften hebben. Wanneer meneer Harmsen dan toch over is gegaan tot voorlichting, dient zich een tweede dilemma aan; kan hij ze eigenlijk wel voorlichten? Volgens Benjamin kan dit beter overgelaten worden aan het tehuis waar specialisten werken. Verder stipt hij ook aan dat de vrouwelijke patiënten daar uit voorzorg de prikpil krijgen. Wordt hiermee geïmpliceerd dat het verstandelijk gehandicapten niet valt uit te leggen?

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Verstandelijk gehandicapten hebben ook seksuele behoeften.
- Verstandelijk gehandicapten kunnen niet 'gewoon' door iedereen voorgelicht worden. Dit moet overgelaten worden aan de experts.
- Verstandelijk gehandicapten valt niet uit te leggen wat de gevolgen zijn van onveilig vrijen. Zij kunnen deze gevolgen niet overzien (daarom krijgen zij in het tehuis de prikpil).
- Zestienjarigen zijn niet te jong om seksueel voor te lichten. Je moet immers voor-lichten voordat er geëxperimenteerd gaat worden.
- Je moet de voorlichting voorbereiden en spreken in de taal van degene die je voorlicht.

10. GTST - Het niet uitkomen voor je lesbische relatie en de eerste keer

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: GTST
- b. Verhaallijn: Charlie en Isabella: Isabella komt niet voor haar relatie uit
- c. Lengte verhaallijn: 23 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Charlie, meisje van een jaar of 20 heeft een relatie met de iets oudere Isabella, de bedrijfsleidster van de Roosenboom
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: een lesbische relatie waar Charlie uitbundiger mee omgaat en voor uitkomt dan Isabella.
- f. (Potentieel) leermoment: Job zegt tegen Isabella: Kijk nou naar jezelf, jij bent toch geen pot?!" Isabella vraagt zich af hoe vrouwen 'het' eigenlijk met elkaar doen. Ruzie tussen Charlie en Isabella omtrent het uitkomen voor hun relatie en de adviezen die Laura en Barbara hen geven. Het andere lesbische stel zorgt ook voor een leermoment door te zeggen dat het allemaal heel normaal is en hun ervaringen met Charlie en Isabella te delen.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Charlie is een meisje van een jaar of twintig. Ze woont nog bij haar ouders. Haar stiefvader krijgt echter geldproblemen waardoor ze het huis uit moeten. Het gezin gaat tijdelijk bij Robert en Laura wonen, haar oom en tante. Daar heeft Charlie geen zin in. Zij gaat liever bij haar vriendin Isabella wonen. Isabella is wat ouder dan Charlie en de bedrijfsleidster van hotel/restaurant de Roosenboom. Ze woont in het hotel. Zij en Charlie hebben nog maar net een relatie dus schrikt zij er een beetje van dat Charlie bij haar wil logeren. Toch vindt ze het goed. We zien dat de twee geliefden **voor het eerst met elkaar naar bed** gaan, op de kamer van Isabella waar Charlie tijdelijk verblijft. Beiden hebben nog geen ervaring met meisjes. Het is voor hen allebei de eerste keer dat ze verliefd zijn op een meisje. Charlie is er trots op en praat er uitbundig over met iedereen die ze maar tegenkomt. Isabella is niet zo. Hierdoor ontstaat er onenigheid; Charlie denkt dat Isabella niet echt van haar houdt en zich voor haar relatie **schaamt**.

Ze doet er van alles aan om Isabella ervan te overtuigen dat schaamte niet nodig is. Maar schaamt Isabella zich wel?

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Bij Jef en Barbara: Charlie en Isabella zitten op de bank en praten over hun relatie, het is dag. Het huis is licht en mooi ingericht. Charlie heeft een lichtblauwe trui aan en een spijkerrok. Ze heeft donker gekruld haar. Isabella heeft hip rood geverfd haar. Het is met wax gestyled. Ze draagt een roodwitte haltertop, een grote ketting met stenen en een rode rok. Ze is sexy en vrouwelijk gekleed, Charlie is een stuk 'jonger' gekleed.

Hotelkamer: Op de kamer van Isabella worden de twee van bovenaf gefilmd terwijl ze op bed liggen te praten en te zoenen. Ze worden betrappt door het ex-vriendje van Isabella. Als dat gebeurt, wordt het ingemonteerde muziekje, dat de hele tijd te horen is, een stuk luider en spannender. De hotelkamer heeft verschillende paarse tinten met zilveren accenten (nachtkastje, bedrand). Het maakt een statige en donkere indruk.

Woning ex-vriendje: Isabella gaat naar haar ex Job om te praten. Ze wil hem niet verdrietig maken. Hij maakt een boze en ongeïnteresseerde indruk, tijdens het gesprek speelt hij een spelletje op een handcomputer, die geluid maakt. De kamer is rommelig. Op tafel staan een fles cola en pringles. Hij zit onderuitgezakt op een paarse bank met gekleurde kussens. Hij draagt een zwart T-shirt met opdruk en een lichte spijkerbroek. Hij draagt armbanden en een ring. Hij praat plat.

Bij Barbara en Jef; Het is inmiddels avond en Charlie en Isabella zitten weer op de bank. Ze hebben het over de reactie van Job. Er branden kaarsen in de ruimte en het ziet er knus uit. Jef ziet hen zoenen als Charlie Isabella uitlaat. Ze brengt haar even weg. Als ze terug is, vraagt Barbara hoe het zit tussen haar en Isabella. Barbara zit in de keuken papieren door te nemen en kijkt zorgelijk (door de financiële problemen). De tafel is bezaaid met papieren en er staat een schaal met appels. Barbara draagt haar haren opgestoken en heeft een gestreept shirt aan.

De Koning: Charlie en Isabella hebben gewinkeld en drinken wat in de Koning. Het is een gezellig bruin café waar het redelijk druk is. Barbara komt langs om te praten over Jef die zich zorgen maakt dat Charlie en Isabella te hard van stapel lopen. Barbara draagt een breed gestreept shirt met een behoorlijk decolleté. Charlie heeft haar nieuwe donkere trui met opdruk en een spijkerbroek aan en Isabella een spijkerbroek met een sexy zwarte rijgtop.

Hotelkamer: Charlie en Isabella zitten 's avonds op bed en drinken champagne. Ze hebben gebruik gemaakt van de roomservice en de kar

met lekkernijen. Charlie heeft een blauwe blouse aan en Isabella een roze ensemble. Ze gaan voor het eerst met elkaar naar bed. De volgende ochtend liggen ze naakt onder de dekens en bespreken ze hun nacht.

Bij Laura en Robbert: Charlie eet bij haar familie in het huis van Laura en Robbert en praat honderd uit over haar relatie met Isabella. Ze zit aan een mooi gedekte tafel en verder staat iedereen in de keuken iets te doen. Isabella vindt het niet leuk dat Charlie zo open is en vertelt haar dat. Ze draagt een witte rok, groene top en bruine tas. Charlie heeft een roodachtige blouse aan.

De Roosenboom: Charlie heeft haar haren strak naar achteren met gel in een knot. Ze draagt een zwart-wit gestreept strak shirt en heeft oorringen in. Ze praat met Isabella over de problemen van haar familie. Isabella draagt een a-symmetrische, rode jurk. Ze zitten aan de bar. Op de achtergrond zien we mensen eten en is er muzak te horen. Het interieur is net als de hotelkamer paars. Charlie en Isabella maken een beetje ruzie.

Catch en Match: Na de ruzie gaat Charlie naar Catch en Match, het datingburo van Laura. Charlie vraagt Laura om raad. Deze stelt voor dat ze eens met andere lesbische stellen praten en regelt een afspraak. Laura draagt een oudroze blouse met grote kraag en manchetten. Ze heeft kort zwart haar dat een beetje wild gestyled is en heeft een grote ketting om. Ze zit achter haar roze bureau waar een blauwe i-mac opstaat. Het is een klein en modern kantoor.

De snackbar: Even later zit Charlie met een ander lesbisch stel in de snackbar. Het is erg druk in de snackbar. Charlie eet terwijl ze praat met de meisjes, die allebei een grote cola hebben. De meisjes zijn in de tweede helft van de twintig en zien er normaal en eigentijds uit. Als Isabella komt, doet Charlie net of ze de meisjes van school kent. Isabella krijgt het plannetje van Charlie door en gaat boos weg. Ze gaat naar Laura voor advies.

De Roosenboom: aan de bar praten Isabella en Charlie onder het genot van een glas wijn alles uit. Op een ober na zijn ze de enige aanwezigen in het restaurant, het is ook vrij donker.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Doordat Isabella anders met haar verliefdheid omgaat dan Charlie, denkt Charlie dat Isabella zich schaamt. Na een aantal misverstanden, zegt Isabella eindelijk duidelijk dat ze zich niet schaamt, maar dat ze zich gewoon minder uitbundig gedraagt in een relatie. Het is weer goed.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Job is verbaasd dat Isabella lesbisch is. Dit maakt hij duidelijk met de opmerking: "Je ziet er toch helemaal niet uit als een pot?!" Hieruit blijkt ook dat hij een bepaald (stereotiep) beeld van een lesbische vrouw heeft. Wanneer ze het andere lesbische stel ontmoeten zeggen zij dat zij zich geen moment ergens voor geschaamd hebben. De opmerking "Wat maakt het nou uit of je verliefd wordt op een man of op een vrouw?" maakt dit ook duidelijk. Laura zegt ook: "(..)dat het allemaal heel gewoon is om zulk soort dingen te voelen." Waarmee ze doelt op lesbische gevoelens voor een meisje hebben. Op het eind zegt Isabella: "Als wij maar weten wat wij voor elkaar voelen, dat is toch het allerbelangrijkste?" Hieruit komt haar motief om niet zo uitbundig met haar homoseksualiteit om te gaan naar voren; ze vindt het belangrijker dat je samen iets hebt, dat hoeft je niet met de hele wereld te delen.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Het is geen saaie lijn. Jongeren kunnen zich met de jonge lesbische meisjes identificeren; het zijn gewone meisjes, vooral Charlie. Het is spannend of het goed blijft gaan tussen de twee en het is nog veel spannender dat ze voor het eerst met elkaar naar bed gaan. De lijn zal met veel aandacht bekeken worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Charlie: Is een echte spring in het veld. Ze is nog jong, hetgeen te merken is aan haar gedrag dat vaak dwars is. Ook is ze lief. Zo probeert ze Isabella's leven te verrijken door haar makkelijker met haar geaardheid om te laten gaan. Hiervoor regelt ze een date met een ander lesbisch stel. Dit soort acties schieten bij Isabella echter verkeerd. Verder is ze koppig, hetgeen naar voren komt als er discussies zijn; ze wil het laatste woord hebben, luistert niet naar anderen en loopt het liefst weg.

Isabella: Is een stuk rustiger dan Charlie. Ze is ook serieuzer en minder impulsief dan Charlie. Ze vindt het vervelend dat Charlie niet begrijpt dat zij gewoon minder uitbundig is. Verder is ze gevoelig en leeft ze mee met anderen. Zo is ze oprecht bezorgd om Job als deze haar en Charlie betrapt terwijl ze zoenen.

Barbara: Een moderne moeder, die het beste met haar dochter voor heeft. Ze is blij voor Charlie dat ze zo gelukkig is. Ze probeert haar dochter goede raad te geven en de raad die ze geeft is ook goed; alleen luistert Charlie niet zo goed.

Laura: Heeft een beetje de rol van oudere wijze vrouw. Door haar turbulente leven kan ze ook over vele onderwerpen meepraten. Zo heeft ze ook een lesbische verhouding gehad en is hier dus heel liberaal in. Ze geeft graag advies.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Laura, Barbara, het lesbische stel uit de snackbar en *Charlie* kunnen als positieve rolmodellen dienen omdat zij positief over lesbisch zijn praten. Bovendien kunnen Charlie en Isabella en het andere stel als goed voorbeeld (als positief rolmodel) dienen omdat zij allemaal 'normale' meisjes zijn die toevallig lesbisch zijn. Charlie en Isabella vormen tevens positieve rolmodellen omdat zij om hun relatie te redden met anderen praten om advies in te winnen. Hierdoor komt het uiteindelijk goed (beloning).

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Zowel Barbara als Laura probeert Charlie aan haar verstand te peuteren dat Isabella gewoon anders is dan zijzelf. Zij neemt echter niets van hen aan. Isabella daarentegen luistert wel naar Laura als deze zegt dat Charlie er echt mee zit dat Isabella niet zo uitbundig is en dat Charlie daardoor denkt dat Isabella niet van haar houdt. Laura raadt haar aan met Charlie hierover te praten en Isabella volgt die raad op.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In de vele gesprekken tussen Charlie en Isabella over hun relatie, heeft Charlie de leiding. Zij probeert Isabella ervan te overtuigen dat het beter is

om heel open voor je verliefdheid uit te komen. Uiteindelijk gaan deze gesprekjes over in discussies; Isabella is gewoon zoals ze is en dat heeft ze al een paar keer geprobeerd uit te leggen. Charlie houdt echter voet bij stuk dat Isabella er veel gelukkiger van zou worden als zij meer zou worden als zij is. Als Charlie heetgebakerd met haar moeder praat over de problemen, luistert ze eigenlijk totaal niet naar wat Barbara te zeggen heeft; ze houdt voet bij stuk. Uiteindelijk praat ze ook nog met Laura, die haar er ook van probeert te overtuigen dat Isabella gewoon anders is. Bij de door Laura geregelde date met een ander lesbisch stel, is duidelijk te merken dat Isabella het maar niets vindt om met anderen over haar en Charlie te praten. Charlie is juist erg geïnteresseerd in de mening van het andere stel en vraagt van alles en nog wat. Wanneer ook Isabella een gesprek met Laura heeft, zegt zij “geen Charlie-kloon te willen worden.” Laura raadt haar aan om dat dan nog eens duidelijk tegen Charlie te zeggen. Dit doet zij en het is weer goed. Over het algemeen kan gezegd worden dat Charlie de dominante gesprekspartner is.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geeft een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Houdt Isabella wel echt van Charlie? Charlie denkt van niet, omdat Isabella niet zo uitbundig met haar verliefdheid omgaat als zij. Isabella zegt en weet echter dat zij wel degelijk van Charlie houdt. Zij gaat alleen anders met haar verliefdheid om dan Charlie.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de ‘moraal’ van het verhaal’.

- Het is heel normaal om lesbisch te zijn, daar hoeft je je niet voor te schamen
- Lesbische meisjes en vrouwen zien er vaak niet ‘lesbisch’ uit; ga voorbij aan het stereotype
- De een gaat rustiger met zijn of haar verliefdheid om dan de ander; dat zegt niet dat die persoon dan minder van iemand houdt. Iedereen gaat er nu eenmaal anders mee om
- Door duidelijk te zijn tegen elkaar in een relatie en goed naar elkaar te luisteren, voorkom je een hoop problemen

11. GTST - Zoenen met een jongen in een lesbische relatie

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: GTST
- b. Verhaallijn: Isabella, Charlie en Bram
- c. Lengte verhaallijn: 17 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Charlie en Isabella zijn geliefden. Bram is een jongen die Charlie ontmoet in de kroeg. Ze zoent met hem. Hij blijkt in de Roosenboom te werken, en Isabella is zijn baas. Yasmine is een vriendin van Charlie en Isabella, die Charlie advies geeft. Job is de ex van Isabella waar zij advies aan vraagt. Barbara is de moeder van Charlie die probeert haar goede raad te geven.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: zoenen met een ander terwijl je een relatie hebt
- f. (Potentieel) leermoment: De gesprekken die Isabella en Charlie met anderen en elkaar hebben over de gevolgen van de kus van Charlie en Bram, en over vreemdgaan in het algemeen Ook dat Charlie zegt dat een relatie moeilijk is, het was veel makkelijker toen ze nog gewoon vriendinnen waren.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Charlie, Isabella en Yasmine zijn uit in de Koning als Isabella telefonisch door iemand van de Roosenboom, haar hotel en restaurant, wordt weggeroepen. Yasmine vraagt zich af of Charlie nog in staat is een jongen te versieren en daagt haar uit. Charlie neemt de uitdaging aan en uiteindelijk zoent ze met Bram. Achteraf heeft ze spijt en op aanraden van Yasmine vertelt ze aan Isabella over de kus. Ze is boos en daardoor is Charlie boos op Yasmine; ze had nooit naar haar moeten luisteren. Isabella praat erover met Milan. Zij zou nooit **met een ander zoenen** en is erg boos op Charlie. Milan zegt dat ze Charlie's eerlijkheid moet waarderen en dat vindt Charlie zelf ook. Na een fikse ruzie lijkt het uit te zijn, maar wanneer zij haar spullen pakt om bij Isabella te vertrekken komt Isabella binnen en vergeeft ze haar. Het is weer goed.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

De Koning: In dit bruine café met eigentijdse muziek zijn Charlie, Isabella en Yasmine 's avonds cocktails aan het drinken, als Isabella op haar mobiel gebeld wordt door de Roosenboom en weg moet. Ze draagt een zwart glitter shirt en een spijkerbroek. Ze heeft een grote doorzichtige kralenarmband om met een horloge erin. De achterblijvers vinden de cocktails erg vies en willen iets anders. Charlie heeft 'dreads' in haar haren en een grijze band om haar hoofd. Ze is bruin van de zon, draagt een trui en een spijkerrokje. Yasmine heeft een sexy zwart strapless rijgjurkje aan, een bloem om haar hals en een tatoeage op haar bovenarm. Ze is donker, een jaar of 20 en praat plat. De jongen waar Charlie mee zocht, Bram, is ongeveer 20, lang, blond en draagt een wit overhemd, een bruin jack en een spijkerbroek.

Kamer Isabella en Charlie: Isabella ligt in haar pyjama te slapen als Charlie ook in haar pyjama in bed kruipt. Het is donker maar je kun zien dat het beddengoed lila is en dat er foto's op het nachtkastje van Isabella staan. Op de achtergrond is een ingemonteerd muziekje te horen.

In de Roosenboom: Charlie heeft haar dreads in twee grote staarten en draagt een zwart-wit gestreept shirt. Ze is uitgebreid aan het ontbijten met Isabella, die iets zwarts draagt. Ze doen een test uit een meidenblad over relaties. Charlie ziet dat Bram in de Roosenboom werkt. Ze vertelt hem dat ze met Isabella gaat en gaat hem vervolgens uit de weg. Later bespreekt ze met Yasmine dat ze spijt heeft. Yasmine vindt dat Charlie eerlijk moet zijn. Ze vertelt het aan Isabella, die boos reageert. Er is de hele tijd pianomuziek vanuit het restaurant te horen.

De keuken van meneer Harmsen: Yasmine huurt een kamer bij meneer Harmsen. Daar praat ze in de oubollige keuken met een boze Charlie. Yasmine is zich aan het optutten voor een themafeestje (Hawaï) in de Koning; ze draagt een 'rieten' rok en een gebloemd topje. In haar haar zit een grote witte lelie. De keuken is erg ouderwets. Op de tafel met boerenbontmotief tafelkleed, staan een vaas met gele chrysanten, een koektrommel en een fruitschaal. Charlie is boos; ze had nooit naar Yasmine moeten luisteren.

De Koning: De Koning is helemaal versierd in het thema, er wordt wel 'gewone' muziek gedraaid. Isabella praat met haar ex Job over wat er is gebeurd.

De Roosenboom: Charlie eet met haar moeder in het restaurant. Het is nog dezelfde dag als waarop Charlie aan Isabella vertelde over de kus. Op de achtergrond is muziek te horen (muzak). Ze praat met Barbara (lichte krijtstreepblouse en opgestoken haren) over wat er is gebeurd. Barbara probeert haar advies te geven, maar Charlie luistert niet. Dan vangt Isabella ook net een verkeerd gedeelte van het gesprek op,

waardoor ze er boos vandoor gaat. Charlie geeft haar moeder hiervan de schuld en gaat Isabella achterna naar de hotelkamer. Hier maken ze ruzie. De kamer is lila, paars en zilverkleurig ingericht. Isabella moet weer aan het werk en laat Charlie achter. Het is uit. Charlie pakt haar spullen als Isabella weer terugkomt. Charlie zegt dat ze veel zuiniger op Isabella moet zijn, als ze de kans nog krijgt. Het is weer goed en de spullen worden weer uitgepakt.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Doordat Yasmine Charlie uitdaagt, zoent ze met een jongen in het café. Charlie heeft spijt en wil het Isabella niet vertellen uit angst dat ze het uit zal maken. Yasmine zegt echter dat het kinderachtig is als ze het niet vertelt. Hierdoor vertelt Charlie het toch. Isabella is verdrietig en boos, het gaat zelfs uit. Wanneer Charlie eindelijk inziet dat ze zuiniger op haar relatie met Isabella moet zijn, komt het toch weer goed.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

In het begin zegt Yasmine tegen Charlie dat ze wel zin heeft om even verliefd te worden. Hiermee doelt ze op een one-night stand. Zij vindt het normaal om one-night stands te hebben. Yasmine haalt Charlie over om Bram te versieren door te zeggen: "Straks ben je oud en versleten." Ze moet het er van nemen zolang het nog kan. Wanneer Isabella en Charlie de relatietest doen, komen ze op het onderwerp vreemdgaan. Volgens Charlie moet je elkaar zoiets vergeven; iedereen doet wel eens iets stoms. Isabella is het hier niet mee eens; "Als je echt van elkaar houdt, zal je ook niet vreemdgaan." Charlie vraagt haar of zij vindt dat zoenen ook vreemdgaan is. Isabella vindt van wel.

Als Yasmine hoort dat Charlie het niet wil vertellen "omdat die zoen het allemaal (=het risico van het uitgaan van de relatie) niet waard is", zegt zij dat een relatie waarin je niet eerlijk bent helemaal niets waard is.

Isabella gaat te rade bij Job. Hij zegt dat Isabella moet waarderen dat Charlie eerlijk is. Volgens Isabella maakt dat de fout niet goed. Hij zegt: "Wil je nou dat ze niet met een ander zoent of wil je nou dat ze het niet vertelt? Als je nu moeilijk gaat doen, vertelt ze je nooit meer iets."

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn is niet saai, wel herkenbaar. De discussie over wat wel en niet kan binnen een relatie en of je alles moet vertellen leeft ook onder jongeren. Jongeren zijn benieuwd naar wat Isabella zal doen; zal ze het Charlie vergeven of maakt ze het uit? Er zal met veel aandacht gekeken worden naar deze lijn.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Charlie: Een jong en druk meisje, een echte spring in het veld. Ook is ze dwars en koppig hetgeen naar voren komt als ze discussies heeft. Ze is ook onvolwassen, ze laat zich dan ook erg beïnvloeden door de meer volwassen en ervaren Yasmine. Verder luistert ze niet naar anderen en probeert hen vooral van haar gelijk te overtuigen.

Isabella: Een stuk rustiger en serieuzer dan Charlie. Ze is ook minder impulsief. Ze hecht veel waarde aan trouw, zoals ook blijkt uit het fragment waarin ze de relatietest doet; zij is pertinent tegen vreemdgaan en vindt dat zoenen er ook onder valt, dit in tegenstelling tot Charlie.

Yasmine: Komt over als een femme fatale en een mannengek. Desondanks, blijkt achteraf, hecht ze wel aan trouw. Ze begrijpt immers niet waarom Charlie met Bram gezoend heeft als zij en Isabella het alleen met elkaar doen. Het blijkt ook dat ze het wel vindt kunnen als mensen in een relatie met anderen zoenen en dergelijke, als daar afspraken over zijn gemaakt. Dat zij ervan uitging dat dat bij Charlie en Isabella ook het geval was, zegt ook iets over haar.

Job: Deze jongen (jaar of 19) vindt eerlijkheid blijkbaar belangrijker dan trouw. Hij probeert zijn ex Isabella hiervan te overtuigen, terwijl hij in het begin nogal moeite had met haar lesbische relatie. Hij is een sympathieke jongen die hard werkt (is nog jong en heeft een eigen zaak).

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Charlie kan als negatief rolmodel dienen omdat zij zich door Yasmine laat overhalen om Bram te versieren. Vervolgens wil ze het ook niet aan Isabella vertellen. Als ze het dan toch doet (op aanraden van Yasmine) vindt zij dat Isabella haar eerlijkheid meer moet waarderen en wordt ze boos als ze dat niet doet. Haar excuses biedt ze echter niet aan. *Yasmine* kan als een negatief rolmodel dienen omdat ze Charlie pusht om Bram te

versieren. Maar het is ook Yasmine die weer een positief rolmodel vormt als ze Charlie zegt dat ze eerlijk moet zijn tegen Isabella. *Job* probeert alles te relativiseren en wil Isabella laten inzien dat eerlijkheid ook belangrijk is. Hierom zou hij als positief rolmodel kunnen dienen.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Yasmine heeft erg veel invloed op Charlie; als zij er niet geweest was, had ze nooit met Bram gezoend. Ook had ze, als het dan toch gebeurd was, het nooit aan Isabella verteld. Op een of andere manier heeft Yasmine een hoop invloed op Charlie; alles wat zij vindt en zegt wordt door Charlie overgenomen. Achteraf heeft Charlie spijt dat ze naar Yasmine geluisterd heeft.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In het begin hebben Charlie en Yasmine een kort gesprek waarin Yasmine Charlie probeert over te halen Bram te versieren, hetgeen lukt. Charlie is eerst onzeker en Yasmine de hele tijd dominant. Laatstgenoemde stelt in alle gesprekken tussen deze twee karakters de vragen. Na de zoen hebben ze weer een gesprek. Charlie is weer de onzekere, Yasmine overtuigt haar ervan eerlijk te zijn tegen Isabella. In het gesprek waarin Charlie Isabella vertelt wat er is gebeurd, is Charlie weer dominant, net als bij het gesprek dat zij heeft met haar moeder. Het laatste gesprek tussen Charlie en Isabella is er één waarin beide partijen onzeker zijn.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Eerste dilemma voor Charlie is of ze met Bram moet zoenen of niet. Zij vindt eerst van niet, maar wordt dan overgehaald door Yasmine. Daarna heeft ze een tweede dilemma; moet ze het Isabella vertellen of niet? Zij wil het niet zeggen uit angst voor de gevolgen. Volgens Yasmine moet je eerlijk tegen elkaar zijn in een relatie. Ook Isabella wordt met een dilemma geconfronteerd; moet zij de eerlijkheid van Charlie waarderen en niet meer boos zijn of moet zij boos blijven omdat ze met een ander heeft

gezoend? Job (en Charlie ook) vindt dat Isabella de eerlijkheid zwaarder moet laten wegen. Isabella neigt meer naar het boos blijven.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Je kwetst je partner als je vreemd gaat
- Maak duidelijke afspraken over wat wel en niet kan in je relatie
- Eerlijkheid duurt het langst
- Relaties zijn niet gemakkelijk

12. Onderweg naar Morgen - De eerste keer, anticonceptie en zwangerschapstests

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Onderweg naar Morgen
- b. Verhaallijn: Winston en Ariël
- c. Lengte verhaallijn: 22 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Winston en Ariël, nieuwe geliefden. JP, de oom van Ariël bij wie ze logeert. Bettina, ziekenhuisdirectrice van het Beatrix en de baas van Ariël. Aafke, collega van JP. Renee, gynaecoloog in het ziekenhuis waar Ariël werkt en tevens de dochter van Aafke. Ellen werkt ook in het ziekenhuis en kent iedereen.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: ontmaagding, angst voor zwangerschap, zwangerschapstest, aangeven en respecteren van grenzen.
- f. (Potentieel) leermoment: Dat Aafke tegen JP zegt dat het heel normaal is dat een vriendje bij zijn vriendinnetje blijft logeren en dat je verliefde mensen niet moet storen. Dat Ariël aangeeft dat ze nog maagd is en wil wachten. Dat Ariël uiteindelijk toch vrijt met Winston, ONVEILIG! De opmerkingen die Bettina en JP maken over dat onveilige vrijen (je durft wel onbeschermd te vrijen, maar je durft niet die test te doen?; Heb je nog nooit van AIDS gehoord?). Ook zegt hij nadat ze de test gedaan hebben dat als ze weer flikflooit een condoom moet gebruiken. Moment waarop Ariël Bettina vertelt dat ze niet zwanger is en een recept voor de pil heeft aangevraagd. Hierop zegt Bettina dat ze ook condooms moet kopen (double dutch).

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Ariël is het nichtje van JP. Ze logeert bij haar oom en werkt in het ziekenhuis als verpleegster. Daar heeft ze Winston ontmoet. Hij is popzanger, maar kan door een aandoening aan zijn stembanden niet meer zingen. Ze worden verliefd. Winston heeft geen woning meer en Ariël vraagt JP of haar vriendje bij haar mag logeren. JP ziet hier echter niets in. Hij is nogal ouderwets. Zijn collega Aafke (bedrijfsleider) wijst hem hierop en uiteindelijk vindt hij het goed dat hij bij Ariël op de kamer logeert. Winston wil met Ariël vrijen, maar ze reageert terughoudend; ze is nog maagd en het gaat haar te snel. Wanneer zij zich uiteindelijk toch door Winston laat **ontmaagden**, gebeurt dit **onveilig**. Ariël is bang dat ze zwanger is, maar durft de test niet te doen. Ze gaat naar Renee, een gynaecoloog in het ziekenhuis waar zij werkt. Ze durft het niet te vertellen en gaat weer weg. Bettina, haar baas, heeft in de gaten dat er iets aan de hand is met Ariël en gaat met haar praten. Ariël vertelt haar wat er aan de hand is, maar vraagt haar haar mond te houden. Toch laat Bettina zich

tegenover JP ontvallen wat er aan de hand is met zijn nichtje. Hij gaat naar haar toe. Ze doen samen de **zwangerschapstest** en ze blijkt gelukkig niet zwanger te zijn. Ze heeft een recept voor **de pil** gehaald.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

De Engel: In het café gaat Ariël aan haar oom vragen of Winston bij haar mag logeren. Ook stelt ze Winston voor aan Aafke. De Engel is een modern en kleurrijk eetcafé. Het is er druk en er staat muziek aan. JP staat achter de bar en heeft een schort over zijn witte overhemd, evenals bretels. Hij is van middelbare leeftijd, gezet en heeft kort (stekelig) grijs haar. Aafke is bezig met de boekhouding. Ook zij is van middelbare leeftijd, heeft kort blond haar en draagt een donkerblauwe blouse. Ze heeft een normaal postuur. Winston is een 20 jarige jongen van Aziatische afkomst en praat met een accent. Hij heeft zijn dikke donkere lange haar in een vlecht, een lichte sik en draagt een strak lichtblauw, mouwloos shirt. Hij is niet zo groot, maar wel gespierd. Het is duidelijk te zien dat hij traint. Hij heeft ook een ring om zijn wijsvinger. Ariël is 18 en heeft rood (geverfd) haar, dat zij speels opgestoken draagt. Ze heeft een roze blouse aan en is gezet. Ze draagt een glimmende ketting.

De slaapkamer van Ariël: Even later hebben Winston en Ariël de slaapkamer gereed gemaakt voor de logeerpartij. De kamer heeft witte muren en heeft roze gordijnen. Er hangt een grote spiegel met foto's erop. Verder staat er een witte sofa met zilverkleurig houtwerk. De kamer doet nogal leeg en ongezellig aan, maar is wel duidelijk de kamer van een meisje. Ariël en Winston zitten op het witte bed en Ariël vertelt dat ze nog maagd is. Er is muziek op de achtergrond.

Aan het water: Winston verrast Ariël met een picknick. Ze bevinden zich op een stuk gras bij het water. Er is verder niemand en je hoort de vogels fluiten en eenden kwaken. Er klinkt romantische muziek. Er is een grote hoeveelheid eten en ze drinken champagne. Ariël wordt aangeschoten. Ze draagt een bordeauxrode jurk met blouse, een ketting in dezelfde kleur en heeft haar zwarte jas nog aan. Haar haren zijn los (kort). Winston heeft een wit grijze trui aan, een groot glimmend horloge en een gouden ketting. Ze hebben seks gehad en je ziet ze hierna van bovenaf liggen op het picknickkleed (roodwit geblokt) tussen al het eten. Ariël heeft haar jurk (nog of weer) aan en Winston heeft een ontbloot bovenlichaam. Zijn vlecht is los. Winston kijkt blij, maar Ariël niet. Ze gaat ervandoor omdat ze moet werken.

De keuken van de Engel: Aafke wil weten wat er met Ariël aan de hand is en praat met haar in de keuken. Daar is verder niemand. De keuken is blauw en ingericht met veel rvs-apparatuur. Ze zitten aan een tafeltje. Op de achtergrond hoor je de muziek uit het café. Ariël vertelt dat ze twijfelt aan haar liefde voor Winston. Aafke geeft haar advies. Zij draagt een leren jasje, zwart met een bruine bies en een rits.

Beatrix ziekenhuis: Ariël is aan het werk, zij draagt haar witte verpleegstersuniform en heeft haar haren los. Ze is bezig op de computer als Ellen langskomt. Zij gaat eten met een collega en werkt haar make-up bij. Ze draagt een rood leren jas en heeft blond gekruld haar tot boven haar schouders. Ariël krijgt een sms van Winston en lijkt er niet blij mee.

Woongedeelte van de Engel: Ariël zit met Winston op de gele bank. De muren zijn appelgroen en er hangt aan de muur een groot rood bord met 'verboden te roken.' Het is vrij donker en er branden twee kleine lampen. Toch is goed te zien dat het een kleurrijke ruimte is. Ariël draagt een paarse blouse en een lichte broek. Ze vertelt Winston dat ze niet verliefd op hem is. Ze vindt het moeilijk om te zeggen, hetgeen duidelijk te zien is. Winston (haren in een vlecht, zwart-witte trui en een spijkerbroek) kijkt verdrietig en stapt op. Op de achtergrond is ingemonteerde muziek te horen.

Spreekkamer van Renee: het is laat en donker als Ariël bij Renee (gynaecoloog) de spreekkamer in komt. Er brand een lichtje in de vensterbank en de computer op Renee's bureau staat aan. Renee is een vrouw van midden dertig met rode krullen tot op haar schouders. Ze draagt een doktersjas. Op haar bureau liggen paperrassen, verschillende voorbehoedsmiddelen en folders over veilig vrijen. Ariël heeft haar jas aan en kijkt moeilijk; ze durft niets te zeggen en stapt weer op. Op de achtergrond is ingemonteerde muziek te horen.

Woonkamer van de Engel: In de kleurige woonkamer zit Ariël stiekem de gebruiksaanwijzing van en zwangerschapstest te lezen. Ze stopt het snel weg als ze iemand aan hoort komen. Ze draagt een roze shirt met ruches en daaroverheen een donkerblauwe blouse. Als het gevaar geweken is, leest ze verder en kijkt ze hopeloos terwijl ze met haar hand over haar gezicht wrijft.

Beatrix ziekenhuis: Ariël staat afwezig in de lift van het ziekenhuis. Ze is aan het werk en heeft haar uniform aan. Ze heeft duidelijk haar dag niet en dat valt ook Bettina, haar baas, op. Deze dame van in de vijftig heeft oranje haar dat pittig kort geknipt is. Ze heeft felrode lipstick op, grote oorbellen, een parelketting, een gestreepte blouse en een krijtstreep pak. Ze ontfutselt wat Ariël dwarszit. Er lopen veel mensen heen en weer; verplegend personeel, patiënten en een postbode.

't Seepaert: Even later bevindt Bettina zich in hotel restaurant 't Seepaert. JP komt binnen in zijn jas en vraagt Bettina wat er aan de hand is met Ariël. Bettina zit in het restaurant aan een tafel allerlei papieren door te nemen. Het is druk en er lopen ook veel mensen heen en weer. Er staan grote vazen met bloemen. De muren zijn grijs en blauw en in het midden van de zaal staat een groot houten blok dat ook als wijnrek dienst doet. Bettina vertelt JP wat er aan de hand is met zijn nicht. Op de achtergrond is een spannend ingemonteerd muziekje te horen

De Engel: Het is donker en JP schreeuwt in de Engel tegen zijn nichtje dat ze erg stom is geweest. Ariël is verdrietig en er lopen tranen over haar wangen. Ze schreeuwt terug. Ze staan bij een rode muur waarop in witte letters een engelse tekst staat geschreven over een engel. Er staat een spot op. Dit vormt het enige licht in de ruimte. JP draagt een donker overhemd met zijn bretels. Ariël heeft haar jas aan en rugzak op. Ze heeft een speldje in haar haren. Wederom spannende muziek ingemonteerd.

Slaapkamer Ariël: Even later doet Ariël samen met haar oom de test op haar kamer. Het is nog altijd avond en het licht brand. Ze heeft haar jas uit en draagt een lila shirt met een zwart vest. Ze is dolgelukkig als ze niet zwanger blijkt te zijn. JP juicht met haar mee.

't Seepaert: Ariël vertelt Bettina aan een tafeltje dat het goed is afgelopen. Ze draagt een witte blouse, een kralenketting en heeft haar jas aan. Bettina draagt een wit shirt en een paarse blazer. Verder heeft ze haar grote oorbellen in en haar parels om. Op de achtergrond horen we de muzak van het restaurant.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Doordat Ariël bij haar ontmaagding niet veilig heeft gevreeën (waarvoor het motief overigens onduidelijk is) en niet de pil gebruikt, is ze bang dat ze zwanger is. Ook is ze bang om de test te doen om hier zekerheid over te krijgen. Als ze uiteindelijk dan toch de test gedaan heeft en blijkt dat ze niet zwanger is, haalt ze gelijk een recept voor de pil.

A-4 Geef aan of in de lijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Aan het begin van de lijn als blijkt dat Ariël nog maagd is, zegt ze zelf dat het belachelijk is dat ze als 18-jarige nog maagd is. Blijkbaar vindt zij dat

zij erg laat is. Ze geeft ook meteen aan waarom ze nog maagd is; ze wilde wachten tot ze echt verliefd op iemand was.

Door zowel JP als Bettina wordt het onveilige vrijen van Ariël sterk veroordeeld. Er wordt gewezen op de gevaren voor AIDS en zwangerschap en dat ze een condoom moet gebruiken. Wanneer Ariël aan het einde van de lijn aan Bettina vertelt dat het goed is afgelopen en ze een recept voor de pil gehaald heeft, wijst Bettina haar erop dat ze ook condooms moet kopen.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

Deze lijn is op vele vlakken herkenbaar voor jongeren; vriendjes die niet mogen blijven slapen; een ontmaagding; niet zeker weten of je wel verliefd bent; informatie over voorbehoedsmiddelen. Dit zijn allemaal onderwerpen die je als puber tegenkomt en je dan ook interesseren. Opvallend is dat er hier geen moeder is waar dit soort onderwerpen vaak mee besproken worden. Ariël moet het met haar oom doen, wat dan ook niet soepel gaat. Bettina en Aafke werpen zich op als moederfiguren. Deze situatie zal voor minder jongeren herkenbaar zijn maar de onderwerpen zullen dusdanig aanspreken dat er met veel aandacht gekeken zal worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Ariël: Dit is een 18 jarig meisje dat het erg vindt dat zij nog maagd is. Ze heeft gewacht tot ze echt verliefd op iemand was. Wanneer ze met haar vriendje naar bed geweest is, komt ze erachter dat ze toch niet verliefd op hem is. Wilde ze misschien gewoon graag ontmaagd worden? Zelfverzekerd is ze niet, bovendien is niet zo moedig. Zo durft ze maar net aan Winston te vertellen dat ze niet verliefd is en is ze bang om een zwangerschapstest te doen.

Winston: Het vriendje van Ariël lijkt een lieve en tedere jongen. Wanneer zij op haar slaapkamer aangeeft dat ze nog maagd is en daarom rustig aan wil doen, respecteert hij dat. Toch nodigt hij haar daarna uit voor een picknick waarbij hij haar champagne laat drinken, zodat ze een beetje aangeschoten raakt en gaat dan met haar naar bed. Ook omdat hij geen condoom gebruikt heeft moeten er toch vraagtekens gezet worden bij deze 'lieve' jongen.

JP: Dit is een goezak die met alle macht over zijn nichtje probeert te waken. Hij is een beetje ouderwets in zijn opvattingen maar hij wil Ariël alleen maar beschermen. Hij stelt zijn ideeën bij en doet zelfs samen met haar de zwangerschapstest. Ook zegt hij waar het op staat als hij erachter komt dat zijn nicht onveilig heeft gevreeën. Hij is een goede en lieve oom!

Aafke: Probeert Ariël te helpen als JP moeilijk doet. Het is een lieve vrouw met goede bedoelingen.

Bettina: Een harde maar wijze vrouw, die Ariël probeert te helpen. Zij heeft een meer uitgesproken mening dan Aafke, zegt waar het op staat en zou ook als streng omschreven kunnen worden.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Ariël kan dienen als een transitioneel rolmodel dat gestraft wordt met angst als zij onveilig heeft gevreeën. Ook durft ze geen test te doen. Als ze na advies van Bettina en met hulp van JP dan toch de test doet, wordt ze beloond door opluchting; ze heeft nu zekerheid. Na dit avontuur ziet ze in dat zij anticonceptie moet gebruiken en haalt een recept voor de pil. *Winston* is een negatief rolmodel dat geen condoom gebruikt als hij met zijn vriendin vrijt. Hij wordt hier niet voor gestraft. Ariël dumpst hem wel, maar dat is omdat ze niet verliefd op hem is. *JP* is een positief rolmodel. Hij veroordeelt wat zijn nichtje gedaan heeft, maar helpt haar wel met de test. *Bettina* is ook een positief rolmodel. Zij vindt het stom wat Ariël gedaan heeft, maar wijst haar op het belang om zo snel mogelijk te achterhalen of zij zwanger is of niet, zodat er maatregelen getroffen kunnen worden. Ook vertelt ze Ariël dat het verstandig is om naast de pil condooms te gebruiken. *Aafke* kan eveneens als positief rolmodel dienen met betrekking tot haar opvatting over het bij elkaar slapen van vriendjes en vriendinnetjes en dat zij recht hebben op privacy.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Ariël wordt klaarblijkelijk beïnvloed door algemeen geldende opvattingen omtrent de 'juiste' leeftijd voor ontmaagding. Ze vindt zichzelf immers idioot dat ze nog altijd maagd is. Ook wordt zij door Ellen beïnvloed als deze haar zegt dat twijfel over liefde voor een vriendje al genoeg zegt; dan

ben je niet verliefd. Bettina en JP beïnvloeden haar om haar over te halen de test te doen.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

In het begin heeft Ariël een discussie met haar oom over het logeren van Winston. JP vindt het niet kunnen, Ariël vindt hem ouderwets. Aafke bemoeit zich ermee en wijst JP erop dat het 'tegenwoordig normaal is dat jongens en meisjes bij elkaar slapen als ze verliefd zijn.' Later als de twee jongverliefden boven zijn, wil JP kijken of alles wel goed gaat. Aafke weerhoudt hem hiervan: "Ze zijn verliefd, ze hebben recht op hun privacy." Winston en Ariël hebben een gesprek over het feit dat Ariël nog maagd is. Zij vindt dit belachelijk en schaamt zich ervoor. Winston zegt dat het normaal is dat ze wil wachten tot ze verliefd is op iemand. Hij vindt meisjes die zomaar met iedereen het bed induiken veel belachelijker. Nadat zij toch met elkaar naar bed geweest zijn, vraagt Winston of hij niet te ruw geweest is. Ariël zegt van niet, maar kijkt toch ongelukkig. Later praat ze met Aafke over haar twijfels over Winston. Ze denkt dat hij haar leuker vindt dan zij hem en vraagt zich af of ze het niet beter uit kan maken. Aafke zegt dat een nieuwe verliefdheid heel overweldigend kan zijn en dat als het even fout gaat je meteen denkt dat het afgelopen is. Ze stelt voor dat Ariël tegen Winston zegt dat ze het rustiger aan wil doen. "Het is toch een ontzettend aardige jongen (...). In de liefde wijst zich alles vanzelf." Als Ariël Ellen vertelt over haar twijfels zegt Ellen stellig dat als je twijfelt je niet echt verliefd bent. Als ze daarna Winston op haar kamer ontvangt probeert ze aan de hand van een voorbeeld uit te leggen dat ze niet verliefd op hem is. Uiteindelijk zegt ze het echt. Winston is bang dat hij te hard van stapel is gelopen. Ze verzekert hem dat dat het niet is en zwijgt verder.

Wanneer Ariël naar Renee gaat om eigenlijk informatie te vragen over zwangerschapstests, durft ze het niet te vragen. Ze is nerveus, draait eromheen en uiteindelijk stapt ze op. Renee probeert haar nog te verzekeren dat alles betrouwbaar is wat ze zegt, maar het mag niet baten. In het ziekenhuis probeert Bettina te achterhalen wat er met Ariël aan de hand is. Ze wil niks zeggen, maar Bettina is erg vasthoudend en krijgt haar aan de praat. Ze zegt meteen waar het op staat: "Wat een waanzin zeg. Je durft wel onbeschermd te vrijen, maar je durft niet zo'n test te doen!" Bettina heeft de leiding in dit gesprek.

JP probeert Bettina zover te krijgen dat zij hem vertelt wat er met zijn nichtje aan de hand is. Zij heeft Ariël beloofd niets te zeggen, maar vertelt het JP na veel aandringen toch. JP is hier dominant. Als JP gehoord heeft wat er aan de hand is gaat hij woedend naar zijn nicht. Hij schreeuwt

tegen haar dat ze stom is geweest. Ariël moet huilen en is bang dat hij haar weg zal sturen. Hij wordt rustiger, omarmt haar en zegt dat hij dat natuurlijk niet zal doen. Samen doen ze de test en jubelen als deze negatief blijkt te zijn. Hij zegt dat als ze weer gaat flikflooiën, ze een condoom moet gebruiken. Ariël vertelt het goede nieuws aan Bettina en dat ze een recept voor de pil gehaald heeft. Bettina raadt haar aan ook condooms te kopen.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het eerste dilemma voor Ariël is of ze wel verliefd is op Winston en of ze het niet uit moet maken. Aafke zegt dat ze gewoon wat rustiger aan moet doen, terwijl Ellen zegt dat als je twijfelt, je niet verliefd bent. Het tweede dilemma heeft Ariël als ze denkt dat ze zwanger is; moet ze er met iemand over praten en moet ze een test doen? Ze durft het allebei niet maar nadat Bettina haar ontfutseld heeft wat er aan de hand is en het ook aan haar oom verteld heeft, doet ze samen met hem de test. Dit gebeurt dus op aandringen van Bettina en JP.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Ga alleen met iemand naar bed als je er zeker van bent dat je het wilt
- Het is niet 'belachelijk' om op je 18de maagd te zijn
- Vrij veilig, gebruik een condoom
- Als je twijfels hebt over je relatie, praat daar dan over
- Als je denkt dat je zwanger bent, doe zo snel mogelijk een test zodat je maatregelen kunt treffen en niet meer in onzekerheid hoeft te leven
- Het beste is om 'Double Dutch' te vrijen; met condoom en de pil

13. Onderweg naar Morgen - Lesbische relatie: oudere vrouw met jonger meisje

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Onderweg naar Morgen
- b. Verhaallijn: Renee en Suzy
- c. Lengte verhaallijn: 23 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Renee, 36 jarige gynaecoloog, heeft een relatie met de 18 jarige zangeres Suzy. Joyce (advocaat) is de zus van Renee, Gyman haar zoon en Victor haar broer. Duuk is de broer van Suzy
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: Lesbische relatie tussen een oudere vrouw en een jong meisje
- f. (Potentieel) leermoment: Wanneer ze vrijen kan er over veilig vrijen gesproken worden. Andere leermomenten zijn de verschillende discussies over het leeftijdsverschil tussen Renee en Suzy.

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Renee is een gynaecoloog in het Beatrix ziekenhuis. Ze is 36 jaar, **lesbisch** en heeft een zoon van ongeveer 8 jaar oud. Ze woont met haar broer Victor en haar zus Joyce in één huis. Ze heeft een relatie met de 18 jarige Suzy. Suzy is zangeres en speelt gitaar. Renee wil de relatie eerst geheim houden, ze moet haar zoon beschermen. Ze heeft het wel aan haar zus Joyce verteld. Deze vindt het leeftijdsverschil te groot. Op een gegeven moment komt Duuk, de broer van Suzy achter de relatie. Hij keurt het af en vindt dat Renee zijn kleine zusje misbruikt. Renee en Suzy krijgen ruzie, welke ook over het **leeftijdsverschil** gaat. Renee kiest toch voor haar gevoelens voor Suzy en niet voor haar verstand. Uiteindelijk trekt Suzy bij Renee in, omdat ze niet meer bij haar broer wil wonen. Gyman heeft Suzy nu ontmoet. Renee kan het nu aan de rest van haar familie vertellen.

A-2 In welke settings speelt de verhaallijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Bij Renee thuis: Renee verwacht Suzy bij haar thuis voor een romantisch avondje film kijken. Ze heeft een heleboel kaarsen aangestoken. Renee deelt een huis met haar broer en zus Zodoende is haar kamer slaap- en zitkamer. De muren zijn donkergrijs en wit. Renee heeft rode krullen,

draagt een witte blouse, roze shirt en een roze broek. Suzy is helemaal natgeregend; haar mascara is doorgelopen en haar lange donkerblonde haren en kleren zijn doorweekt. Ze draagt een felgekleurd shirt met geel, roze, blauw en wit. In haar haren heeft zij twee grote blauwe spelden. Het is een hip meisje. Ze praat nogal veel, druk en luid. Een beetje met een rollende, duidelijke 'r'.

Ze belanden in bed. Het beddengoed is felgekleurd; blauw en geel, maar ook grijs. Renee lijkt naakt te zijn, ligt onder de dekens. Ze drinkt een groot glas wijn. Suzy heeft een donkerblauwe bh en slip aan. Je hoort de regen en het gedonder, je ziet de bliksem door de luxaflex heen. Suzy wil nog dvd's kijken, Renee wil slapen omdat ze vroeg op moet.

De volgende avond hebben ze ruzie, het blijkt dat Suzy met een ander naar bed geweest is. Zij vindt dit niet zo'n probleem, Renee wel. Suzy schenkt wijn in en heeft een rood shirt met gouden print aan en een donkere broek. Renee heeft haar haren half vast en draagt een blouse met zebraprint.

Beatrix ziekenhuis: Joyce zit aan een tafel te werken. Ze draagt een witte blouse met grote kraag en een bruin pak. Ze heeft blond haar dat ze los draagt. Renee komt bij haar zitten en drinkt koffie. Die is niet lekker. Ellen komt er op haar hurken bij zitten en wil weten hoe het met Renee is. Ze heeft haar al zo lang niet gesproken. Ze heeft blond krullend haar tot op haar schouders en draagt een blauwe blouse en een glimmende ketting. Renee gaat ervandoor.

Keuken van Renee: In de zwarte keuken zien we Renee die donker gekleed is zuchtend op Suzy afstappen. Ze zegt dat het beter is dat ze uit elkaar gaan. Suzy heeft tranen in haar ogen en draagt een zwart hemdje. Ze krijgt Renee zover dat ze toch verder gaan samen. Ze zoenen en op de achtergrond is ingemonteerde muziek te horen.

Een paar dagen later is Suzy 's avonds bij Renee. Ze is eerder uit Engeland terug en wilde Renee verrassen. Ze heeft trek en Renee smeert in de keuken gekleed in haar ochtendjas een 'peanutbutter 'n jelly sandwich' voor Suzy. Joyce is ook in de keuken. Ze staat aan het aanrecht de krant te lezen terwijl ze yoghurt eet. Ze heeft blauwe kleding aan. De deurbel gaat en Joyce doet open. Het is Duuk die voor Victor komt. Er klinkt dramatische en spannende muziek, helemaal op het moment dat Suzy in haar roze ochtendjas de keuken binnenkomt lopen en daar haar broer treft. Duuk is boos en wil dat Suzy met hem mee naar huis gaat. Hij is gekleed in een donkere spijkerbroek en een licht spijkerjack. Hij heeft donkerbruin tot zwart haar. Hij gaat met Suzy naar de slaapkamer om met haar te praten. Renee ploft zuchtend op de bank neer. De kaarsen en lampen op de sidetable achter de bank branden. Victor komt binnen en vraagt zich af waar Duuk is. Hij draagt een

overhemd met een klein ruitje, een donkere broek en een riem. Hij heeft een stapel dossiers bij zich voor Duuk.

Slaapkamer Suzy: Suzy zit op bed en maakt ruzie met haar broer; het is hem blijkbaar gelukt haar mee naar huis te krijgen. Ze draagt een gele broek en vest met daaronder een rood shirt. De slaapkamer heeft witte muren en verder rode en gele accessoires. Duuk verbiedt het haar Renee nog te zien.

Kamer Renee: Joyce praat met haar zus onder het genot van een glas wijn en chips. Het is nog steeds avond en ze hebben dus nog hetzelfde aan.

Spreekkamer Renee: Duuk zoekt Renee op en zegt wat hij er van vindt; hij is het er niet mee eens. Het is dag en het zonlicht schijnt door de luxaflex naar binnen. Renee heeft onder haar doktersjas een grijze blouse aan, draagt oorbellen met groene steentjes en haar haar zit in een staart. Duuk heeft een bruine, strakke trui aan en zijn haar is met gel overeind gestyled.

Beatrix ziekenhuis: Duuk staat koffie in te schenken als zijn zusje binnen komt lopen en aangeeft ook koffie te willen. Ze gaat met hem aan tafel zitten om te praten over haar relatie met Renee. Ze draagt een bruin shirt en vest, een grijze broek en een bruine, brede ceintuur. Ze heeft haar spijkerjack in haar handen. Hij draagt een grijs overhemd en een blauwe spijkerbroek. Ze bevinden zich in de personeelsruimte van het ziekenhuis. De wanden zijn daar blauw en er hangt een roze prent aan de wand. Op de achtergrond zie je steeds ziekenhuispersoneel voorbij lopen. Als Duuk zijn zus vertelt dat hij niet wil dat ze elkaar nog zien, komt er een spannend muziekje op de achtergrond. Suzy is woedend en wil niet meer bij Duuk wonen. Ze pakt haar spullen en gaat naar Renee. In haar spreekkamer vraagt Suzy of ze bij Renee mag intrekken. Uiteindelijk vindt Renee het goed en geeft ze haar de sleutel.

Bij Renee thuis: Inmiddels is het avond. Op luide muziek dansen Suzy en Renee en vieren ze dat ze samenwonen. De kaarsen zijn aangestoken en er staat wijn en kaas op tafel. Door de muziek wordt het zoontje van Renee wakker. In zijn donkerblauwe pyjama met rode bies komt hij de kamer in. Suzy en Gyman ontmoeten elkaar. De volgende ochtend stelt Renee Suzy aan haar familie voor. Iedereen zit op de bank of staat er naast als zij met Suzy aan haar arm binnenkomt. Ze zoenen. Joyce is trots op Renee dat ze het verteld heeft.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

Het leeftijdsverschil maakt het voor Renee moeilijk om openlijk voor haar relatie met Suzy uit te komen. Dit wordt ook niet makkelijker als de broer van Suzy erachter komt en de relatie afkeurt. Suzy wil vanwege de ruzies niet meer bij haar broer wonen en wil bij Renee intrekken. Als Renee dat goed vindt, moet ze het wel aan haar familie vertellen en dat doet ze dan ook.

A-4 Geef aan of in de lijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Het is duidelijk dat mensen problemen hebben met het leeftijdsverschil, ook Renee zelf. In het begin wil ze daarom ook stoppen met de relatie. Als Duuk achter de relatie komt zegt hij tegen zijn zusje dat ze op zoek is naar een moederfiguur. Wanneer Victor het hoort van Renee als ze het iedereen vertelt, zegt hij: "Goh wat leuk; een zusje voor Gyman." Hieruit blijkt dat mensen het niet normaal vinden en dat Suzy te jong is voor Renee. Als Duuk zijn zus uitfoetert over haar relatie met Renee zegt hij: "Ik vind het niet erg dat je lesbisch bent." Hij is boos omdat Renee te oud is voor haar.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn zal voor jongeren niet herkenbaar zijn. Er zijn maar weinig meisjes die een relatie hebben met een vrouw van bijna twintig jaar ouder, hoewel een lesbische relatie in het algemeen wel herkenning op kan roepen. Door het grote leeftijdsverschil tussen de vrouwen, is er sprake van een opvallende lijn.

Het feit dat een vriendje of vriendinnetje afgekeurd wordt door naasten vanwege een leeftijdsverschil is waarschijnlijk herkenbaarder. Toch zal er door te weinig identificatiemogelijkheden met weinig aandacht naar deze lijn gekeken worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Renee: Deze vrouw worstelt met haar gevoelens. Aan de ene kant is zij een rationele vrouw (moeder en arts!), die weet dat een relatie met zo'n jong meisje geen goed idee is. Aan de andere kant koestert zij wel oprechte gevoelens voor Suzy. Doordat zij zelf niet zeker is, kan ze er niet voor uitkomen. Tegenover haar zus verdedigt zij Suzy wel. Ze is dan wel

jong, maar ook grappig en leuk enz. Ook bij Duuk schiet zij in de verdediging. Deze tweestrijd maakt dat ze in sommige gevallen heel stellig en zelfverzekerd is (zoals in haar gesprekken met Joyce en Duuk), maar in andere gevallen juist nerveus en onzeker. In zo'n laatste geval moet zij zich door de jonge Suzy laten overtuigen van de kans van slagen van hun relatie.

Suzy: Is een jong meisje dat zichzelf heel zelfstandig en volwassen vindt. Ze is ook rebels en tegendraads. Dit alles zou kunnen komen doordat zij niet bij haar ouders woont en ze in de muziekindustrie zit. Verder is zij een hip meisje, dat het leuk vindt om uit te gaan en veel van muziek houdt. Ze overtuigt Renee van het nut van hun relatie en reageert erg boos en ongeduldig als Renee of iemand anders even niet positief op haar reageert. Wanneer ze bijvoorbeeld aan Renee vertelt dat ze met Jannus naar bed is geweest, vindt zij dit zelf heel normaal en is ze er trots op dat ze zo eerlijk is om het te vertellen. Renee is echter boos en verdrietig, hetgeen Suzy niet kan begrijpen. Ze is jong, onvolwassen en egoïstisch

Duuk: De broer van Suzy is echt 'de grote broer' die op zijn kleine zusje let. Hij is bezorgd om haar en heeft het beste met haar voor. Door zijn opvliegerige karakter hebben zijn goede bedoelingen echter een averechtse uitwerking en gaat Suzy zelfs het huis uit om bij Renee in te trekken. Ook zijn bedreigingen aan het adres van Renee zijn nogal extreem. Ook al zijn zijn motieven begrijpelijk (het beschermen van zijn zusje), zijn houding allerminst plezierig te noemen.

Joyce: De zus van Renee is een gehaaide advocaat en recht door zee. Ook zij heeft het beste met haar zus voor als zij haar zegt dat een relatie met Suzy niet zo'n goed idee is. Als blijkt dat Renee er echt achter staat, zegt Joyce dat ze er dan ook helemaal voor moet gaan. Ze is ook trots op haar zus als deze eindelijk Suzy aan de familie voorstelt. Het is ook geen roddeltante; als Ellen, een vriendin van Renee, haar vraagt of Renee soms verliefd is, zegt ze dat ze dat echt niet weet.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

Suzy kan dienen als positief rolmodel omdat zij 'een gewoon meisje' is. Jongeren kunnen op deze manier zien dat lesbische meisjes normaal zijn en niet aan het stereotype idee van een vrouw met kort haar en een tuinbroek voldoen. Ook *Renee* is een voorbeeld van een normale lesbische vrouw. Ondanks het leeftijdsverschil tussen haar en Suzy en de kritiek die zij hierdoor van anderen krijgt, kiest zij voor de liefde hetgeen past bij een positief rolmodel. *Duuk* is een negatief rolmodel; door zijn

heftige reacties jaagt hij Suzy alleen maar tegen zich in het harnas. *Joyce* is een positief rolmodel omdat zij haar zus steunt.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Duuk probeert zijn zus en Renee te beïnvloeden door te dreigen. De reactie van zijn zus hierop is woede en onbegrip. Ze vertrekt en gaat bij Renee wonen.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

De gesprekken tussen Suzy en Renee gaan voornamelijk over de verschillen tussen hen. Zo wil Suzy midden in de nacht nog dvd's kijken terwijl Renee vroeg op moet. Suzy wil daar niet aan. Ander voorbeeld zijn de discussies over hun leeftijdsverschil. In deze discussies heeft Renee steeds twijfels, is ze onzeker en ziet ze in dat het eigenlijk niet gaat werken. Suzy is hier de zekere gesprekspartner die Renee steeds weer weet over te halen. De gesprekken tussen Duuk en Suzy zijn vanuit Duuk belerend en Suzy is verontwaardigd en boos. Ze verheft haar stem ook veel. Als Renee een beetje ruzie heeft met Suzy en dit vertelt aan haar zus reageert Joyce eerst met: "Ik heb het je toch gezegd, jullie verschillen gewoon te veel." Als Renee hierop zegt dat Suzy dan wel jong is maar ook leuk en lief, zegt Joyce dat ze er dan helemaal voor moet gaan.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Het dilemma van Renee is of ze haar relatie met Suzy voort moet zetten; Renee denkt dat het geen zin heeft en Suzy vindt van wel. Uiteindelijk haalt Suzy Renee over.

A- 11 Geef zo veel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Lesbisch zijn is niet erg, het is normaal

- Lesbische vrouwen en meisjes hoeven niet aan het stereotype beeld dat er van hen bestaat te voldoen
- Als je ondanks een leeftijdsverschil van elkaar houdt, moet je er voor gaan
- Als je pubers iets verbiedt, doen ze het juist

14. Najib & Julia - Een verboden liefde veroorzaakt door cultuurverschillen: kies je voor de liefde of voor de familie?

A. Formulier Fiske: analyse geselecteerde fragmenten

- a. Naam serie: Najib & Julia
- b. Verhaallijn: Een verboden liefde tussen een Marokkaanse jongen en een Nederlands meisje. Kies je voor je familie of voor elkaar?
- c. Lengte verhaallijn: 17 minuten
- d. Naam en relatie betrokkenen: Julia is een Haags hockeymeisje van een jaar of 17. Ze heeft net eindexamen gedaan en heeft een bijbaan in een kledingzaak. Haar vader is bij de politie, haar moeder komt van goede huize waardoor ze in een mooi groot huis wonen. Haar vriendje Najib komt uit een traditioneel Marokkaans gezin. Zijn vader zit in de WAO en kan daarom zijn droom, terugkeren naar Marokko, niet verwezenlijken. Najib heeft twee zussen. De oudste is verstoten omdat ze trouwde met een niet moslim man en zijn jongste zus woont net als hij nog thuis. Zijn broer Nasr is door drugshandel in de gevangenis gekomen, waardoor de familie niet meer met hem praat; de schande is te groot. Alleen Najib heeft nog contact met hem. Najib is ongeveer even oud als Julia. 's Avonds gaat hij naar school om zijn atheneum te halen, overdag werkt hij als pizzakoerier.
- e. Soort uiting van gezonde seksualiteit: masturbatie, seks, kiezen voor familie of de liefde.
- f. (Potentieel) leermoment: De masturbatiescène. Moment op de pier dat Najib aan Julia tracht uit te leggen dat hij haar niet mee naar huis kan nemen. Moment dat haar moeder Julia de sleutels van de boot geeft (potentieel). De vrijscène tussen Najib en Julia (potentieel). De ruzie tussen Julia en Najib en de vraag voor wie er gekozen moet worden; de geliefde of de familie

A-1 Geef een samenvatting van de verhaallijn en welke aan seksualiteit gerelateerde thema's aan bod komen, zoals: (ongewenste) zwangerschap; SOA's; HIV/AIDS; Diversiteit; Aangeven/respecteren grenzen; Algemene seksuele vorming).

Het Nederlandse meisje Julia en de Marokkaanse jongen Najib worden verliefd op elkaar. Hun ouders zijn er vanwege de **culturele verschillen** niet blij mee, hoewel de moeder van Julia er toleranter tegenover staat dan de rest. Desondanks heeft moeder geen zin in ruzie in huis en vraagt haar dochter dan ook discreet af te spreken met Najib. Ze geeft Julia de sleutels van hun boot, zodat ze daar stiekem af kunnen spreken. De ouders van Najib hebben een traditioneel Marokkaans gezin en willen voor hun zoon een dito meisje. Gebeurt dat niet, wordt hij verstoten, net als bij zijn zus is gebeurd. Najib wil zijn ouders niet teleurstellen en hij vertelt hen dan ook niet dat hij iets heeft met Julia. Wanneer zijn moeder haar foto vindt, zegt hij haar dat het een meisje van school is dat hij bijles in Frans

geeft. Najib is wel over de vloer geweest bij de familie van Julia, maar dat was geen groot succes. Ondanks alle bezwaren van hun families zijn de twee gek op elkaar. Ze weten niet wat ze moeten doen; **kiezen ze voor elkaar of voor hun familie?** Het blijkt een onmogelijke keus en ze besluiten het aan het lot over te laten; ze tossen erom.

A-2 In welke settings speelt de dramalijn zich af? Beschrijf wat er gebeurt evenals de sfeer van de verschillende settings. Beschrijf de uiterlijke kenmerken van de personages en opvallende technische elementen (geluid- kleur- en cameragebruik).

Julia's huis: Najib komt voor het eerst bij de familie van Julia thuis. Hij komt bij hen eten. Julia's moeder stelt voor dat Najib hun dochter bijles in Frans geeft, hij is er immers goed in. In de open keuken zitten ze aan tafel en eten Indisch. Najib lijkt zich op zijn gemak te voelen. Hij heeft donker haar en draagt een wit T-shirt met een donker overhemd. Op zijn voorhoofd zit een klein litteken. Julia's moeder doet haar best het voor Najib aangenaam te maken en stelt hem vragen. Zij heeft los haar, donkerroze lippenstift en draagt een batik-achtige blouse. De vader van Julia zegt niets, kijkt moeilijk en stopt zich vol met eten. Hij is dik met een flinke buik, waar zijn rode polo strak over heen zit. Hij heeft kort grijs haar. Julia heeft haar haren in een staart, draagt een blauw bloesje, een geruit kort rokje en loopt op krukken. Het huis maakt een gezellige indruk, de keuken heeft een vol en rommelig aanrecht wat de setting huiselijk maakt. De vitrages zijn gesloten, er branden kaarsen en wierrook. Julia en Najib gaan naar boven om Franse woordjes te oefenen, maar ze doen een computerspel op Julia's kamer. Het is een meisjeskamer op zolder met posters aan de muur en foto's op de deur. Op de achtergrond horen we de muziek die Julia heeft opgezet; It was a very good year van Frank Sinatra. Najib pakt stiekem een foto van Julia mee. Achter hem is vluchtig een "ik vrij veilig" poster te zien.

Najib's slaapkamer: Najib ligt in bed, het is avond. Hij heeft een T-shirt en een pyjamabroek aan. Zijn bedlampje is aan. Een muziekje geeft aan dat hij een sms-je heeft ontvangen; Julia wenst hem een goede nacht. Hij pakt de foto die hij had meegenomen onder zijn kussen vandaan en begint te masturberen. Zijn zware ademhaling is goed te horen. Hij komt snel en heftig klaar.

De Snookerbar: Najib en Julia zijn samen uit. Ze poolen in een snookerbar waar alle tafels bezet zijn. Op de achtergrond is er muziek te horen net als het kaatsen van ballen. Najib is in het zwart gekleed. Julia heeft een groen leren jasje aan, met daaronder een lichte blouse. Op de achtergrond zijn verscheidene trofeeën te zien. Een vriend van de broer van Najib komt langs en begint in het Marokkaans tegen Najib te praten. Hij zegt een

boodschap van de broer van Najib (Nasr) te hebben; hij moet geen Nederlands meisje nemen. Nasr kan het zelf niet komen zeggen daar hij in de gevangenis zit. Najib vertelt Julia eerlijk wat er gezegd werd. Ze leunen over de pooltafel heen en zoenen. Aparte geluidseffecten zijn te horen op het moment dat er gezoend wordt.

Najib's huis: De moeder van Najib heeft de foto van Julia gevonden en praat hier in het Marokkaans over met haar dochter, die de afwas aan het doen is. Moeder draagt een hoofddoek, de dochter niet. Moeder spuugt op de foto, verscheurt hem en gooit hem weg. Ondertussen zit Najib met zijn vader in de Marokkaans ingerichte huiskamer. Najib leest en zijn vader kijkt tv. Vader heeft een Marokkaans hoedje op en klaagt in het Marokkaans tegen zijn zoon over de Nederlandse tv; het zou geen afspiegeling van de werkelijkheid zijn. Najib gaat ertegenin en gaat daarna met zijn zus mee naar zijn kamer. Ze laat hem de verscheurde foto zien. Ze praten in het Nederlands. Hij zegt dat die dingen zo gaan en dat zij ook niet heilig is. Zijn zus gaat weg en zijn moeder komt binnen. Tegen haar zegt hij in het Marokkaans dat het een meisje van school is dat hij bijles geeft.

Het strand: De twee ontmoeten elkaar op het strand van Scheveningen. Het is geen mooi weer; mistig en aan de jassen te zien ook niet warm. Ze gaan naar een bungyjump-toren en daar vraagt Julia of hij zijn familie ooit over haar zal vertellen. Hij zegt dat het nu niet gaat. Hij zegt het pas op de dag dat ze gaan trouwen.

Julia's huis: Julia is met haar moeder een plant aan het bijknippen. Ze praten over Najib. Het is avond en er branden heel veel kaarsen. Uit een soort altaar met kaarsen en wierrook pakt Julia's moeder de sleutels van de boot; dan kunnen Julia en Najib elkaar daar stiekem ontmoeten.

Julia's slaapkamer: Julia en Najib gaan voor het eerst met elkaar naar bed. Julia's vader vindt het maar niets: "Ik voel me een pooier in mijn eigen huis." Julia's moeder vindt dit een vreselijke opmerking en vertrekt met dekbed zonder een woord te zeggen uit de slaapkamer. Hierbij valt er een plantje van haar nachtkastje.

De seksscène is heel puur; geen geluidseffecten, enkel het kreunen en hijgen van Najib en Julia. Bij Julia loopt er een traan over haar wang. De moeder van Najib krijgt door dat haar zoon niet thuis in bed ligt en maakt zich zorgen. Ze gaat naar de slaapkamer van zijn zus, maar Najib's zus wil verder slapen. Nadat zij de liefde bedreven hebben, is Najib weer naar huis vertrokken. Ze bellen met elkaar en Julia vraagt hem iets over besnijdenis.

Bij de neef van Najib thuis: De volgende dag haalt Najib Julia op van de trein om samen naar zijn neef te gaan. Zijn neef is getrouwd met een

Nederlandse vrouw. Hun huis is 'gewoon' westers ingericht. De neef, vrouw en Najib willen een grap met Julia uithalen; De vrouw is gekleed in een burka. Najib zegt dat ze die alleen draagt als ze ongesteld is. Julia vindt het niet grappig en ze krijgen ruzie. Julia vraagt: "Kies je voor mij of je familie?"

Bij het spoor: Julia en Najib staan voor een onmogelijke keus; de familie of elkaar? Ze tossen erom. Het is kop; ze blijven altijd bij elkaar. Dit wordt bezegeld met een lange zoen. Ze bevinden zich buiten bij het spoor. Als er een trein over het viaduct rijdt, gaan ze tegen de muur staan en gillen het uit. Het is mooi (lente?)weer; geen jas meer aan, de bomen zijn groen. Daarna gaan ze verder met zoenen. De beelden lopen door elkaar heen in elkaar over en er is romantische muziek te horen.

A-3 Omschrijf de omstandigheden rondom de seksuele uitingen en, voor zover mogelijk, oorzaak en gevolg van de uiting.

De familie van Najib wil niet 'verwesteren.' Zij hechten veel waarde aan hun Marokkaanse cultuur en de daarbij horende gebruiken. Het is daarom uit den boze dat hun zoon een Nederlandse vriendin heeft. Najib heeft veel respect voor zijn familie en wil hen niet teleurstellen. Ze zijn al teleurgesteld door zijn zus, die met een niet moslim getrouwd is en door zijn broer die in de gevangenis zit. Hij wil hen verdere ellende besparen en vertelt hen daarom niet dat Julia zijn vriendin is. Ook bij Julia thuis ligt de situatie niet makkelijk. Dat komt door haar vader die Najib's broer kent uit de gevangenis. Hij denkt dat Najib ook zo is en wil niet dat ze elkaar zien. Julia's ouders zijn dus wel van de affaire op de hoogte, in tegenstelling tot de ouders van Najib. De afkeurende houding van hun ouders lijkt Najib en Julia alleen maar meer in elkaars armen te drijven. Uiteindelijk zien ze in dat ze een beslissing moeten nemen. Julia wil zekerheid hebben. Ze besluiten het lot te laten beslissen, daar ze zelf geen oplossing weten.

A-4 Geef aan of in de verhaallijn (impliciet) informatie over normen, gewoonten of motieven naar voren komt. Zo ja: welke informatie en hoe?

Uit de reacties van de familieleden van Najib valt op te maken dat ze er niet van gediend zijn dat hij het met een Nederlands meisje doet. Uit de scène waarin Najib met zijn tv kijkende vader praat, blijkt dat zijn vader het niet eens is met de in het westen geldende ideeën omtrent Israël en dat hij de berichtgevingen niet gelooft omdat Bush en Sharon ze gekocht zouden hebben. Wanneer Julia en Najib in Scheveningen zijn probeert Najib zijn vriendin uit te leggen waarom hij zijn familie niet over haar kan vertellen.

A-5 Is de lijn saai of spannend? Zijn er elementen opvallend of doorsnee? Is de lijn herkenbaar en met welke mate van aandacht zal hij bekeken worden (weinig, normaal of veel)?

De lijn is opvallend. Er wordt niet vaak een verhaallijn over verboden liefdes wegens verschillende culturele achtergronden geschreven. Voor mensen die hier mee te maken hebben zal het zeker herkenbaar zijn, voor anderen wellicht minder. Wat wel algemeen herkenbaar zal zijn is het verschijnsel dat een geliefde niet wordt 'gemogen' door de familie, waardoor een zelfde dilemma kan ontstaan: Keuze tussen familie en geliefde. Omdat het een opvallende verhaallijn is met vrij expliciete scènes (masturbatie- en vrijscène) zal er met veel aandacht naar de lijn gekeken worden.

A-6 Beschrijf de karakteristieken van de hoofdpersonages van deze verhaallijn; welke handelingen verrichten ze, zijn ze daarbij zelfverzekerd, dominant, nerveus, enz.?

Najib: is een lieve jongen die helemaal voor Julia wil gaan, maar ook zijn familie niet wil verloochenen. Hij wil het liefst iedereen gelukkig maken. Hij tilt minder zwaar aan de Marokkaanse tradities dan zijn ouders doen. Hij probeert in de discussie met zijn vader Nederland in een positiever daglicht te stellen dan dat zijn vader het heeft staan. Julia probeert hij uit te leggen waarom hij zijn ouders nog niet kan vertellen over zijn relatie met haar. Verder is hij een harde werker; overdag is hij pizzakoerier en 's avonds gaat hij naar school voor zijn VWO.

Moeder Najib: Wil niet dat haar zoon een Nederlandse vriendin heeft. Zij wordt op deze schande aangekeken en dat wil ze niet. Zij hecht veel waarde aan de Marokkaanse tradities. Ze praat erover met haar zoon en verzwijgt haar vermoedens voor haar man om erge problemen te voorkomen. Dit lijkt erg vooruitstrevend; Marokkaanse vrouwen staan als ondergeschikt te boek en zouden nooit iets achterhouden voor hun man. De grote rol van de moeder heeft ook te maken met het feit dat de vader invalide is, waardoor hij erg afhankelijk is.

Vader Najib: Heeft het niet naar zijn zin in Nederland, en wil zo snel mogelijk terug naar Marokko. Hij is echter arbeidsongeschikt en zit in de WAO, dit bemoeilijkt een eventuele terugkeer. Vader klaagt over de berichtgevingen op de Nederlandse televisie.

Jongste zus van Najib: Zit hetzelfde in elkaar als Najib; is wel westers, maar respecteert haar ouders en de daarbij behorende 'regels'. Ze draagt

geen hoofddoek, maar waarschuwt haar broer voor een Nederlands meisje.

Julia: tegendraads meisje dat het erger vindt dat Najib's familie niet van haar bestaan afweet dan dat haar eigen vader haar relatie met Najib niet goedkeurt. Ze is enig kind en verwend. Ze begrijpt ook niet goed dat Najib niet gewoon eerlijk kan zijn tegen zijn familie. Zij vindt hem laf. Dat is eigenlijk kortzichtig van haar; ze staat er niet bij stil dat ze bij Najib thuis heel andere normen en waarden hanteren en wil er ook niet aan.

Moeder Julia: keurt de relatie van haar dochter wel goed, maar wil de vrede thuis bewaren. Daarom vraagt ze haar dochter discreet te zijn. Moeder is nogal zweverig; ze doet aan tai-chi, brandt de hele dag wierrook en leest allerhande wijsgerige boeken.

Vader Julia: De vader van Julia is eigenlijk gek op zijn dochter en wil haar beschermen. Hij discrimineert wel en dat zorgt ervoor dat hij zijn dochter tegen hem in het harnas jaagt.

A-7 Zouden deze personages als rolmodellen kunnen dienen en zo ja: zijn het positieve, negatieve dan wel transitionele rolmodellen? Beschrijf, indien van toepassing, de wijzen van straf en/of beloning.

De *vader van Julia* vormt een negatief rolmodel met betrekking tot zijn racistische mening over de geliefde van zijn dochter. Hij wordt hiervoor gestraft door zijn dochter die hem niet meer uit kan staan en een vrouw die liever ergens anders slaapt dan naast haar echtgenoot. De *moeder van Julia* zou als positief rolmodel kunnen dienen. Voor haar maak het niet uit dat Najib Marokkaans is. Ze wil echter geen ruzie in huis en geeft haar dochter de sleutels van de boot zodat ze elkaar daar kunnen ontmoeten. Ze zou hier een opmerking kunnen maken over veilig vrijen. *Najib* is een positief rolmodel omdat hij zowel zijn ouders respecteert en liefheeft als dat hij Julia respecteert en van haar houdt. Tevens kan hij als positief rolmodel fungeren doordat hij masturbeert waarmee aangegeven wordt dat dat normaal is, ook al wordt er geen waardeoordeel over gegeven; dat hij het doet geeft al aan dat masturberen menselijk is. *Julia* is een negatief rolmodel wat betreft haar begrip voor de familie van Najib. Zij vindt Najib ook laf omdat hij haar niet mee naar huis wil nemen. Najib en Julia zouden als positief rolmodel kunnen dienen op het moment dat zij met elkaar naar bed gaan; er zou iets over veilig vrijen gezegd kunnen worden of er kan bijvoorbeeld een condoom getoond worden.

A-8 Is er in de lijn ook sprake van (indirecte) invloed van de sociale omgeving van de betrokken personages? Zo ja: waaruit bestaat deze

invloed en hoe ervaren de personages dat? Wordt er druk uitgeoefend door de sociale omgeving?

Absoluut. Doordat Najib weet hoe zijn ouders zouden reageren, komt hij niet openlijk voor zijn liefde voor Julia uit en neemt hij haar niet mee naar huis. Door de afkeur van Julia's vader vergroot hij alleen maar de afstand tussen hen en maakt hij de band tussen Julia en Najib sterker.

A-9 Geef aan in hoeverre de hoofdpersonages een gesprek voeren, wat de toon is, het soort gesprek (discussie, overleg, mijmerend, verleidelijk, enz), wie de leiding heeft, wie de vragen stelt en wie de antwoorden geeft.

Het eerste gesprek is tussen Julia en Najib. Ze hebben het over relaties. Waarom heeft Najib geen Marokkaans meisje en Julia geen hockey vriendje? Ze zijn beide evenveel aan het woord. Later, op de pier in Scheveningen, vraagt Julia of zij ooit nog voorgesteld zal worden aan Najib's familie. Er ontstaat een discussie met woord en weerwoord. Julia heeft wel de leiding, maar Najib gaat wel overal op in. In het huis van de neef van Najib hebben de twee ruzie. Julia vraagt zich af voor wie hij zou kiezen; zijn familie of voor haar. Ze hebben een heftige en emotionele discussie, die door beiden wordt gedomineerd. Het gesprek tussen Najib en zijn moeder (in het Marokkaans) begint als moeder met een verontruste blik op het bed bij haar zoon gaat zitten. Najib liegt tegen haar om haar gerust te stellen. Het gesprek tussen Najib en zijn vader is ook in het Marokkaans. Het is niet echt een gesprek, het is meer een commentaar dat vader levert terwijl hij televisie kijkt en Najib reageert daarop. Najib probeert te weerleggen wat zijn vader zegt. In het gesprek tussen Julia en haar moeder begint de moeder met de vraag of Julia Najib nog ziet. Julia antwoordt niet. Julia vraagt haar moeder wat ze van Najib vindt. Nu zegt zij weer niets. Ze geeft haar dochter de sleutel van de boot als ze er om vraagt. Ze praten dus niet echt mét elkaar, meer tégen elkaar. Er is wel sprake van lichaamstaal door het fronsen met hun wenkbrauwen. Wanneer Julia's ouders in bed liggen en in de kamer boven hen gevreeën wordt door Julia en Najib, zegt haar vader dat hij zich net een pooier voelt. De reactie van Julia's moeder is dat ze vertrekt en ergens anders gaat slapen.

A-10 Geef aan of er sprake is van een dilemma en, zo ja, geef een beschrijving van het dilemma. Wie vertegenwoordigt welk perspectief in het dilemma?

Als je familie je geliefde niet goedkeurt, waar kies je dan voor? Kies je voor je familie of voor je geliefde? Najib en Julia kunnen die keus niet maken en laten het lot beslissen, welke hen gunstig gezind is.

A- 11 Geef zoveel mogelijk verschillende opties aan voor de interpretatie van de 'moraal' van het verhaal'.

- Traditionele Marokkanen hebben andere opvattingen dan Nederlanders
- Masturberen is normaal
- De keuze tussen familie en geliefde is een onmogelijke